EVROPSKA KOMISIJA

VISOKA PREDSTAVNICA
EVROPSKE UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN VARNOSTNO
POLITIKO

Bruselj, 17.4.2013
JOIN(2013) 6 final

2013/0107 (NLE)

Skupni predlog

SKLEP SVETA

o stališču Unije
v okviru Pridružitvenega sveta, ustanovljenega z Evro-mediteranskim pridružitvenim sporazumom med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in kraljevino Maroko na drugi, glede sprejetja priporočila o izvajanju akcijskega načrta EU–Maroko o uveljavitvi prednostnega statusa (2013–2017)

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

Maroko in EU zavezuje Evro-mediteranski pridružitveni sporazum, ki velja od marca 2000 in na podlagi katerega sta pogodbenici julija 2005 v okviru evropske sosedske politike (ESP) sprejeli akcijski načrt EU–Maroko za obdobje petih let.

V tem okviru so se odnosi med EU in Marokom razvili in precej izboljšali. Sprejetje skupnega dokumenta/prednostnega statusa oktobra 2008 pomeni novo spodbudo in pomembno krepitev dejavnosti pogodbenic na področju političnih odnosov, varnosti, gospodarstva in trgovine ter v različnih sektorjih in pri medčloveških stikih[1].

Sedanji akcijski načrt v okviru ESP je prenehal veljati julija 2010, zato je primerno začeti pogajanja in skleniti nov akcijski načrt, ki bo temeljil na ciljih in ambicioznih načrtih skupnega dokumenta/prednostnega statusa. Vendar pa sta se pogodbenici dogovorili, da do sklenitve tega novega načrta še naprej uporabljata akcijski načrt iz leta 2005.

Odnosi med EU in Marokom potekajo v okviru splošnih sprememb političnih razmer v regiji od začetka leta 2011.

V skupnem sporočilu Parlamentu in Svetu z naslovom *Nov odziv na spremembe v sosedstvu* je bil opisan nov pristop, katerega cilj je večje razlikovanje, pri čemer bo lahko vsaka partnerica razvila svoje povezave z EU v skladu s svojimi željami, potrebami in zmogljivostmi, a tudi na podlagi vzajemne odgovornosti in ravni zavezanosti univerzalnim vrednotam na področju človekovih pravic, demokracije in pravne države ter sposobnosti izvajanja skupno dogovorjenih prednostnih nalog. V tem novem akcijskem načrtu so jasno navedeni prednostni cilji privilegiranega partnerstva med EU in Marokom, ki v celoti upoštevajo prednostni status in obsežne odnose med pogodbenicama.

Evropska služba za zunanje delovanje (ESZD) je v tesnem sodelovanju s službami Evropske komisije in državami članicami EU opravila začetne pogovore z Marokom, ki so se zaključili z dogovorom glede osnutka akcijskega načrta, zlasti glede seznama prednostnih nalog, ki jih je treba uresničiti v tem okviru. Na zadnji seji Pridružitvenega sveta EU–Maroko, ki je potekala 23. aprila 2012, sta pogodbenici ugotovili, da bosta kmalu sklenili dogovor, kar se je zgodilo novembra 2012. Strani sta se medsebojno obvestili o zaključku posameznih tehničnih posvetovanj z izmenjavo dopisov z dne 28. novembra 2012 (Evropska služba za zunanje delovanje) in 10. januarja 2013 (Maroko).

Novi akcijski načrt EU–Maroko o uveljavitvi prednostnega statusa (2013-2017) bo ključno referenčno orodje, ki bo v prihodnjih letih usmerjalo dvostranske odnose z Marokom; zagotavlja torej časovni načrt za spodbujanje sodelovanja med Marokom in EU. ESP bo imela tudi v prihodnje spodbujevalno vlogo kot enotni strateški okvir, ki temelji zlasti na partnerstvu in skupni odgovornosti ter na razlikovanju na podlagi rezultatov in potrebam prilagojeni pomoči.

Evropska komisija in Visoka predstavnica EU za zunanje zadeve in varnostno politiko (v nadaljnjem besedilu: visoka predstavnica) prilagata besedilo skupnega predloga sklepa Sveta o stališču Evropske unije v okviru Pridružitvenega sveta EU–Maroko glede sprejetja priporočila o izvajanju akcijskega načrta.

[1] Sprejel Pridružitveni svet EU–Maroko 13. oktobra 2008.

Zato Evropska komisija in visoka predstavnica pozivata Svet, naj sprejme priloženi skupni predlog sklepa Sveta.

2013/0107 (NLE)

Skupni predlog

SKLEP SVETA

o stališču Unije
v okviru Pridružitvenega sveta, ustanovljenega z Evro-mediteranskim pridružitvenim sporazumom med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in kraljevino Maroko na drugi, glede sprejetja priporočila o izvajanju akcijskega načrta EU–Maroko o uveljavitvi prednostnega statusa (2013–2017)

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Sklepa Sveta in Komisije 2000/204/ES, ESPJ z dne 24. januarja 2000 o sklenitvi Evro-mediteranskega pridružitvenega sporazuma med državami članicami Evropske skupnosti na eni strani in kraljevino Maroko na drugi, zlasti člena 2(1) Sklepa,

ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji, zlasti člena 29 Pogodbe,

ob upoštevanju skupnega predloga Komisije in visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Evro-mediteranski pridružitveni sporazum med med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in kraljevino Maroko na drugi je bil podpisan 26. februarja 1996 in je začel veljati 1. marca 2000.

(2) Pogodbenici nameravata sprejeti nov akcijski načrt EU–Maroko v okviru evropske sosedske politike (ESP) o uveljavitvi prednostnega statusa (2013-2017), pri čemer se bo upoštevalo privilegirano partnerstvo med pogodbenicama in podprlo izvajanje Evro-mediteranskega sporazuma z določitvijo in sprejetjem konkretnih ukrepov za doseganje ciljev Sporazuma –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Stališče Unije v okviru Pridružitvenega sveta, ustanovljenega z Evro-mediteranskim pridružitvenim sporazumom med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in kraljevino Maroko na drugi, glede izvajanja akcijskega načrta EU–Maroko v okviru ESP o uveljavitvi prednostnega statusa (2013-2017) temelji na priporočilu Pridružitvenega sveta, priloženega temu sklepu.

Člen 2

Ta sklep začne veljati na dan sprejetja.

V Bruslju,

Za Svet
Predsednik

Osnutek

PRIPOROČILO

o izvajanju akcijskega načrta EU–Maroko v okviru evropske sosedske politike o uveljavitvi prednostnega statusa (2013-2017)

Pridružitveni svet EU–Maroko je –

ob upoštevanju Evro-mediteranskega pridružitvenega sporazuma med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in kraljevino Maroko na drugi, zlasti člena 80 Sporazuma,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Pridružitveni svet je na podlagi člena 80 Evro-mediteranskega sporazuma pristojen za pripravo ustreznih priporočil za namene doseganja ciljev Sporazuma.

(2) Pogodbenici v skladu s členom 90 Evro-mediteranskega sporazuma sprejmeta vse splošne in posebne ukrepe, potrebne za izpolnjevanje svojih obveznosti iz navedenega sporazuma, ter poskrbita za doseganje ciljev iz Sporazuma.

(3) Pogodbenici Evro-mediteranskega sporazuma sta odobrili besedilo akcijskega načrta EU–Maroko v okviru evropske sosedske politike (ESP) o uveljavitvi prednostnega statusa (2013-2017).

(4) Akcijski načrt EU–Maroko v okviru ESP bo podpiral izvajanje Sporazuma, pri čemer bosta pogodbenici v skupnem dogovoru določili in sprejeli konkretne ukrepe, ki bodo zagotovili praktične smernice za tako izvajanje.

(5) Akcijski načrt ima dvojni namen, in sicer določitev konkretnih ukrepov za izpolnjevanje obveznosti pogodbenic, določenih v Evro-mediteranskem sporazumu, ter zagotavljanje širšega okvira za krepitev odnosov med EU in Marokom, da bi se v skladu s splošnimi cilji Evro-mediteranskega sporazuma okrepilo gospodarsko povezovanje in poglobilo politično sodelovanje –

(6) SPREJEL NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Edini člen

Pridružitveni svet priporoča, da pogodbenici izvajata akcijski načrt EU–Maroko v okviru ESP o uveljavitvi prednostnega statusa (2013-2017) iz Priloge, če bodo z s njegovim izvajanjem doseženi cilji Evro-mediteranskega pridružitvenega sporazuma med državami članicami Evropske skupnosti na eni strani in kraljevino Maroko na drugi.

V […]

Za Pridružitveni svet

Predsednik

PRILOGA

EVROPSKA SOSEDSKA POLITIKA

OSNUTEK AKCIJSKEGA NAČRTA EU–MAROKO O UVELJAVITVI PREDNOSTNEGA STATUSA (2013–2017)

I. UVOD

Evropska sosedska politika (ESP) si je določila ambiciozne cilje, ki temeljijo na vzajemni odgovornosti in zavezanosti skupnim in medsebojno priznanim vrednotam na področju demokracije, pravne države, dobrega upravljanja in spoštovanja človekovih pravic. Poleg tega temelji na načelih tržnega gospodarstva, proste trgovine, trajnostnega razvoja, zmanjševanja revščine ter izvajanja političnih, gospodarskih, družbenih in institucionalnih reform. ESP zajema tudi vzpostavitev območja miru in stabilnosti, vključno s kriznim upravljanjem ter preprečevanjem in reševanjem sporov v regiji. Maroko se strinja s temi vrednotami in načeli, ki so usmerjali razvoj njegovih politik na državni in mednarodni ravni.

Za partnerstvo med Evropsko unijo (EU) in Marokom, ki se je začelo s trgovinskim sporazumom iz leta 1969, sta bila prelomna Pridružitveni sporazum, ki je bil podpisan leta 1996, in ESP. To je omogočilo krepitev političnih, gospodarskih in trgovinskih odnosov ter trajnosten razvoj kulturnih izmenjav in medčloveških odnosov. Na podlagi tega pridružitvenega sporazuma so se odnosi med Marokom in EU postopno in vztrajno razvijali v pravo partnerstvo med EU in Marokom, zaradi česar je Maroko postal privilegirani partner.

S sprejetjem skupnega dokumenta o krepitvi dvostranskih odnosov/prednostnem statusu oktobra 2008 se je začela nova faza dvostranskih odnosov. S tem dokumentom bo okrepljeno prednostno partnerstvo med EU in Marokom, saj so v njem določeni novi cilji na področju nadaljnjega razvoja političnih, gospodarskih in medčloveških odnosov. Na vrhu EU–Maroko, ki je marca 2010 potekal v Grenadi, so bili ti cilji potrjeni, hkrati pa so bile poudarjene posebnosti partnerstva med EU in Marokom. Danes si na podlagi dobro razvitih odnosov pogodbenici prizadevata za dodatno okrepitev tega zglednega in vzajemno koristnega partnerstva, da bi skupaj in solidarno reševali skupne politične, gospodarske in družbene izzive.

Njun napredek v smeri dobrega upravljanja ter politične in socialno-gospodarske reforme predstavljajo skupna načela za uveljavitev prednostnega statusa. To partnerstvo zahteva krepitev zavez za izvajanje glavnih reform, ki jih je sprejel Maroko, in njihovo poglobitev tako na politični ravni, zlasti na področju demokracije, človekovih pravic in spoštovanja pravne države, kot tudi na gospodarski in družbeni ravni, zlasti za doseganje opaznega napredka na področju človekovega razvoja. Intenzivnost pomoči EU bo prilagojena ciljem in napredku reform, ki jih izvaja Maroko, ter potrebam in zmogljivosti države. EU in Maroko bosta še naprej delovala v tej smeri v okviru nove maroške ustave, sprejete 1. julija 2011, in novega pristopa EU, razvitega v okviru partnerstva za demokracijo in skupno blaginjo z državami južnega Sredozemlja.

EU priznava, da je zbliževanje z EU temeljna odločitev zunanje politike Maroka. Njegov cilj je doseči najustreznejše sosedske odnose z EU za utrjevanje in spremljanje dinamike politične

modernizacije, gospodarske odprtosti in socialne kohezije. To poslanstvo razume tudi kot najboljši način za spodbujanje posvetovanja in usklajevanja z EU o strateških vprašanjih v skupnem interesu. Pogodbenici ocenjujeta, da bo koristi takega postopka še okrepilo regionalno magrebsko povezovanje, in potrjujeta svojo pripravljenost za skupno delovanje, ki bi ponovno spodbudilo to povezovanje. Pogodbenici sta se v skladu s členom 8 Pogodbe EU in željami Maroka, da bi bil sklenjen nov sporazum o medsebojnih odnosih, dogovorili o nadaljnjem razmisleku glede možne vsebine in oblike takšnega sporazuma.

Akcijski načrt EU–Maroko v okviru ESP je omogočil bolj ciljno usmerjeno uporabo instrumentov, ki so na voljo na podlagi Pridružitvenega sporazuma, in podprl maroški cilj okrepljenega povezovanja maroških gospodarskih in družbenih struktur s strukturami Unije.

Novi akcijski načrt o uveljavitvi prednostnega statusa je pomembna faza stalne krepitve odnosov med Marokom in EU, pri kateri bodo uporabljena vsa orodja, mehanizmi in instrumenti prednostnega statusa.

Ta instrument bo podpiral oblikovanje ter izvajanje politik in ukrepov za spodbujanje krepitve pravne države, demokracije, človekovih pravic, gospodarske rasti, zaposlovanja, socialne kohezije, zmanjševanja revščine in varstva okolja, s čimer bo prispeval k uresničevanju dolgoročnega cilja trajnostnega razvoja. Pri izvajanju tega novega instrumenta se bo upoštevalo potrebno ravnovesje med pospeševanjem dinamike odprtosti in posodabljanjem maroškega gospodarstva ter zahtevo po trajnostnem družbeno-gospodarskem razvoju.

Pogodbenici bosta poleg tega nadaljevali medsebojno gospodarsko povezovanje. Začeli bosta pogajanja o poglobljenem in celovitem sporazumu o prosti trgovini (DCFTA), s katerimi bosta poglobili sektorska pogajanja, ki so že končana ali še potekajo, zlasti pogajanja o liberalizaciji trgovine s storitvami in liberalizaciji ustanavljanja, ter preučili možnosti za obojestransko izboljšanje preferencialnih koncesij, sprejetih v okviru sporazuma o prosti trgovini s kmetijskimi proizvodi, predelanimi kmetijskimi proizvodi in ribiškimi proizvodi, ob upoštevanju okoliščin, ki veljajo za pogodbenici.

Ta novi instrument združuje predhodni akcijski načrt in skupni dokument o prednostnem statusu. Vključuje sprejete reforme in predvidene ukrepe v okviru akcijskega načrta, ki še niso bili izvedeni, ter nove elemente, določene v skupnem dokumentu. Poleg tega novi instrument odraža načeli razlikovanja in prevzemanja odgovornosti v skladu s programom reform Maroka. Omogoča izvajanje časovnega načrta za prednostni status. Tako novi dokument določa, da mora maroška vlada uvesti strategijo za zbliževanje zakonodaj na podlagi ocene obstoječih neskladnosti, opredelitve prednostnih nalog za konvergenco in časovnega razporeda izvedbe. Ta strategija bo podprta s programi pomoči EU.

Ta instrument med drugim predvideva postopno in zaporedno zbliževanje zakonodaje z evropskim pravnim redom z namenom postopnega vključevanja maroškega gospodarstva na notranji trg EU ter spodbujanja trgovine, naložb in rasti. V ta namen se pogodbenici zavezujeta, da bosta začeli izvajati sistematično analizo neskladnosti med maroško zakonodajo in evropskim pravnim redom na podlagi sklicevanj, navedenih v akcijskem načrtu. Ocena prednostnih nalog in potrebnih sredstev za zagotavljanje te konvergence bo izvedena za vsakega od sektorjev iz akcijskega načrta. Zbliževanje zakonodaje bo lahko potekalo v obliki (i) postopnega kratkoročnega ali dolgoročnega popolnega prevzema pravnega reda v nekaterih sektorjih, (ii) prenosa dela pravnega reda ali (iii) prevzema glavnih načel pravnega reda ali dobrih praks na določenem področju. Po prvih dveh letih izvajanja akcijskega načrta bo maroška vlada sprejela nacionalni program za zbliževanje zakonodaje z

EU, da bo določila njegove prednostne naloge, obseg in časovni razpored, kot je bilo zahtevano v prestolnem govoru iz leta 2010.

Novi akcijski načrt bo omogočal načrtovanje, izvajanje in spremljanje pomoči EU ob upoštevanju izraženih potreb in pridobljenih vmesnih rezultatov. V tem okviru bosta sredstva za izvajanje sprejetih prednostnih nalog zagotovila Maroko in EU. EU bo to podporo zagotovila večinoma prek okvirnih nacionalnih programov, sklenjenih z Marokom, ki določajo prednostne naloge pomoči in dodeljeni finančni okvir. Pri dodeljevanju podpore se bodo dosledno spoštovala pravila in ustrezni postopki za dodeljevanje pomoči državam zunaj EU.

Pri dodeljevanju podpore EU Maroku bo dovoljena uporaba različnih instrumentov, vključno s tistimi, ki izhajajo iz razmisleka o novi strategiji do sosednjih držav. Ti instrumenti zajemajo izmenjavo nasvetov, tehničnega znanja, dobrih praks in strokovnega znanja, podporo razvoju zmogljivosti in institucionalni krepitvi, podporo sektorskim reformam, podporo spodbujanju vključevanja ter socialni in gospodarski koheziji, podporo zmanjševanju razlik v razvoju med regijami ter podporo civilni družbi.

Tudi posojila evropskih finančnih institucij bodo imela ključno vlogo pri izvajanju novega akcijskega načrta. Za ta namen bosta morala Sklad za spodbujanje naložb v sosedstvo in Sklad za evro-sredozemske naložbe in partnerstvo (FEMIP), ki ju financira EU, imeti pomembno vlogo vzvoda pri pripravi posojil za vzpostavitev infrastruktur ter za razvoj in partnerstvo z zasebnim sektorjem. To bo med drugim omogočilo popolno črpanje sredstev Evropske investicijske banke (EIB), ki so zagotovljena v okviru FEMIP.

Pogodbenici sta se dogovorili tudi, da bosta skupaj razmislili o najustreznejši uporabi novih instrumentov za izvajanje finančnega sodelovanja, kot so instrumenti, ki so bili za sosednje države uvedeni na podlagi nove strategije, in o dostopu do ustreznih finančnih sredstev za pomoč Maroku pri izvajanju teh reform in pri njegovem zbliževanju z EU; cilj je izboljšati učinkovitost in ustreznost na ravni povezovanja, ki ga lahko dosežeta Maroko in EU.

Izvajanje akcijskega načrta zajema na obdobje petih let (2013–2017). Posebna pozornost bo namenjena prednostnim nalogam, opredeljenim v matriki, ki je sestavni del akcijskega načrta (glej Prilogo III). Pogodbenici lahko akcijski načrt med njegovim izvajanjem posodobita glede na nove prednostne naloge maroške vlade in/ali EU, pri čemer jima ni treba sprejeti novega akcijskega načrta.

Izvajanje reform v številnih ključnih sektorjih zahteva natančno opredelitev ciljev in zagotavljanje ustreznih sredstev. Pridružitveni odbor in pododbori, ustanovljeni v okviru Pridružitvenega sporazuma, bodo redno spremljali izvajanje akcijskega načrta, zlasti glede doseženega napredka in zagotovljene pomoči. Poročila o napredku bosta lahko oblikovali tudi pogodbenici. Civilni družbi bi moralo biti omogočeno, da dejavno prispeva k temu spremljanju.

Akcijski načrt v okviru postopka uveljavljanja prednostnega statusa je pomembna faza razvoja odnosov med pogodbenicama v privilegirano partnerstvo.

Na tej podlagi bo ad hoc delovna skupina za prednostni status še naprej razmišljala o določanju novih perspektiv za to novo partnerstvo ter o opredelitvi njegove vsebine, instrumentov in ciljev.

II. AKCIJSKI NAČRT

A. RAZVOJ OBMOČJA SKUPNIH VREDNOT

1. POLITIČNI IN STRATEŠKI DIALOG

1.1 Sodelovanje na področju zunanje in varnostne politike

Krepitev dialoga in sodelovanja na področju zunanje in varnostne politike za zagotavljanje rednega posvetovanja o mednarodnih vprašanjih, upoštevanje interesov pogodbenic ter krepitev varnosti in stabilnosti, zlasti v Magrebu.

Razvoj **dvostranskega političnega dialoga,** zlasti z:

- organizacijo ad hoc vrhov Maroko–EU,
- organizacijo ad hoc srečanj med maroškim ministrom za zunanje zadeve in visoko predstavnico Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter podpredsednico Evropske komisije (VP/PP),
- organizacijo neuradnih ad hoc srečanj med maroškim ministrom za zunanje zadeve in evropskimi ministri za zunanje zadeve,
- ad hoc sodelovanjem maroških ministrov za različna področja z ustreznimi evropskimi ministri na srečanjih ob rednih zasedanjih Sveta ministrov EU,
- organizacijo ad hoc srečanj med visokimi uradniki Maroka ter člani odborov in delovnih skupin Sveta EU, zlasti Političnega in varnostnega odbora (PVO), Delovne skupine Magreb/Mašrek (MAMA), Delovne skupine za Afriko (COAFR), Delovne skupine za področje terorizma (COTER) in Delovne skupine za človekove pravice (COHOM),
- izjavami in sklepi Sveta EU na področju skupne zunanje in varnostne politike (SZVP), ki jih posamezno podpre Maroko v skladu s postopkom, ki ga je določila EU.

Okrepljeno posvetovanje v okviru večstranskih forumov

- Organizacija srečanj med maroškim ministrom za zunanje zadeve ter visoko predstavnico/podpredsednico v New Yorku za zagotovitev boljšega usklajevanja stališč obeh partneric.
- Sprejemanje skupnih pobud v okviru Sveta Združenih narodov za človekove pravice in tretjega odbora generalne skupščine ter drugih mednarodnih organizacij na podlagi prednostnih nalog, ki sta jih določili in sprejeli pogodbenici, ter oblikovanje časovnega razporeda posvetovalnih srečanj v Ženevi in New Yorku pred srečanji organov Združenih narodov za človekove pravice.

- Uvajanje neformalnih mehanizmov za posvetovanje in s tem izboljšanje izvajanja večstranskih konvencij.

- Priprava posvetovalnih in usklajevalnih srečanj o pobudah na področju preprečevanja groženj mednarodni, regionalni in podregionalni varnosti.

- Posvetovanje med Marokom in EU o boju proti podnebnim spremembam.

Krepitev sodelovanja na področju preprečevanja sporov in kriznega upravljanja

- Krepitev sodelovanja in dialoga v okviru skupne varnostne in obrambne politike (SVOP).

- Načrtovanje sklenitve okvirnega sporazuma o varovanju podatkov.

- Sklenitev okvirnega sporazuma o sodelovanju Maroka v (civilnih in vojaških) operacijah EU za krizno upravljanje.

- Po potrebi sodelovanje v izobraževalnih dejavnostih na področju preprečevanja sporov in kriznega upravljanja, ki jih organizira Evropska akademija za varnost in obrambo (EAVO).

- Iskanje možnosti za posvetovanja o povojnem upravljanju in obnovi v okviru utrjevanja miru.

- Razvoj partnerstva za mir in varnost v Afriki ob upoštevanju interesov obeh pogodbenic.

- Prispevanje k prizadevanjem OZN za reševanje sporov.

- Dejavno sodelovanje v pobudi regionalnih centrov odličnosti na kemičnem, biološkem, radiacijskem in jedrskem področju za krepitev institucionalnih zmogljivosti v primeru kemičnih, bioloških, radiacijskih in jedrskih tveganj, ne glede na to, ali gre za kazniva dejanja, naravne nevarnosti ali nesreče (v Maroku je predviden Sekretariat centra za zahodno Afriko/atlantsko obalo).

Poglabljanje sodelovanja na področju neširjenja orožja za množično uničevanje in na področju nadzora nad izvozom orožja in blaga z dvojno rabo

- Prispevek k oblikovanju sklepnega dokumenta na konferenci za pregled pogodbe o neširjenju orožja (NPT) iz leta 2010.

- Dejavno sodelovanje v postopku pogajanj o Pogodbi o trgovini z orožjem (PTO).

- Organizacija seminarjev in tečajev o izvajanju načel Svetovne pobude za boj proti jedrskemu terorizmu (GICNT).

- Krepitev dialoga o neširjenju orožja za množično uničevanje in njegovih nosilcev, v okviru katerega bodo obravnavane posebne nevarnosti tega orožja za regionalno varnost, zlasti z:

– izvajanjem veljavnih mednarodnih obveznosti na nacionalni ravni, zlasti resolucij 1540/04 in 1977/2011 Varnostnega sveta Združenih narodov;

– pristopom k ustreznim mednarodnim instrumentom s tega področja in z njihovim izvajanjem na nacionalni ravni na podlagi okrepljenega sodelovanja s pristojnimi mednarodnimi organizacijami, kot je Mednarodna agencija za atomsko energijo (MAAE);

– okrepljenim sodelovanjem na področju preprečevanja nedovoljenega prometa s snovmi, opremo in strokovnim znanjem, ki so povezani z izdelavo orožja za množično uničevanje ali z njegovimi nosilci, ter boja proti temu prometu;

– spodbujanjem univerzalizacije in izvajanja Haaškega kodeksa ravnanja proti širjenju balističnih izstrelkov (HKR) in Pogodbe o celoviti prepovedi jedrskih poskusov (CTBT).

- Vzpostavitev učinkovitega nacionalnega sistema za nadzor nad izvozom orožja in blaga z dvojno rabo, ki bo omogočal spremljanje izvoza in tranzita orožja in blaga, povezanega z izdelavo orožja za množično uničevanje, zlasti:

  – s sprejetjem zakonodaje za nadzor izvoza, ki zajema predvsem končno uporabo orožja in blaga z dvojno rabo ter učinkovite in prilagojene sankcije v primeru kršitev;

  – z razvojem partnerstva med upravo in zasebnimi subjekti, da se zagotovita razširjanje obveznosti na področju nadzora nad izvozom orožja in blaga z dvojno rabo ter spoštovanje teh obveznosti.

- Krepitev dialoga o temah, povezanih z nadzorom izvoza osebnega in lahkega orožja ter nadzorom pretovarjanja in tranzita, vključno z organizacijo regionalnih seminarjev za usposabljanje in ozaveščanje.

- Sodelovanje na področju preprečevanja nedovoljenega prometa s konvencionalnim orožjem, vključno z osebnim in lahkim orožjem, in boja proti takemu prometu.

1.2 Sodelovanje na področju civilne zaščite

- Nadaljnje regionalno sodelovanje pri preprečevanju naravnih nesreč in nesreč, ki jih povzroči človek, ter pri pripravi in odzivu na take nesreče.

- Priprava delovnih dogovorov med maroškimi organi in organi Evropske komisije o sodelovanju s Centrom za spremljanje in informiranje v okviru mehanizma Skupnosti za civilno zaščito (MIC) med uporabo mehanizma Skupnosti za civilno zaščito.

- Olajšanje krepitve sodelovanja in povečanja njegove raznovrstnosti na področju civilne zaščite, vključno s preprečevanjem naravnih nesreč in tehnoloških tveganj, pripravo ter odzivom na take nesreče in tveganja, vzpostavitvijo sistema za opozarjanje na naravne nesreče ter ustreznimi dejavnostmi na področju usposabljanja in specializacije.

1.3 Regionalno sodelovanje

Podpiranje izvajanja pobud in projektov regionalnega povezovanja

- Dejavno zavzemanje za zagotavljanje čim boljšega delovanja Unije za Sredozemlje, da bi ta skupnost postala okvir splošnega in solidarnega partnerstva.

- Zavzemanje za krepitev mehanizmov za podregionalno posvetovanje in usklajevanje v okviru skupine 5+5 in sodelovanja Unija arabskega Magreba (UMA)–EU, zlasti z razvojem projektov spremenljive geometrije na področjih skupnega interesa.

- Spodbujanje medregionalnega povezovanja, zlasti v UMA, med drugim na gospodarskem in trgovinskem področju.

- Spodbujanje učinkovitega izvajanja Sporazuma iz Agadirja za krepitev gospodarskega povezovanja med arabskimi državami, ki ležijo ob Sredozemskem morju.

- Krepitev dvostranskih posvetovanj o partnerstvu med Afriko in EU.

2. DEMOKRACIJA, PRAVNA DRŽAVA IN UPRAVLJANJE

Cilja ukrepov iz tega poglavja sta doseči spoštovanje demokratičnih načel in človekovih pravic ter upravljanje, zlasti v okviru izvajanja maroške ustave, sprejete 1. julija 2011.

2.1 Demokracija, pravna država in upravljanje

Krepitev institucij, ki zagotavljajo demokracijo, pravno državo, načelo delitve oblasti ter načelo zavor in ravnovesij

- Krepitev vloge Parlamenta in vlade.

- Krepitev vloge političnih strank v okviru demokratičnega pluralizma ter krepitev izmenjav med političnimi strankami in poslanskimi skupinami.

- Krepitev sodelovanja parlamentarne opozicije in njene ključne vloge pri parlamentarnem delu ter jamstvo glede njenih pravic.

- Krepitev vloge civilne družbe, zlasti s krepitvijo posvetovanj z akterji civilne družbe in zainteresiranimi stranmi pri oblikovanju osnutkov zakonov; v ta namen je potrebna ustanovitev organov za posvetovanje, da se spodbudi njihova vključenost v pripravo, izvajanje in ocenjevanje javnih politik.

- Krepitev sodelovanja državljanov pri usmerjanju javnega življenja, zlasti v obliki peticij in zakonodajnih predlogov.

- Krepitev prizadevanj za povečanje deleža volivcev, vpisanih v volilne imenike, in udeležbe na volitvah.

- Utrjevanje ukrepov in upravnih organov, namenjenih spodbujanju demokracije in pravne države, zlasti ustanovitev ustavnega sodišča.

- Nadaljnja organizacija demokratičnih volitev v skladu z mednarodnimi standardi.

- Nadaljnje izvajanje zakona o neodvisnem in nepristranskem opazovanju volitev, vključno s sodelovanjem zadevne civilne družbe.

- Nadaljnje izvajanje zakonodajnih ukrepov za spodbujanje enakih možnosti žensk in moških pri dostopu do mandatov in voljenih funkcij ter prizadevanj za večjo udeležbo žensk v politiki.

- Spodbujanje izvajanja ukrepov Maroka, na podlagi katerih lahko maroški državljani, ki živijo v tujini, uveljavljajo svojo pravico, da sodelujejo na volitvah kot volivci ali kot kandidati.

- Spodbujanje in krepitev zmogljivosti in neodvisnosti Narodnega sveta za človekove pravice (CNDH) in institucije varuha človekovih pravic.

Posodobitev javne uprave

- Zagotavljanje dostopnosti javnih storitev na podlagi enakopravnosti, enakomerne pokritosti ozemlja in neprekinjenosti storitev ter zagotavljanje, da javne službe izpolnjujejo standarde kakovosti, preglednosti, obveznosti in odgovornosti. V ta namen se sprejme in izvaja listina o javni upravi, ki določa vsa pravila o dobrem upravljanju v zvezi z delovanjem javne uprave.

- Krepitev sistema za sprejem, usmerjanje reklamacij in upravljanje z njimi v javni upravi ter priprava programov usposabljanja za sprejemno osebje.

- Posodobitev upravljanja s človeškimi viri v javnih službah.

- Poenostavitev upravnih postopkov.

- Izobraževanje o politikah Skupnosti.

- Spodbujanje enakosti spolov v javnih službah in zlasti dostopa žensk do odgovornih položajev.

- Sodelovanje na področju ocenjevanja javnih politik.

2.2 Prenos pristojnosti, decentralizacija in regionalizacija

Krepitev postopka decentralizacije ter prenosa upravnih in proračunskih pristojnosti

- Izvajanje postopka prenosa upravnih pristojnosti.

- Krepitev vodstvenih in tehničnih zmogljivosti ozemeljskih skupnosti ter njihove zmogljivosti na področju usposabljanja in upravljanja s človeškimi viri.

- Izvajanje zakona o financah ozemeljskih skupnosti in njihovih združenj.

- Poenostavitev lokalnega davčnega sistema in povečanje njegove učinkovitosti.

- Krepitev zmogljivosti lokalnih skupnosti za oceno in poln izkoristek njihovega davčnega potenciala.

- Spodbujanje pobud za partnerstvo in sodelovanje med maroškimi in evropskimi lokalnimi skupnostmi.

- Izvajanje postopka razširjene regionalizacije s sprejetjem in izvajanjem sistemskega zakona, ki določa okvir in način delovanja ozemeljskih skupnosti.

- Krepitev zmogljivosti uprav, ki sodelujejo pri projektu regionalizacije ali ga usmerjajo, zlasti pri določanju modela financiranja in sorazmerne porazdelitve, ustrezne upravne organizacije ter razvoja zmogljivosti partnerstva in pogodbenega urejanja.

- Profesionalizacija lokalnih storitev in krepitev upravljanja projektov.

- Spodbujanje dejavnosti sodelovanja med maroškimi lokalnimi organi in Odborom regij EU.

2.3 Reforma pravosodnega sistema

Reforma pravosodnega sistema in krepitev njegove neodvisnosti

- Krepitev neodvisnosti in učinkovitega delovanja sodnikov ter ustanovitev vrhovnega sodnega sveta.

- Izvajanje potrebnih reform za zagotavljanje neodvisnosti sodnikov, zlasti pri njihovem imenovanju, napredovanju, upokojitvi in disciplinskih ukrepih zoper njih.

- Sprememba zakona o sodniški službi in sodnem tajništvu ter pravnega okvira, ki ureja različne pravosodne poklice.

- Izboljšanje dostopa do sodnega varstva za vse in zagotavljanje brezplačnega dostopa do njega za ljudi, ki nimajo zadostnih finančnih sredstev, kadar je to predvideno z zakonom.

- Zagotavljanje pravice do poštenega sojenja, načela domneve nedolžnosti in pravice do učinkovitega pravnega sredstva.

- Dokončanje novega kazenskega zakonika, sprememba zakonika o kazenskem postopku in civilnega zakonika v skladu z mednarodnimi standardi.

- Ustanovitev nacionalnega centra za spremljanje kriminala.

- Razvoj alternativnega reševanja sporov, kot so mediacija, arbitraža in sprava, ter izrekanje nadomestnih kazni z uporabo sistema za spremljanje obtožencev.

- Nadaljnji prenos pristojnosti sodišč ter sprememba načrta in organizacije sodišč.

- Poenostavitev in izboljšanje sodnih postopkov, vključno s skrajšanjem trajanja postopkov in sojenj, da se zagotovi izrek sodb v razumnem roku in izvršitev izrečenih sodb.

- Izboljšanje pravne pomoči za pridržane osebe v skladu z zakonom.

- Izpopolnitev usposabljanja sodnikov in drugih delavcev v pravosodju na naslednjih področjih: človekove pravice, mednarodne pogodbe, pravice obtožencev, gospodarsko pravo.

- Krepitev oddelkov za družinsko sodstvo na sodiščih prve stopnje, da bi se zagotovila podpora izvajanju družinskega zakonika.

- Povečanje števila sodnikov za mladoletnike in pravosodnih policistov za mladoletnike.

- Krepitev zmogljivosti in podporne socialne infrastrukture – socialnih delavcev ter ustanov za opazovanje ali prevzgojo mladoletnikov.

- Zagotavljanje izvajanja mednarodnih standardov v zvezi s pravnim varstvom mladoletnih oseb, zlasti minimalnih predpisov Združenih narodov glede upravljanja pravnega varstva mladoletnih oseb iz leta 1985 (predpisi iz Pekinga) in osrednjih smernic Združenih narodov pri preprečevanju mladoletniškega prestopništva iz leta 1990 (smernice iz Rijada).

Izboljšanje razmer v priporu

- Zagotavljanje popolnega spoštovanja pravic zapornikov v vseh fazah njihovega pridržanja.

- Krepitev Generalne delegacije za upravo zaporov in resocializacijo, zlasti glede usposabljanja, varovanja pravic zapornikov (za izboljšanje razmer v priporu), boja proti prenatrpanosti zaporov in resocializacije zapornikov.

- Zagotavljanje fizične in moralne celovitosti vseh ljudi ter okrepljen boj proti nekaznovanosti v primeru poseganja v njihovo celovitost, tudi v okviru obveznosti iz mednarodne Konvencije proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju.

- Izobraževanje osebja in paznikov s krepitvijo njihovih sposobnosti na pedagoškem področju, na področju varnosti in človekovih pravic.

- Urejanje novih učnih središč v zaporih.

- Sodelovanje pri izboljševanju resocializacije zapornikov.

- Izboljšanje razmer v priporu z zmanjšanjem prenatrpanosti zaporov s pomočjo programa za izgradnjo in obnovo zaporov.

- Prenos pristojnosti z vzpostavitvijo devetih regionalnih direktoratov za decentralizirano upravljanje zaporov na lokalni ravni.

2.4 Spodbujanje in varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin

Zagotavljanje spoštovanja, spodbujanja in varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin v skladu z mednarodnimi standardi

- Nadaljnja prizadevanja za usklajevanje maroških pravnih instrumentov z mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic.

- Zagotavljanje, da imajo ustrezno ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe prednost pred nacionalnim pravom ter usklajevanje nacionalnega prava s temi pogodbami (preambula Ustave).

- Dokončanje postopka prenosa Opcijskega protokola h Konvenciji o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in začetek njegovega izvajanja.

- Izvajanje priporočil Odbora za odpravo rasne diskriminacije (CEDR), sprejetih na 77. seji v Ženevi avgusta 2010 po proučitvi rednega poročila Maroka.

- Predložitev Organizaciji združenih narodov instrumentov, s katerimi Maroko pristopa k prvemu fakultativnemu protokolu k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah (MPDPP) v zvezi s postopki pritožb, k Opcijskemu protokolu h Konvenciji o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in k Opcijskemu protokolu h Konvenciji proti mučenju.

- Ratifikacija Mednarodne konvencije o zaščiti vseh oseb pred prisilnim izginotjem.

- Nadaljnje izvajanje priporočil, sprejetih med splošnim rednim pregledom sveta Združenih narodov za človekove pravice, v Maroku.

- Proučitev primernosti predložitve stalnega vabila Maroku za sodelovanje pri posebnih postopkih.

- Nadaljnja posvetovanja za ratifikacijo Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča.

- Povečanje zakonskega varstva pravice do življenja in vzdrževanje dejanskega moratorija na smrtno kazen ter hkrati nadaljevanje dialoga o reviziji določb kazenskega zakonika o odpravi smrtne kazni in o pristopu k drugemu fakultativnemu izbirnemu protokolu k MPDPP.

- Nadaljnje izvajanje vseh priporočil Komisije za enakost in spravo, zlasti izvajanje nacionalne strategije za boj proti nekaznovanosti.

- Sprejetje in izvajanje nacionalnega akcijskega načrta za demokracijo in človekove pravice.

- Krepitev dialoga in sodelovanja na področju boja proti rasizmu in ksenofobiji.

- Sprejetje in izvajanje sistemskega zakona, v skladu s katerim bi berberski jezik postal uradni jezik v državi poleg arabskega jezika.

- Krepitev prizadevanj za spodbujanje in ohranjanje kulturnih pravic različnih delov maroškega naroda (zlasti pravic, ki že veljajo na avdiovizualnem področju) ter zagotavljanje zaščite maroških narečij: za ta namen bi bil ustanovljen Nacionalni svet za maroške jezike in kulturo.

- Zagotavljanje svobodnega opravljanja bogoslužja.

- Spodbujanje boja proti vsem oblikam diskriminacije v skladu s členom 26 MPDPP.

2.5 Svoboda izražanja, vključno z avdiovizualnim področjem, ter svoboda združevanja in zbiranja

Zagotavljanje varstva temeljnih svoboščin v skladu z mednarodnimi standardi

- Krepitev zaščitnih ukrepov v zvezi s svobodo izražanja v skladu z mednarodnimi standardi.

- Sprejetje novega zakona o medijih v skladu z mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic ter podpiranje razvoja in izvajanja etičnega kodeksa novinarjev, proučitev možnosti omejevanja ali celo ukinitve ukrepov, ki vključujejo odvzem prostosti novinarjem, in zagotavljanje zaščite virov pri opravljanju njihovih dolžnosti.

- Učinkovito izvajanje samourejanja medijev in zagotavljanje strogega spoštovanja demokratične možnosti ter etičnih in deontoloških pravil v skladu z mednarodnimi standardi.

- Dokončna ustanovitev nacionalnega tiskovnega sveta.

- Izvajanje reform za pluralnost medijev in njihovo neodvisnost, zlasti finančno, vključno z liberalizacijo trga na področju medijev in oglaševanja.

- Krepitev vloge visoke oblasti za avdiovizualno komunikacijo pri nadaljnjem izvajanju postopka liberalizacije avdiovizualnega področja ter spodbujanje pluralnosti medijev in pluralističnega izražanja mnenj in razmišljanj.

- Okrepitev zunanje (pluralnost operaterjev) in notranje (pluralnost vsebin) avdiovizualne pluralnosti z namenom zagotavljanja potrebnih sredstev za zagotavljanje raznolikih vsebin in zlasti za vzpostavitev profesionalnega in učinkovitega avdiovizualnega informacijskega sistema.

- Sprejetje in izvajanje zakonskih ukrepov v zvezi s pravico dostopa do informacij, ki jih imajo v lasti javna uprava ter izvoljene institucije in organi, ki opravljajo javne storitve.

- Vzpostavitev mehanizmov za mediacijo v primeru tiskovnih deliktov pred vključevanjem sodnih organov.

- Učinkovito izvajanje obstoječe zakonodaje o pravici do združevanja in krepitev sredstev, s katerimi je mogoče vložiti pritožbe proti odločitvam ali opustitvam javne uprave.

- Sprememba zakona o protestih na javnih površinah in javnem zbiranju v smislu ravnovesja med spoštovanjem javnega reda ter varovanjem pravic in temeljnih svoboščin.

- Sprejetje in izvajanje sistemskega zakona o načinih uveljavljanja pravice do stavke v dogovoru s socialnimi partnerji.

2.6 Spodbujanje pravic žensk

Spodbujanje civilnih, političnih, socialnih in ekonomskih pravic žensk ter enakosti spolov na vseh področjih

- Izvajanje Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk ter načela enakosti pravic in svoboščin na civilnem, političnem, ekonomskem, socialnem, kulturnem, izobraževalnem in okoljskem področju.

- Prizadevanje za zagotavljanje enakosti spolov, za ustanovitev organa za enakost spolov ter za boj proti vsem oblikam diskriminacije.

- Izvajanje „vladnega programa za enakost 2011–2015“ za moške in ženske kot vladnega akcijskega načrta za vzpostavitev enakosti med spoloma v javni politiki.

- Izvajanje sklepov evro-mediteranskega srečanja o vlogi žensk v družbi (Marakeš, november 2009).

- Vzpostavitev ter krepitev mehanizmov in struktur za spodbujanje in zaščito pravic žensk.

- Nadaljevanje vzpostavljanja mehanizmov in sredstev za splošnejšo uporabo družinskega zakonika s strani zadevnih akterjev, nadaljevanje prizadevanj za ozaveščanje in izobraževanje sodnikov o načelih in ciljih družinskega zakonika ter zagotavljanje ustreznih materialnih in človeških virov družinskim sodiščem.

- Vzpostavitev in delovanje solidarnostnega sklada za družino.

- Dokončanje zakonskega okvira na področju boja proti nasilju nad ženskami (v okviru reforme kazenskega prava in sprejetja zakona o nasilju nad ženskami).

- Splošnejša uporaba ukrepov za enakost iz zakonika o delovnih razmerjih.

2.7 Spodbujanje pravic otrok in ranljivih oseb, zlasti invalidov

Zagotavljanje varstva pravic otrok in invalidov v skladu z mednarodnimi standardi

- Krepitev mehanizmov za nadzor učinkovite uporabe zakonika o delovnih razmerjih, ki prepoveduje delo otrok, mlajših od 15 let, v skladu s Konvencijama 182 in 138 Mednarodne organizacije dela (MOD).

- Sprejetje in izvajanje zakona o pogojih zaposlovanja in dela v zvezi z delavci v gospodinjstvih.

- Posplošitev programa zdravstvenega varstva za revne (RAMED).

- Sprejetje in izvajanje zakona o pravicah invalidov.

- Ustanovitev svetovalnega sveta za družino in otroke ter svetovalnega sveta za mlade in dejavnosti združevanja.

2.8 Sodelovanje med Marokom, EU in Svetom Evrope

Razvoj sodelovanja med Marokom in Svetom Evrope, zlasti na področjih strokovnega znanja in izkušenj Sveta Evrope, ter iskanje sinergij med osmi tega sodelovanja in ukrepi, sprejetimi v okviru partnerstva med Marokom in EU.

- Začetek sodelovanja med Narodnim svetom za človekove pravice (CNDH) v Maroku in komisarjem za človekove pravice Sveta Evrope na področju spodbujanja človekovih pravic.

- Postopni pristop Maroka k ustreznim konvencijam Sveta Evrope na področju varstva temeljnih pravic, h katerim lahko pristopijo države, ki niso članice Sveta Evrope, v skladu s postopki za pristop Sveta Evrope, zlasti pristop h:

  – Konvenciji o kibernetski kriminaliteti in njenemu dodatnemu protokolu;

  – Konvenciji o ukrepanju proti trgovini z ljudmi;

  – Konvenciji o uresničevanju pravic otrok;

  – Konvenciji o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolnim zlorabljanjem;

  – Konvenciji o pranju denarja, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, ter o financiranju terorizma;

  – konvencijam v zvezi z bojem proti korupciji in njihovem dodatnem protokolu;

  – Konvenciji o preprečevanju terorizma;

  – Konvenciji o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah in njenem drugem dodatnem protokolu;

  – Konvenciji o preprečevanju mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja;

  – Konvenciji o varstvu posameznika glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov;

  – konvencijam v zvezi s področjem avdiovizualne komunikacije in podporo pristopa Maroka k Evropskemu avdiovizualnemu observatoriju.

- Izvajanje programa tristranskega sodelovanja.

- Nadaljevanje uresničevanja statusa „partnerja za demokracijo“ v Parlamentarni skupščini Sveta Evrope.

- Spodbujanje dejavnosti sodelovanja med maroškimi lokalnimi organi in Kongresom lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope.

- Uporaba strokovnega znanja in izkušenj Komisije za demokracijo skozi pravo (Beneška komisija), katere član je Maroko od leta 2007.

- Zbliževanje pravnega okvira Maroka s pravnim okvirom Sveta Evrope na področju človekovih pravic.

2.9 Boj proti korupciji

Sodelovanje na področju boja proti korupciji

- Izvajanje konvencije Združenih narodov in drugih ustreznih instrumentov na področju preprečevanja korupcije in boja proti njej.
- Nadaljevanje sodelovanja z Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) na področju preprečevanja korupcije in boja proti njej.
- Nadaljevanje posodabljanja in usklajevanja maroške zakonodaje na področju preprečevanja korupcije in boja proti njej.
- Izvajanje akcijskega načrta nacionalne strategije za preprečevanje korupcije in boj proti njej.
- Krepitev javnih zmogljivosti za objektivno oceno politik na področju preprečevanja korupcije in boja proti njej.
- Razvoj kartiranja tveganj korupcije v skladu z dvojnim pristopom, tj. regionalnim in sektorskim.
- Povečanje preglednosti, poenostavitev in dematerializacija postopkov na ravni javne uprave ter uresničevanje ciljev e-uprave.
- Krepitev institucij za pregledovanje, nadzor, sledenje in predložitev računov, zlasti za zagotavljanje preglednosti njihovih sklepov in razvoj povezav za usklajevanje med njimi.
- Krepitev pravil o celovitosti in preglednosti pri upravljanju z javnimi financami, prenesenem upravljanju javnih služb ter oddajanju in izvajanju javnih naročil.
- Ustanovitev nacionalne komisije za integriteto in boj proti korupciji ter krepitev njene vloge, neodvisnosti in pristojnosti.
- Krepitev sodelovanja civilne družbe pri preprečevanju korupcije.
- Podpiranje vzpostavitve centrov za pravno pomoč v zvezi z bojem proti korupciji.
- Krepitev finančnih sodišč, vključno z Računskim sodiščem.
- Izvajanje zakona o zaščiti žrtev in prijaviteljev korupcije.

Za uresničitev vseh ciljev v okviru „*OBMOČJA SKUPNIH VREDNOT*“ bo Maroko nadaljeval prizadevanja za ozaveščanje vseh nacionalnih akterjev in udeležencev o pomembnosti zgledovanja po načelih in vrednotah iz Evropske konvencije o človekovih pravicah Sveta Evrope, Listine EU o temeljnih pravicah, delnih sporazumov Sveta Evrope in evropskih direktiv s tega področja. Okvirni seznam evropskih pravnih določb, ki jih je pri tem

treba upoštevati, je priložen temu dokumentu (glej Prilogo I). Za ozaveščanje si mora prizadevati tudi nacionalni zakonodajalec, ki mora ta načela in vrednote upoštevati pri pripravi nacionalne zakonodaje.

3. SODELOVANJE NA PODROČJU PRAVOSODJA IN VARNOSTI

3.1 Pravosodno sodelovanje v civilnih in kazenskih zadevah

Sprejetje zakonodaje za pravosodno sodelovanje med državami

- Izvajanje najpomembnejših mednarodnih konvencij, kot so:
  - Haaška konvencija o vročitvi sodnih in zunajsodnih listin v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini iz leta 1965;
  - Haaška konvencija o pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini iz leta 1970;
  - Haaška konvencija o civilnopravnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok iz leta 1980;
  - Haaška konvencija o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok iz leta 1996.
- Krepitev dialoga o mednarodni zaščiti otrok in vprašanjih na področju družinskega prava v okviru sodelovanja Maroka na sodniški konferenci o vprašanjih mednarodnih družin, ti. „malteškem procesu“, ki se je začel na Haaški konferenci o mednarodnem zasebnem pravu.
- Vzpostavitev konkretnih rešitev za preprečevanje, obravnavo in reševanje sporov v zvezi s starševsko odgovornostjo in zlasti ugrabitvami otrok.
- Sklenitev sporazuma o sodelovanju med Marokom in Uradom za evropsko pravosodno sodelovanje (EUROJUST), pri čemer se upoštevajo zahteve v zvezi z varstvom osebnih podatkov.

3.2 Policijsko sodelovanje

Nadaljnji razvoj sodelovanja med policijskimi organi Maroka in držav članic

- Spodbujanje policijskega sodelovanja na področju dobre prakse.
- Sklenitev sporazuma o strateškem sodelovanju med pristojnimi organi Maroka in Evropskim policijskim uradom (EUROPOL).
- Sklenitev sporazuma o sodelovanju med Marokom in Evropsko policijsko akademijo (CEPOL) ter sodelovanje Maroka pri usposabljanju v okviru CEPOL.
- Ustanovitev Višjega inštituta za boj proti kriminalu.

3.3 Sodelovanje na področju boja proti terorizmu

Nadaljevanje razvoja in krepitve sodelovanja na področju preprečevanja terorizma in boja proti njem

- Krepitev sodelovanja na področju preprečevanja terorizma in boja proti njem, načrtov za preprečevanje, zbiranja informacij ter sodelovanja policije in pravosodnih organov.

- Nadaljevanje izvajanja resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov 1988/11, 1989/11 in 1373/01 ter ratifikacija vseh ustreznih mednarodnih konvencij in protokolov.

- Nadaljevanje sodelovanja v okviru Delovne skupine za področje terorizma.

- Izvajanje zakonodaje na področju boja proti terorizmu, vključno z zakonodajo za preprečevanje financiranja terorizma in boj proti njem ter hkrati zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic.

3.4 Sodelovanje na področju boja proti organiziranemu kriminalu

Ratifikacija in izvajanje mednarodnih instrumentov za boj proti organiziranemu kriminalu

- Izvajanje Konvencije Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in protokolov, ki to konvencijo dopolnjujejo, tj. Protokola proti tihotapljenju migrantov po kopnem, morju in zraku, Protokola o nedovoljeni proizvodnji strelnega orožja, njegovih sestavnih delov in streliva ter trgovini z njimi ter Protokola za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki.

- Razvoj zakonodaje v skladu z ustreznimi mednarodnimi standardi in instrumenti.

- Razvoj zakonodaje za preprečevanje boja proti trgovini z ljudmi v skladu z mednarodnimi standardi in instrumenti.

- Krepitev ukrepov za najranljivejše skupine (ženske in otroci).

- Usposabljanje na področju mehanizmov za preprečevanje organiziranega kriminala in boj proti njemu, zlasti na področju trgovine z ljudmi, vključno s prepoznavanjem, zaščito in pomočjo žrtvam trgovine.

- Izboljšanje instrumentov za analizo značaja kaznivih dejanj, načinov prometa, trgovine in izkoriščanja.

- Izmenjava informacij in praks pri preprečevanju kibernetske kriminalitete in boju proti njej.

Razvoj načinov za boj proti trgovini z ljudmi

- Krepitev celovite strategije za osebe, ki novačijo migrante, osebe, ki skrbijo za prevoz in nastanitev migrantov, izkoriščevalce ter druge posrednike, stranke in osebe, ki imajo od tega koristi.

- Začetek specializiranega usposabljanja sodnikov, policijskih organov in osebja za nadzor meja.

3.5 Preprečevanje drog, vključno s trgovino z narkotiki, ter boj proti njim

Krepitev boja proti trgovini z narkotiki, vključno z nadzorom tranzita in izvoza, ter proti zasvojenosti z drogami, zlasti s preprečevanjem, in sicer v okviru izvajanja različnih vidikov nacionalne strategije za boj proti drogam

- Krepitev nacionalne strategije za preprečevanje drog in boj proti njim, vključno z ukrepi za zmanjševanje povpraševanja in ponudbe, ukrepi za preprečevanje ter ukrepi za razvoj regij.

- Nadaljevanje dialoga o preprečevanju drog in boju proti njim.

- Začetek dejavnosti sodelovanja z Evropskim centrom za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA), zlasti z namenom sodelovanja z nacionalnim centrom za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami.

- Začetek dejavnosti specializiranega usposabljanja za agencije in osebje, zadolženo za izvajanje zakonodaje (zlasti policijske organe), prevzem in obravnavanje.

- Razširitev pooblastil Nacionalne komisije za narkotike.

- Sodelovanje v okviru nadaljevanja postopka za izkoreninjenje gojenja konoplje in izvajanja programov za alternativni razvoj.

- Razvoj programov za preprečevanje, obravnavanje in rehabilitacijo oseb, zasvojenih z drogami, v Maroku, vključno s sodelovanjem pristojnih organov Sveta Evrope.

- Krepitev posebnih struktur, ki omogočajo zdravstveno in socialno oskrbo oseb, zasvojenih z drogami.

- Sodelovanje za razvoj standardov na področju zlorabe predhodnih kemičnih sestavin in drugih substanc, ki se uporabljajo za proizvodnjo drog.

3.6 Pranje denarja ter gospodarski in finančni kriminal

Krepitev prizadevanj in sodelovanja na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma

- Izvajanje člena 61 Pridružitvenega sporazuma.

- Izmenjava informacij o zakonodaji, praksah, evropskih tipologijah in mednarodnih instrumentih (zlasti priporočilih Projektne skupine za finančno ukrepanje (FATF) na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma ter boja proti njima).

- Nadaljnji razvoj pravnega in regulativnega okvira na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma ter boja proti njima v skladu z načeli priporočil FATF.

- Krepitev nacionalnega mehanizma za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma ter boj proti njima.

- Krepitev izmenjave informacij med evropskimi sistemi finančnih obveščevalnih enot (Financial Intelligence Unit – FIU) in maroškim sistemom, zlasti v okviru skupine Egmont.

- Razvoj programa za usposabljanje sodnikov, tožilcev, policijskih organov in vseh drugih zadevnih organov na tem področju.

- Krepitev zmogljivosti maroške enote FIU in utrjevanje njene vloge pri preprečevanju.

- Nadaljnje izvajanje kampanj za ozaveščanje davčnih zavezancev.

- Razvoj postopkov za nadzor in kontrolo davčnih zavezancev.

3.7 Upravljanje meja, mobilnost oseb ter migracijska politika, mednarodna zaščita in azil

Nadaljevanje dialoga o vprašanjih migracije, mobilnosti in varnosti, zlasti z namenom:

- boljše organizacije zakonitih migracij;

- zagotavljanja najboljšega možnega vpliva migracij na razvoj;

- učinkovitega boja proti nezakonitim migracijam in trgovini z ljudmi, vključno s sodelovanjem na področju ponovnega sprejema in boljšega nadzora meja;

- zavzemanja za mednarodno zaščito in krepitev azilne politike;

- spodbujanja in spoštovanja pravic migrantov iz Maroka, ki prebivajo v EU, in migrantov iz tretjih držav, ki prebivajo v Maroku;

- spodbujanja pobud za vključevanje zakonitih maroških migrantov, ki vstopajo v EU, ter ponovno socialno in poklicno vključevanje Maročanov, ki se vračajo v svojo domačo državo.

Cilj dialoga je sklenitev Partnerstva za mobilnost, v okviru katerega bosta obe strani sprožili in izvajali veliko pobud na področju migracij, mobilnosti in varnosti. Ukrepi, ki bodo sprejeti na podlagi dialoga, bodo med drugim vključevali boljši dostop do zakonitih poti migracije, poenostavitev vizumskih postopkov (med drugim ob upoštevanju vizumskega zakonika EU), ponovni sprejem v državo, iz katere migrant prihaja, ter ponovno socialno in poklicno vključitev v primeru prostovoljne vrnitve.

To partnerstvo za mobilnost je zasnovano kot okvir za dolgoročno sodelovanje v skladu z globalnim pristopom k vprašanju migracij in mobilnosti ter maroško politiko na tem področju, pri čemer temelji na političnem dialogu in sodelovanju, ki se bo sčasoma razvilo na podlagi obstoječih odnosov med Marokom in EU.

Razvoj mednarodne zaščite in azilna politika na podlagi:

- krepitve maroškega zakonodajnega in institucionalnega okvira na področju pravice do azila v skladu z mednarodnimi standardi in določili maroške ustave;

- nadaljnjega izvajanja načel Ženevske konvencije iz leta 1951 in njenega protokola iz leta 1967, na primer v zvezi z načini prepoznavanja migrantov, ki potrebujejo mednarodno zaščito, z načelom nevračanja in s posledicami pridobitve statusa begunca;

- krepitve javnih migracijskih politik ob upoštevanju potreb mednarodne zaščite in nujnosti zagotavljanja trajnostnih rešitev beguncem, kar bo omogočalo tudi njihovo vključitev v družbo;

- nadaljnjega sodelovanja z Uradom visokega komisarja Združenih narodov za begunce (UNHCR) v okviru izvajanja njegovih nalog v Maroku in razvoj nacionalnih struktur za celovito obravnavanje azilnega postopka.

3.8 Varstvo osebnih podatkov

Zagotavljanje visoke ravni varstva osebnih podatkov v okviru razvoja aplikacij informacijske družbe, baz javnih podatkov in elektronskih izmenjav

- Krepitev sodelovanja med nacionalno komisijo za nadzor varstva osebnih podatkov in podobnimi evropskimi organi za nadzor obdelave osebnih podatkov.

- Varstvo osebnih podatkov v okviru razvoja elektronskega poslovanja (elektronsko podpisovanje, upravljanje z domenskimi imeni).

4. ZBLIŽEVANJE NARODOV

4.1 Parlamentarno sodelovanje

- Krepitev dejavnosti skupnega parlamentarnega odbora EU-Maroko.

- Krepitev tehničnih, organizacijskih in zakonodajnih pristojnosti parlamenta.

- Sodelovanje med maroškim in evropskim parlamentom z namenom krepitve partnerstva med Marokom in EU, zlasti prek izvajanja tega akcijskega načrta.

4.2 Spodbujanje mrež za izmenjavo in posvetovanje med akterji civilne družbe ter vpliv novih akterjev

- Krepitev organizacijskih, vodstvenih in zagovorniških sposobnosti akterjev civilne družbe v Maroku.

- Spodbujanje izmenjav med maroškimi in evropskimi nevladnimi organizacijami.

- Olajšanje dostopa civilne družbe, zlasti mladinskih združenj in domov, do novih informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

- Krepitev vloge agencij za regionalni razvoj pri izvajanju programov za sodelovanje, izmenjavo izkušenj in krepitev pristojnosti akterjev civilne družbe.

- Vzpostavitev okrepljenega dialoga med EU (vključno z Agencijo za temeljne pravice) in Narodnim svetom za človekove pravice (CNDH) v Maroku.

4.3 Vzpostavitev odnosov med lokalnimi organi v Maroku in v EU ter Odborom regij

- Krepitev izmenjav med maroškimi in evropskimi ozemeljskimi skupnostmi v okviru Evro-sredozemske skupščine lokalnih in regionalnih oblasti (ARLEM).

- Zavzemanje ozemeljskih skupnosti za razvoj projektov sodelovanja, zlasti prek agencij za razvoj.

- Spodbujanje upravljanja na več ravneh in sodelovanja na različnih institucionalnih ravneh.

- Krepitev teritorialnih organov ter priprava programov za posodabljanje in usposabljanje lokalnih in regionalnih uprav.

4.4 Sodelovanje med Maroškim ekonomsko-socialnim svetom in Evropskim ekonomsko-socialnim odborom

Krepitev povezav in spodbujanje strukturiranega sodelovanja med Maroškim ekonomsko-socialnim svetom in Evropskim ekonomsko-socialnim odborom

- Vzpostavitev strukturiranega sodelovanja in rednega dialoga med organoma.

- Spodbujanje socialnega dialoga med socialnimi partnerji in organizacijami maroške civilne družbe ter organizacijami EU.

- Izmenjava informacij, publikacij in zbirk podatkov, kar prispeva k izpopolnjevanju dejavnosti in bogatenju razprav v okviru obeh institucij.

- Organizacija skupnih konferenc o temah skupnega interesa.

4.5 Sodelovanje med maroško institucijo za varovanje človekovih pravic in evropskim varuhom človekovih pravic

Vzpostavitev strukturiranega sodelovanja in rednega dialoga med organoma

- Izboljšanje strokovnega znanja na področju mediacije.

- Razvoj akcijskega programa v zvezi s konvencijo, ki je predmet pogajanj, zlasti:

  – mehanizmov za krepitev pravic državljanov v zvezi z javno upravo;

  – mehanizmov za vzpostavljanje etike v javnem sektorju;

  – mehanizmov za širjenje spoštovanja človekovih pravic in načel dobrega upravljanja.

- Usklajevanje ukrepov obeh institucij v okviru mednarodnih organov.

4.6 Kulturno sodelovanje

- Dokončanje postopka ratifikacije in izvajanje Konvencije Unesca o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov iz leta 2005.
- Krepitev kulturnega sodelovanja z namenom spodbujanja medkulturnega dialoga.
- Delovanje v okviru mednarodnih forumov, kot je Unesco, za spodbujanje in zaščito kulturne raznolikosti.
- Spodbujanje dialoga in sodelovanja na področju ohranjanja in vrednotenja zgodovinske dediščine ter dediščine in razvoja kulturnih industrij.
- Krepitev sodelovanja Maroka v programih za kulturno sodelovanje v sredozemski regiji (Euromed Heritage in Euromed Audiovisual), vključno z zadevnimi maroškimi organi, kot so Visoka oblast za avdiovizualno komunikacijo (HACA), Kraljevi inštitut za kulturo Berberov (IRCAM), Svet za maroško skupnost v tujini (CCME) itd.
- Posodobitev in izboljšanje upravljanja kulturnega sektorja (javnega in zasebnega).
- Povečanje vloge Maroka pri spodbujanju medkulturnega dialoga, in sicer s krepitvijo kulturnih industrij z namenom povečanja proizvodnje in širjenja avdiovizualnih vsebin, zlasti tistih, ki odražajo skupne vrednote in cilje Maroka ter EU.
- Sodelovanje s Centrom Sever-Jug Sveta Evrope.
- Sodelovanje na področju ponovne sestave maroškega državnega načrta za Zavezništvo civilizacij.

B. RAZVOJ SKUPNEGA GOSPODARSKEGA PROSTORA

5. GOSPODARSKA IN SOCIALNA REFORMA

5.1 Makroekonomski okvir

Utrditev doseženega napredka z namenom izboljšanja makroekonomske učinkovitosti ter spodbujanja rasti, zaposlovanja in razvoja

- Nadaljnje utrjevanje makroekonomskega okvira, vključno s spodbujanjem ugodne bilance tekočih računov ter razvojem zunanje trgovine in gospodarstva.
- Nadaljnje izvajanje preudarne proračunske politike z namenom srednjeročne proračunske konsolidacije za zagotavljanje stabilnosti in vzdržnosti javnih financ.
- Nadaljnje izvajanje politike za zmanjšanje javnega dolga.
- Krepitev operativnih zmogljivosti centralne banke pri izvajanju politike za nadzor bančnega sistema in obvladovanje inflacije.

- Krepitev sistema za upravljanje s financami, zlasti z izmenjavo strokovnega znanja in izkušenj.

- Povečanje raznolikosti virov gospodarske rasti.

- Nadaljevanje reforme javne uprave.

- Nadaljevanje prizadevanj za reformo sistema subvencioniranja cen energije in nekaterih živil, da bi se zmanjšala proračunska obremenitev in zagotovila vzdržnosti javnih financ in njihovo primerno usmerjanje, zlasti za osebe z nizkimi prihodki.

5.2 Obdavčenje

Nadaljnje izvajanje politike in davčne uprave v skladu z mednarodnimi in evropskimi standardi

Zagotavljanje ravni javnih prihodkov in krepitev pravičnosti davčnega sistema

- Nadaljnje reforme izjem in omejitev ustvarjanja novih oprostitev davkov.

- Povečanje davčne osnove.

- Nadaljevanje reforme DDV, in sicer s poenostavitvijo in izboljšanjem gospodarske nevtralnosti tega davka.

- Nadaljevanje reforme davka na dohodek.

- Razvoj davčne pokorščine in postopno obdavčenje neformalnega sektorja.

Posodobitev davčne uprave

- Nadaljnja dematerializacija storitev Generalnega direktorata za davke (DGI).

- Nadaljevanje postopka za poenostavitev davčnega sistema, zlasti uskladitev rokov za davčno napoved in za pritožbe ali sankcije.

- Izboljšanje učinkovitosti in zmogljivosti davčnega nadzora, ki bo temeljilo zlasti na novih pristopih, kot je pristop k usmerjanju s kombiniranim tveganjem, in razvoj načina samodejnega programiranja davčne revizije, ki jo izvaja DGI.

- Izboljšanje sistemov za notranji nadzor: sledljivost odločitev, notranji postopki upravljanja, revizija in nadzor upravljanja, instrument za sledenje kazalcev učinkovitosti, pregled stanja itd.

- Izboljšanje splošne kakovosti storitev in zlasti sprejema.

Davčno sodelovanje in postopno približevanje evropskemu sistemu na področju davka na družbe

- Nadaljevanje in poglobitev dialoga o izvajanju načel dobrega upravljanja na področju davkov, vključno s kodeksom ravnanja EU za obdavčenje podjetij.

- Izvajanje Evro-sredozemske listine za podjetja z vidika naložbam ugodnega obdavčenja.

- Usposabljanje vodstvenega osebja DGI.

5.3 Upravljanje in nadzor javnih financ

Povečanje preglednosti in učinkovitosti načinov načrtovanja, upravljanja, izvajanja in nadzora javnih odhodkov

Nadaljnje izvajanje racionalnega upravljanja z javnimi financami

- Sprejetje novega sistemskega zakona v zvezi z zakonom o financah, ki je v pripravi, pri čemer bo novi sistemski zakon vzpostavil načela:

  – večletnega načrtovanja;

  – upravljanja, osredotočenega na učinkovitost;

  – proračunske preglednosti s prenovo proračunske strukture, osredotočene na programe;

  – fiskalne vzdržnosti z uvedbo novih pravil;

  – večje in jasnejše vloge parlamenta pri proračunskem postopku.

Nadaljnje posodabljanje javnega računovodstva s postopnim vključevanjem načela nastanka poslovnega dogodka

- Posplošitev informacijskega sistema za upravljanje javnih odhodkov.

- Krepitev zmogljivosti uprav, zlasti decentraliziranih, in organov, odgovornih za proračunsko upravljanje.

- Posodabljanje sistema za upravljanje z lokalnimi javnimi financami.

Posodobitev sistema za notranji nadzor javnih odhodkov

- Nadaljnje širjenje pooblastil odgovornih organov (Generalna komisija za nadzor financ, Generalna komisija za nadzor ministrov, Generalna komisija za območno upravo) za revizijo in nadzor pravilnosti ter učinkovitosti javnih odhodkov.

- Nadaljevanje postopnega približevanja mednarodnim standardom in metodologijam (Mednarodna zveza računovodskih strokovnjakov (IFAC), Inštitut notranjih revizorjev (IIA), Mednarodna organizacija vrhovnih revizijskih institucij (INTOSAI)) ter najboljšim praksam EU na področju nadzora in revizije javnih prihodkov in odhodkov.

- Izvajanje zakonodaje o odgovorni upravi (uradnikih), nadzornikih in računovodjih za javne finance.

- Povečevanje zmogljivosti za učinkovitejše izvajanje zakonodaje o finančnem nadzoru države nad javnimi podjetji.

- Izmenjava izkušenj in strokovnega znanja med maroškimi institucijami za nadzor in revizijo javnih financ ter ustreznimi evropskimi institucijami.

Krepitev sistema za zunanji nadzor javnih odhodkov

- Razširitev zmogljivosti Računskega sodišča.

- Izmenjava strokovnega znanja in izkušenj med maroškim računskim sodiščem in institucijami za zunanji nadzor držav članic EU.

- Širjenje proračunske demokracije s krepitvijo pooblastil parlamenta in njegove sposobnosti analize v fazi sprejetja in izvajanja zakonov o letnih financah.

5.4 Strukturne reforme na področju konkurenčnosti maroškega gospodarstva

Strukturna reforma in napredek pri doseganju funkcionalnega in konkurenčnega tržnega gospodarstva

- Nadaljnje izvajanje reform za izboljšanje poslovnega okolja, vključno z nastajajočo listino o naložbah in fizičnih infrastrukturah, z namenom podpiranja naložb ter povečevanja konkurenčnosti in števila delovnih mest.

- Vzpostavitev mehanizma zgodnjega opozarjanja in posvetovanja o ukrepu, ki vpliva na trgovino in naložbe.

- Izvajanje načrta celostnih industrijskih platform in komercialnih območij v okviru nacionalnega pakta za industrijski razvoj ter načrta Rawaj za trgovino in distribucijo.

- Izboljšanje ponudbe industrijskih in trgovinskih zemljišč.

- Nadaljnje izvajanje ukrepov za povečanje produktivnosti in usposabljanje delovne sile v rastočih gospodarskih sektorjih, zlasti ukrepov, predvidenih v nacionalnem paktu za industrijski razvoj (na področju letalstva, avtomobilizma, elektronike, delokalizacije, tekstilne industrije in agroživilskega sektorja).

- Izvajanje strateških in trgovinskih študij, ki bodo omogočale razvoj industrijskih sektorjev in novih poslovnih niš.

5.5 Zaposlovanje (vključno s temeljnimi socialnimi pravicami in delovnimi standardi) in socialna politika

Krepitev dialoga in sodelovanja na področju zaposlovanja, socialne politike in enakosti spolov

Spodbujanje enakosti spolov

- Aktivno spodbujanje enakosti spolov na vseh ravneh (zaposlovanje, izobraževanje, usposabljanje, podjetništvo in sprejemanje odločitev).

- Spodbujanje politike enakosti in politike boja proti stereotipom v zvezi z ženskami in moškimi.

- Krepitev varstva nosečnic na delovnem mestu.

Krepitev temeljnih socialnih pravic in delovnih standardov

- Ustvarjanje ugodnih pogojev za ratifikacijo Konvencije št. 87 MOD o sindikalni svobodi in varstvu sindikalnih pravic.

- Krepitev nadzora nad izvajanjem in učinkovito uporabo zakonskih določb v skladu s konvencijami št. 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 in 182 MOD.

- Krepitev mehanizmov za nadzor nad uporabo zakonskih določb o delu, vključno z določbami o delu otrok.

- Nadaljevanje pogajanj z gospodarskimi in socialnimi partnerji glede sprejetja sistemskega zakona o uveljavljanju pravice do stavke.

- Krepitev ustreznih struktur, neodvisnih od socialnega dialoga (dvostranskega in tristranskega), vključno z zmogljivostjo socialnih partnerjev.

- Spodbujanje družbene odgovornosti podjetij in razvoja podjetniških praks v skladu z globalnim dogovorom Združenih narodov (UN Global Compact) ter tristranske izjave MOD o večnacionalnih podjetjih in socialni politiki ter o praksah OECD na tem področju.

- Krepitev političnega okvira za spodbujanje in nadzor zdravja, higiene in varnosti na delovnem mestu, vključno z ukrepi za usposabljanje na teh področjih, institucionalizacijo previdnostnega načela, preprečevanjem poklicnih tveganj, povezanih z ravnanjem z nevarnimi ali strupenimi snovmi, ter izmenjavo dobrih praks in analizo tega področja, da bi se zmanjšalo število poklicnih nesreč in bolezni.

- Približevanje nacionalne zakonodaje splošnim načelom evropskih direktiv o preprečevanju poklicnih tveganj ter varovanju zdravja in varnosti, odpravi dejavnikov tveganja in nesreč, obveščanju, posvetovanju, uravnoteženi zastopanosti ter usposabljanju delavcev in njihovih predstavnikov[2] ter spremljanje njenega izvajanja s strani Nacionalnega inštituta za življenjske pogoje pri delu.

- Krepitev metod preglednega in skladnega zajemanja in obdelave vseh statističnih podatkov o nesrečah pri delu.

Izvajanje politik zaposlovanja, zaposljivosti in dostojnega dela za rast zaposlovanja in boj proti brezposelnosti. Spodbujanje dostopa do dostojne in produktivne zaposlitve v smislu formalnega gospodarstva

- Razvoj politike zaposlovanja, zaposljivosti in dostojnega dela v Maroku ob upoštevanju smernic evropske strategije zaposlovanja in okvira za ukrepe,

[2] Predvideno v Direktivi Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu (UL L 183, 29.6.1989).

določenega na evro-sredozemski ministrski konferenci o zaposlovanju v Marakešu novembra 2008, v skladu z načeli sodnega varstva in socialne pravičnosti, in zlasti:

– povečanje stopnje delovno aktivnega prebivalstva v formalnem produktivnem sektorju ter povečanje udeležbe žensk na trgu dela in deleža samozaposlenih oseb med aktivnim prebivalstvom;

– razvoj strokovnega usposabljanja (predvsem pripravništva in dualnega sistema poklicnega šolanja), zlasti med mladimi, da bi se izboljšala njihova zaposljivost;

– boljše prilagajanje kvalifikacij ob upoštevanju potreb na trgu dela ter zlasti olajšanje vključevanja mladih in žensk v formalna in produktivna delovna mesta;

– uvedba sistema ocenjevanja in nadzora ukrepov aktivnega spodbujanja zaposlovanja, da bi se povečali njihova učinkovitost in ustreznost glede na potrebe trga dela. Krepitev zmogljivosti Nacionalne agencije za spodbujanje zaposlovanja in strokovnega znanja (ANAPEC);

– izvajanje celostnega programa dostojnega dela po njegovem sprejetju v Maroku in s strani MOD ter spremljanje njegovih ciljev in kazalnikov.

Spodbujanje sprejetja in izvajanja splošnih mehanizmov politike socialnega varstva in socialnega vključevanja.

- Sprejetje in izvajanje sistema denarnega nadomestila za primer brezposelnosti.
- Nadaljnje postopno zmanjševanje stopnje prebivalstva v absolutni ali relativni revščini ali ranljivem položaju.
- Nadaljnje postopno zmanjševanje stopnje socialne izključenosti (npr. odstotek prebivalstva, ki živi v revnih četrtih).
- Nadaljnje sodelovanje za uresničitev maroških ciljev zmanjšanja revščine in izboljšanja socialne kohezije.
- Zagotavljanje aktivnega socialnega vključevanja vseh ob spodbujanju udeležbe na trgu dela, zlasti za najranljivejše skupine.
- Uvedba konkretnih upravnih in ureditvenih ukrepov za socialno in poklicno vključevanje invalidov.
- Razširitev obveznega zdravstvenega zavarovanja na vse socialno in poklicne kategorije (zlasti samozaposlene delavce, svobodne poklice in študente).
- Izmenjava dobrih praks za razširitev kritja in povečanje ravni socialnega varstva, zlasti za najrevnejši del prebivalstva.
- Zagotavljanje finančne vzdržnosti sistema socialne zaščite.

Dopolnitev zdravstvene oskrbe ali zdravstvenega zavarovalnega kritja, da bo vanju zajeto celotno prebivalstvo (zlasti socialno ogroženi prebivalci), in sicer na področju kakovostne osnovne zdravstvene oskrbe

- Zmanjšanje neposrednih povprečnih gospodinjskih odhodkov (dejanskih odhodkov), zlasti za socialno najbolj ogrožene kategorije.

- Povečanje odstotka prebivalstva, dejansko zajetega v enega od sistemov zdravstvenega varstva ali zdravstvene pomoči.

Konvergenca: Maroko bo za izvajanje teh reform na področju zbliževanja zakonodaje ob podpori EU upošteval ustrezne evropske direktive na področjih varnosti in zdravja pri delu (priprava novega pravnega in regulativnega okvira v zvezi z preprečevanjem poklicnih tveganj), enakosti spolov, zaščite pred diskriminacijo, delovnega prava ter Listine temeljnih pravic EU.

5.6 Regionalni in lokalni razvoj

- Utrditev procesa lokalnega razvoja:
  - krepitev institucionalnih in finančnih sredstev občin, zlasti na podeželju („Občine 2015“);
  - posplošitev občinskih razvojnih načrtov (priprava, sprejetje, redna revizija);
  - spodbujanje sodelovanja med občinami;
  - posodobitev občinske uprave prek informatizacije, dematerializacije postopkov in izboljšanja kakovosti storitev za državljane;
  - krepitev partnerstva med ozemeljskimi skupnostmi, zasebnim sektorjem in nevladnimi organizacijami za izvedbo in upravljanje infrastruktur in opreme na lokalni in regionalni ravni;
  - uporaba fiskalnega potenciala ozemeljskih skupnosti.
- Pospešitev zmanjševanja razlik med regijami ter med podeželjem in mesti:
  - opredelitev in izvajanje politik regionalnega razvoja in politik, ki so usmerjene v posebna območja (npr.: gorata območja);
  - priprava in izvajanje načrtov za regionalni razvoj na ravni 16 regij;
  - zmanjšanje razlik na področju dostopa do osnovne socialne in gospodarske infrastrukture;
  - krepitev zmogljivosti akterjev regionalnega in lokalnega razvoja;
  - po prihodnjih skupnih ocenah (Maroka in Komisije) izvajanja Evro-sredozemske listine za podjetja in v skladu z razpoložljivimi sredstvi se ugotovi, ali je Listina poznana in upoštevana v celotni državi, tudi zunaj centrov gospodarskega razvoja, ter kakšni so njeni vplivi v različnih regijah ter na končne upravičence;

– krepitev sodelovanja prek regionalnih in čezmejnih programov med Marokom in EU za zmanjšanje neravnovesja v razvoju regij ter povečanje njihove blaginje.

5.7 Vlaganje v ljudi

- Iskanje večje učinkovitosti projektov Nacionalne pobude za človeški razvoj (INDH).
- Krepitev nadzora in ocenjevanja projektov INDH.
- Spodbujanje mikroprojektov, ki ustvarjajo delovna mesta, in omogočajo stabilne prihodke.
- Krepitev udeležbe žensk, mladih in oseb s posebnimi potrebami v upravnih organih INDH.

5.8 Trajnostni razvoj

- Izvajanje elementov v zvezi s trajnostnim razvojem Nacionalne listine za okolje in trajnostni razvoj prek dokončnega oblikovanja zakonodajnega okvira.
- Nadaljnja vzpostavitev struktur in postopkov, povezanih s strateškim načrtovanjem na področju trajnostnega razvoja, ter usklajevanje med različnimi akterji.

6. TRGOVINA, TRG IN ZAKONODAJNA REFORMA

6.1 Zbliževanje zakonodajnega okvira Maroka z zakonodajnim okvirom EU na teh področjih

- Vzpostavitev mehanizma za opredelitev vrzeli med maroško zakonodajo in pravnim redom Evropske unije, da bi se omogočila vzpostavitev nacionalnega programa za konvergenco.
- Določitev prednostnih področij za zbliževanje zakonodaje ter potrebnih nacionalnih sredstev in zaporedja njegovega izvajanja.

6.2 Trgovinski odnosi, vključno s sklenitvijo poglobljenega in celovitega sporazuma o prosti trgovini

Skladno s priporočili časovnega načrta evro-sredozemskega partnerstva in cilji skupnega dokumenta o prednostnem statusu si bosta obe strani najprej prizadevali za sklenitev poglobljenega in celovitega sporazuma o prosti trgovini (DCFTA) in nato za vzpostavitev skupnega gospodarskega prostora.

Izvajanje zavez, sprejetih v naslovu II Pridružitvenega sporazuma (Prost pretok blaga)

- Spremljanje izvajanja vprašanj v zvezi s trgovinskim vidikom pridružitvenega sporazuma EU–Maroko, zlasti z namenom vzajemne odprave vseh tarifnih in netarifnih omejitev pri uvozu in izvozu blaga.

- Nadaljevanje in poglobitev liberalizacije trgovine z blagom v skladu s sektorsko politiko.

- Izvajanje in spremljanje sporazuma o liberalizaciji trgovine s kmetijskimi proizvodi, predelanimi kmetijskimi proizvodi, ribami in ribiškimi proizvodi.

- Usposabljanje osebja in krepitev upravnih zmogljivosti na področju mednarodne trgovine.

Prispevanje k zagotavljanju vzpostavitve območja evro-sredozemske proste trgovine

- Nadaljnje izvajanje sporazuma o prosti trgovini s sredozemskimi partnerji na regionalni, medregionalni in dvostranski ravni.

- Uporaba in spremljanje izvajanja sporazuma o reševanju trgovinskih sporov, vključno s pomočjo pri usposabljanju ključne skupine maroških arbitrov za mednarodno trgovino, ki bodo lahko izvrševali vlogo arbitra v okviru postopka reševanja sporov.

- Spremljanje izvajanja Sporazuma iz Agadirja na vseh področjih, ki so trenutno zajeta v zadevnem sporazumu; prizadevanje za povečanje števila področij, na primer z vključevanjem storitev in naložb, ter spodbujanje širitev Sporazuma iz Agadirja z vključitvijo drugih držav v tej regiji.

- Izvajanje pobud za krepitev evro-sredozemskega partnerstva in zlasti za vzpostavitev evro-sredozemskega mehanizma za poenostavitev trgovine in naložb, pri čemer bo eden od njegovih sestavnih delov mehanizem zgodnjega opozarjanja in posvetovanja o ukrepih, ki vplivajo na trgovino in naložbe.

- Krepitev sodelovanja in dialoga pri opredelitvi in uporabi instrumentov trgovinske zaščite.

- Nadaljevanje dvostranskih pogajanj, ki se že izvajajo, o liberalizaciji trgovine s storitvami in ustanavljanju.

Sklenitev DCFTA

- Začetek pogajanj za sklenitev DCFTA med Marokom in EU, ki bo prispeval k postopnemu povezovanju njunih trgov.

- Pogajanja za sklenitev DCFTA bodo zajemala naslednje sektorje (neizčrpen seznam ob upoštevanju izbora prednostnih sektorjev v okviru zbliževanja zakonodaje):

  – strokovna zakonodaja o industrijskih proizvodih, standardih in ocenjevanju skladnosti;

  – javna naročila;

  – pretok kapitala in plačila;

  – varstvo pravic intelektualne lastnine;

– sanitarni in fitosanitarni ukrepi;

– politika konkurence;

– carina in olajševanje trgovine;

– dialog o instrumentih trgovinske zaščite;

– poglobitev liberalizacije trgovine s storitvami ter zaščita naložb;

– trgovina in trajnostni razvoj;

– obravnava možnosti za izboljšavo preferencialnih koncesij, odobrenih v okviru sporazuma o prosti trgovini s kmetijskimi proizvodi, predelanimi kmetijskimi proizvodi in ribiškimi proizvodi, ob upoštevanju kmetijske politike, občutljivosti in posebnosti zadevnih proizvodov obeh strani.

6.3 POENOSTAVITEV DOSTOPA NA TRG ZA INDUSTRIJSKE PROIZVODE

6.3.1 Prost pretok industrijskih proizvodov (usklajena področja z EU)

Poenostavitev dostopa na trg za industrijske proizvode. Nadaljnje usklajevanje maroške zakonodaje o industrijskih proizvodih z mednarodno in evropsko zakonodajo in praksami

- V okviru prednostnega statuta, nadaljnje usklajevanje ustrezne zakonodaje s pravnim redom Evropske unije in njeno izvajanje z zvišanjem ravni kakovostnih infrastruktur.

- Nadaljnje zbliževanje zakonodaje na področju standardov, strokovne zakonodaje in ugotavljanja skladnosti za postopno uskladitev z evropskim pravnim okvirom na horizontalni ravni ter v prednostnih sektorjih.

- Krepitev institucij, pristojnih za standardizacijo (IMANOR), akreditacijo (COMAC), ugotavljanje skladnosti, meroslovje in nadzor trga, zlasti prek izmenjav informacij in strokovnega znanja ter prek njihovega vključevanja v evropske in mednarodne strukture, vključno s pristopom k Evropskem združenju za akreditacijo (EA).

- Pogajanje o sporazumu o ugotavljanju skladnosti in prevzemanju industrijskih proizvodov (ACAA) v sektorjih skupnega interesa, v katerih so zakonodaja in standardi enaki kot v EU.

6.3.2 Odprava omejitev (neusklajena področja z EU)

Poenostavitev pretoka blaga in izboljšanje upravnega sodelovanja

- Nadaljnje preprečevanje diskriminatornih ukrepov in zagotavljanje, da imajo zainteresirane strani priložnost predstaviti ugotovljene težave.

- Okrepitev osrednje kontaktne in informacijske točke, vzpostavljene v okviru Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, za lažjo izmenjavo informacij in sodelovanje med EU in Marokom ter z gospodarskimi subjekti.

- Nadaljnja analiza maroške zakonodaje v zvezi z označevanjem, sestavo, proizvodnjo in opisom proizvodov, da bi se približala obstoječim splošnim načelom EU.

- Opredelitev in proučitev vseh netarifnih ovir in poenostavitev njihove odprave z evro-sredozemskim mehanizmom za poenostavitev trgovine.

6.4 Sanitarna in fitosanitarna vprašanja

Izboljšanje zdravstvenega varstva živali in rastlin ter zagotavljanje zdravstvene varnosti živil in krme ter poenostavitev trgovine med Marokom in EU

- Nadaljnje izvajanje sporazuma STO o izvajanju zdravstvenih in fitosanitarnih ukrepov (SPS) ter mednarodnih standardov Svetovne organizacije za zdravje živali (OIE), mednarodne konvencije o varstvu rastlin (IPPC) ter *Codex Alimentarius*.

- Nadgradnja pravil na področju zdravstvenega varstva živali in rastlin, zdravstvene varnosti živil in krme ter dobrega počutja živali za zbliževanje ravni zaščite in pravil EU, vključno s pravili higiene, identifikacije in sledljivosti živih živali, živil, krme, ribiških proizvodov itd., zlasti:

  – sprejetje zakonov in drugih predpisov, oblikovanih in potrjenih v okviru projekta sodelovanja, ki ga je financirala EU v obdobju 2007–2009;

  – sprejetje izvedbenih aktov zakona št.°28-07 o zdravstvenem varstvu živil.

- Spodbujanje nadgradnje živilskopredelovalne industrije, vključno z ribiško industrijo, glede higienskih in zdravstvenih standardov v skladu z zakonom št.°28-07.

- Sodelovanje na področju registracije pesticidov, nadzora ostankov in onesnaževal v živilih in krmi ter ukrepov za zaščito pred vnosom organizmov, škodljivih za rastline ali rastlinske proizvode.

- Sodelovanje z Nacionalnim uradom za zdravstveno varstvo živil (ONSSA) z namenom:

  – izboljšanja preprečevanja in odpravljanja nalezljivih živalskih bolezni;

  – izvajanja nove zakonodaje na področju zdravstvenega varstva živil (zakon št.°28-07);

  – usklajevanja s predpisi kontrolnih točk na državnih mejah;

  – nadgradnje laboratorijev za njihovo akreditacijo.

- Nadaljnje sodelovanje z ONSSA, zlasti za vzpostavitev sistema za regionalizacijo na področju zdravstvenega varstva živali za poenostavitev izvoza iz Maroka v okviru sporazuma o prostem pretoku blaga med Marokom in Evropsko unijo.

- Nadaljnje sodelovanje na področju zdravstvenega obveščanja in sodelovanje pri sistemu hitrega obveščanja (RASFF) v skladu z določbami EU.

- Nadaljnje sodelovanje Maroka pri sistemu TRACES *(Trade Control and Expert System)*

- Sodelovanje z ONSSA z namenom vzpostavitve sistema za potrjevanje živilskopredelovalnih obratov (živila živalskega izvora) v Maroku. Sistem mora:

  a) zagotavljati varovanje zdravja potrošnikov v Maroku;

  b) biti orodje za povečanje preglednosti, predvidljivosti in zaupanja v nadzor, s čimer se olajša trgovina;

  c) temeljiti na oceni učinkovitosti uradnih sistemov inšpekcije in izdajanja dovoljenj v državah izvoznicah (in ne na proizvodih ali določenih ustanovah) v skladu z direktivami in načeli mednarodnih standardov ter zlasti standardom Codex Alimentarius CAC/GL 26-1997;

  d) zagotavljati učinkovitost in uspešnost uporabe sredstev ONSSA.

Konvergenca: Maroko bo za uresničitev ciljev določil prednostne naloge ter sprejel potrebne zakone in druge predpise (na primer izvedbene akte zakona št.°28-07 v zvezi z zdravstvenim varstvom živil ter osnutki besedil, pripravljenimi in potrjenimi v okviru projekta sodelovanja, ki ga je financirala EU v obdobju 2007–2009). Maroko bo na področju zbliževanja zakonodaj ob podpori EU upošteval ustrezno evropsko zakonodajo na področjih veterine in zdravstvenega varstva rastlin.

6.5 Kmetijstvo in ribištvo

Kmetijstvo

Posodobitev in krepitev zmogljivosti v kmetijskem sektorju v okviru liberalizacije trgovine in v skladu s perspektivami maroškega zelenega načrta (Plan Maroc Vert – PMV):

- Razvoj solidarnega kmetijstva (steber II PMV), zlasti kmetovanja manjšega obsega v občutljivih regijah in regijah, ki se soočajo s težavami. Vrste prednostnih ukrepov, ki se izvajajo v okviru krepitve predlaganih partnerskih programov, so:

  – razvoj sredozemske arborikulture v goratih območjih za boj proti revščini;

  – razvoj lokalnih proizvodov, usmerjen v področja v interesu obeh strank;

  – izboljšanje gospodarskega okvira v kmetijskem sektorju, zlasti na področjih mehanizacije, trženja, storitev za male kmete, tehnoloških inovacij, raziskav za izboljšanje produktivnosti in kakovosti itd.);

  – razvoj kakovostne proizvodnje, vključno z biološkim sektorjem;

  – sodelovanje na področju geografskih označb;

  – ohranjanje naravnih virov in biotske raznovrstnosti.

- Spodbujanje kakovostne proizvodnje in krepitev trgovine prek sektorjev.

- Poenostavitev, krepitev in spodbujanje vzpostavitve partnerstev med panožnimi organizacijami maroških kmetov in evropskimi panožnimi organizacijami.

- Začetek pogajanja za dvostranski sporazum o zaščiti geografskih označb tri mesece po začetku veljavnosti sporazuma o liberalizaciji trgovine v kmetijskem, živilskopredelovalnem in ribiškem sektorju.

- Zagotovitev pomoči Maroku, da kratkoročno izpolni pogoje za udeležbo v pilotnih projektih za razvoj podeželja (ENPARD) in srednjeročno zagotovi možnost za večletni razvoj pobude ENPARD.

Ureditev in standardizacija nezdravstvene skladnosti in zakonikov o dobri praksi kmetijskih in ribiških proizvodov

- Zbliževanje zakonodaj na področju standardizacije nezdravstvene skladnosti in kodeksov ravnanja za kmetijske in ribiške proizvode za postopno uskladitev z evropskim pravnim okvirom.

- Krepitev in ureditev institucij, pristojnih za zgoraj navedene vidike v zvezi s kmetijskimi in ribiškimi proizvodi (Neodvisna ustanova za nadzor in usklajevanje izvoza/EACCE, ONSSA in druge), zlasti prek izmenjave informacij in njihovega vključevanja v evropske in mednarodne strukture.

- Usposabljanje strokovnjakov na področju izvajanja zakonodaje in standardov nezdravstvene skladnosti.

Poenostavitev trgovine z odpravo obstoječih netarifnih ovir za kmetijske in ribiške proizvode

- Posodobitev maroške zakonodaje v zvezi z označevanjem, sestavo, proizvodnjo, predstavitvijo živil ter opisom kmetijskih in ribiških proizvodov.

- Zbliževanje obstoječih splošnih načel EU v zvezi z označevanjem za proizvode, ki vsebujejo meso, npr. vsebnost maščobe itd.

Izboljšanje izvajanja zbliževanja ureditve PMV v skladu s ciljem konvergence

- Krepitev zakonskih zmogljivosti in kmetijske sektorske politike: predstavitev notranje in zunanje ureditve EU, zlasti različnih mehanizmov skupnih organizacij za trge kmetijskih proizvodov ter SKP.

- Nadgradnja na področju strateškega nadzora proizvodov in trgov v podporo novi politiki posodobitve kmetijstva.

Ribištvo

Zagotavljanje izvajanja okvira upravljanja ribištva v skladu z vsebino in cilji strategije Halieutis in skupne ribiške politike na področju trajnostnega ohranjanja in izkoriščanja ribolovnih virov in področij skupnega interesa

- Zagotavljanje trajnosti virov (os 1 načrta Halieutis–PH):

  – krepitev znanstvenih raziskav;

– posplošitev sistema urejanja ribjih lovišč s celotnim dovoljenim ulovom (TAC);

– posodobitev ladjevja in prilagoditev ribolovnega napora;

– nadaljevanje boja proti dejavnostim nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova (IUU);

– spodbujanje razvoja akvakulture.

- Izboljšanje proizvodnje (os 2 PH):

  – posodobitev pristaniške infrastrukture in mest iztovarjanja, namenjenih ribištvu;

  – zagotavljanje učinkovitega upravljanja pristaniških območij.

- Izboljšanje vrednosti ribiških proizvodov in pogojev njihovega trženja (osi 2 in 3 PH):

  – olajšanje dostopa industrije do kakovostnih surovin;

  – spodbujanje povečanja raznovrstnosti in usmeritve industrijske proizvodnje na najdonosnejše trge;

  – ureditev in izboljšanje notranjega trga;

  – olajšanje trgovine z ribiškimi proizvodi in tako prispevanje k vzpostavitvi območja svobodne trgovine.

- Vključevanje medsektorskih vprašanj:

  – javno upravljanje: krepitev posvetovalne vloge profesionalnih združenj in spodbujanje dialoga med različnimi segmenti verige;

  – pravna ureditev: utrjevanje, razjasnitev in posodobitev;

  – spremljanje in nadzor: krepitev sredstev v celotni verigi;

  – kakovost in higiena: pridobitev sredstev in orodij, ki omogočajo sledljivost v celotni verigi [povezava s točko 5.4];

  – človeški viri in zaposlovanje: ustanovitev centra za spremljanje zaposlovanja v ribiškem sektorju (delovni pogoji, priznavanje dela poslovnih žensk, ukrepi za prilagoditev gospodarskemu okolju);

  – uvedba polov konkurenčnosti.

Konvergenca: Maroko bo za uresničitev teh ciljev ob podpori EU upošteval uredbo o ohranjevanju in trajnostnem izkoriščanju ribolovnih virov v okviru skupne ribiške politike (ES št.°2371/2002 in povezanih aktov) ter posebnih določb skupne ribiške politike na področjih skupnega interesa, tj.:

– vključevanje okoljske razsežnosti;

– nadzor, sledenje in spremljanje stanja

– pomoč pri raziskavah.

Izvajanje strategije Halieutis v skladu s ciljem zbliževanja zakonodaje, ki temelji zlasti na trajnostni ribolovnih virov.

- Nadaljnje sprejemanje in izvajanje novega ustreznega pravnega okvira, na podlagi katerega se v nacionalno zakonodajo prenesejo evropska pravila, ki se uporabljajo za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, ter zlasti Uredba (ES) št.°1005/2008 z dne 29. septembra 2008 o vzpostavitvi sistema Skupnosti za preprečevanje nezakonitega,neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvračanje od njega ter za njegovo odpravljanje.

- Razvoj zmogljivosti sledenja in nadzora izvajanja ribolova in zakonitega pretoka ribiških proizvodov v celotni verigi. Te zmogljivosti so povezane:

  – z ustrezno usposobljenimi človeškimi viri za to novo nalogo;

  – s sredstvi, ki omogočajo elektronsko upravljanje podatkov v skladu s standardi EU, glavne prejemnice maroških ribiških proizvodov;

  – s satelitskim sledenjem lokacije ribiških plovil.

- Nadaljnje sprejemanje in izvajanje pravnega okvira za ohranjanje morskega okolja in preprečevanje njegovega onesnaževanja.

- Nacionalnemu inštitutu za ribolovne raziskave (INRH), pristojnemu za nadzor kakovosti morskega okolja, se da na voljo raziskovalno opremo in ustrezna sredstva za raziskave in spremljanje.

- Razvoj akvakulture in podpiranje institucije za akvakulturo (Nacionalna agencija za razvoj akvakulture) s sprejetjem pravnega okvira, ki spodbuja in spoštuje mednarodne standarde na področju varstva okolja, je sredstvo za spodbujanje naložb na tem področju.

- Nadaljnja posodobitev ribiškega ladjevja brez povečanja ribolovne zmogljivosti.

- Zagotovitev izvajanja in splošnega spoštovanja standardov, sprejetih v okviru mednarodnih in regionalnih organizacij za upravljanje ribištva, zlasti Mednarodne komisije za ohranitev tunov v Atlantiku (ICCAT) in Generalne komisije za ribištvo v Sredozemlju (GFCM).

- Prispevanje k ureditvi ribolovnega napora glede na raven izkoriščanja virov.

- Spodbujanje uporabe selektivnega ribolovnega orodja.

- Prispevanje k preprečevanju onesnaževanja s plovili.

- Izvajanje standardov in zahtev na področju usposabljanja in zdravja pomorščakov.

- Krepitev raziskav in reševanja človeških življenj na morju.

6.6 Pravica do ustanavljanja, pravo gospodarskih družb, knjigovodstvo in revizija

Ustanavljanje

Olajšanje ustanavljanja in izboljšanje poslovnega okolja

- Spodbujanje okolja, primernega za družbe, zlasti s poudarkom na reformi pravosodnega sistema, poenostavitvi postopkov in zmanjšanju upravnih obremenitev.

- Vzpostavitev ukrepov, ki omogočajo zagotavljanje uvedbe „spletnih“ podjetij.

- Krepitev maroške agencije za razvoj naložb kot informacijske točke za tuje naložbe.

- Zagotovitev rednega dialoga s predstavniki tujih vlagateljev za izboljšanje pogojev ustanavljanja.

- Krepitev sodelovanja z agencijami evro-sredozemskega partnerstva za spodbujanje naložb.

Konvergenca: Maroko bo za uresničevanje teh ciljev namenil pozornost zlasti:

– poenostavitvi upravnih postopkov (pri čemer bo zagotovil, da so upravni postopki na področju dostopa in izvajanja dejavnosti storitev pregledni, sorazmerni in temeljijo na objektivnih merilih za zagotovitev predvidljivosti in pravne varnosti ponudnikom storitev);

– spremljanju ponudnikov storitev pri uresničevanju njihovih upravnih postopkov (s krepitvijo razpoložljivih informacij ali uvedbo enotnih kontaktnih točk za ponudnike storitev);

– posplošitvi vzpostavitve sistema „e-uprave“ v vseh regionalnih centrih za naložbe v Maroku.

Pravo gospodarskih družb:

Uskladitev prava gospodarskih družb za zagotavljanje zaščite vseh strani in lažje izvajanje dejavnosti podjetij

- Izboljšanje zaščite delničarjev in drugih strani v skladu z evropskimi standardi in praksami na tem področju.

- Dokončanje kodeksa dobrega upravljanja za različne tipe podjetij in javnih subjektov v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi ter spremljanje izvajanja vseh obstoječih kodeksov.

- Nadaljnje spremljanje Maroškega inštituta upravnih uslužbencev (IMA) za ozaveščanje, prenos in širjenje načel dobrega upravljanja podjetij (srečanja, razpravljalni forumi, spletne strani …), da se zagotovijo strateški nadzor in raziskave na področju upravljanja podjetij (publikacije, študije, center za spremljanje upravljanja podjetij).

- Dokončanje posodobitve trgovinskega registra in oglaševalskega sistema v uradnem listu za obveščanje tretjih oseb.

Konvergenca: Maroko bo na področju zbliževanja zakonodaj ob podpori EU upošteval evropske standarde prava gospodarskih družb.

Knjigovodstvo in revizija

Izvajanje evropskih in mednarodnih standardov na področju knjigovodstva in revizije, zlasti za družbe, ki kotirajo na borzi

- Nadaljnje prizadevanje za spodbujanje kakovosti poklica revizorja..

- Nadaljnje izvajanje ukrepov za spodbujanje sprejetja in izvajanja mednarodnih in evropskih standardov na področju knjigovodstva in revizije za družbe, ki kotirajo na borzi, zlasti:

  – Četrte direktive Sveta z dne 25. julija 1978 o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, ki temelji na členu 54(3)(g) Pogodbe (78/660/EGS);

  – Sedme direktive Sveta z dne 13. junija 1983 o konsolidiranih računovodskih izkazih, ki temelji na členu 54(3)(g) Pogodbe (83/349/EGS);

  – Uredbe (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. julija 2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov;

  – Direktive 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta o obveznih revizijah za letne in konsolidirane računovodske izkaze.

6.7 Storitve, finančne storitve in poštne storitve

Nadaljnji razvoj storitvenih sektorjev v Maroku

- Zbliževanje maroške zakonodaje z zakonodajo EU na področju ureditve splošnega ali sektorskega izvajanja z namenom zbliževanja maroške zakonodaje z zakonodajo EU.

- Spodbujanje razvoja e-trgovine.

- Krepitev zmogljivosti za ocenjevanje trgovine s storitvami.

- Olajšanje razprav o medsebojnem priznavanju poklicnih kvalifikacij za spodbujanje mobilnosti ponudnikov storitev na podlagi okvira, ki se predvidi v protokolu o trgovini s storitvami in ustanavljanju.

Konvergenca: Maroko bo za uresničevanje ciljev upošteval:

– Direktivo 2000/31/ES o elektronskem poslovanju;

– Direktivo 2006/123/ES o storitvah na notranjem trgu (dela na področju enotnih kontaktnih točk, redna uporaba načel upravne poenostavitve in elektronskih upravnih postopkov, ki se izvajajo v okviru prenosa Direktive 2006/123/ES).

Finančne storitve

Nadaljnja reforma finančnih storitev (banke, zavarovanje in kapitalski trg) na področju ureditve in nadzora prek zbliževanja z evropskimi standardi (finančni sektor je opredeljen kot prednostni sektor za konvergenco)

- Nadaljnje izvajanje okvira Basel II ter njegovih sprememb (Basel III).
- Vzdrževanje ustreznega sistema zajamčenih bančnih vlog.
- Nadaljnja krepitev bonitetnega regulativnega okvira za finančne trge, ki se zbližujejo s finančnimi trgi EU.
- Nadaljnja krepitev posebnih pravic, učinkovitosti in neodvisnosti nadzornih organov finančnih ustanov, finančnih trgov in zavarovalnic v skladu z mednarodnimi standardi ter razvoj makrobonitetnega nadzora.
- Krepitev institucionalnega in regulativnega okvira za razvoj zavarovalniških trgov in trgov vrednostnih papirjev.
- Nadaljnja krepitev učinkovitosti in verodostojnosti finančnega nadzora v skladu s priporočili Mednarodnega denarnega sklada (MDS) v poročilu Programa za oceno finančnega sektorja (FSAP).

Konvergenca: Maroko bo za uresničitev teh ciljev upošteval pravni red EU (glede na analizo razlik in oceno prednostnih nalog, ki temeljijo na analizi stroškov in koristi konvergence, ter glede na sredstva, ki so potrebna za zagotovitev take konvergence; glej Prilogo II)

Poštne storitve

Nadaljnji proces razvoja poštnega sektorja v Maroku

- Izmenjava izkušenj in strokovnega znanja na področju poštne sektorske ureditve, vključno s perspektivo zbliževanja regulativnega okvira z regulativnim okvirom EU.
- Izmenjava izkušenj za spodbujanje kakovostnih storitev.
- Izmenjava izkušenj in strokovnega znanja za krepitev zmogljivosti za oceno poštnih trgov ter perspektive rasti, ki jo zagotavlja elektronsko poslovanje.
- Določitev jasnih pravil v zvezi s pooblastili, podeljenimi nekemu ponudniku storitev, ki izvaja storitve v poštnem segmentu, odprtemu za konkurenco.
- Prizadevanje za določitev jasnih pravil v zvezi z „univerzalno storitvijo“: ponudba poštnih storitev določene kakovosti, trajno zagotovljenih na vseh delih ozemlja neke stranke, po ceni, ki je dosegljiva za vse uporabnike, z določitvijo načinov njenega financiranja.
- Zagotavljanje, da so odločitve in postopki regulativnega organa nepristranski do vseh udeležencev na trgu, in preprečevanje vseh protikonkurenčnih praks na poštnih trgih.

- Prizadevanje za čim hitrejšo določitev regulativnega organa, ki je pravno ločen od vseh ponudnikov poštnih storitev in ne spada med te ponudnike.

Konvergenca: Direktiva 97/67/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 1997 o skupnih pravilih za razvoj notranjega trga poštnih storitev v Skupnosti in za izboljšanje kakovosti storitve, kakor je bila spremenjena z direktivama 2002/39/ES in 2008/06/ES.

6.8 Pretok kapitala in tekoča plačila

Napredek v smeri postopnega odprtja kapitalskega računa

- Nadaljevanje postopnega odprtja kapitalskega računa.
- Izmenjava dobrih praks o prehodu k popolnem odprtju kapitalskega računa.
- Vzpostavitev mehanizma za nadzor nad gibanjem kapitala.

6.9 Javna naročila

Izboljšanje preglednosti in učinkovitosti postopkov oddaje javnih naročil in koncesij

- Nadaljnje zbliževanje maroške zakonodaje z evropskimi standardi za zagotovitev odpiranja, preglednosti, enakosti dostopa do informacij in konkurence.
- Vzpostavitev učinkovitega sistema, neodvisnega od reševanja sporov, ki so povezani s postopkom oddaje naročil.
- Nadaljnje posodobitev upravnih postopkov ter postopkov upravljanja in spremljanja izvajanja javnih pogodb ter zlasti nadaljnja dematerializacija postopkov.
- Standardizacija postopkov oddaje javnih naročil v javnih ustanovah in podjetjih, ki so bili ustanovljeni za zadovoljitev točno določenih potreb splošnega interesa, ki niso industrijske ali tržne narave.
- Izboljšanje ureditev za nakupe, ki jih opravijo omrežni operaterji v vodnem, energetskem in prevoznem sektorju ter sektorju poštnih storitev.
- Uvedba učinkovitega usposabljanja kupcev/uradnikov na državni in lokalni ravni ter zastopnikov, odgovornih za nadzor oddaje in izvajanja javnih naročil.

Konvergenca:

- Za postopke oddaje javnih naročil in koncesij veljata direktivi 2004/17/ES in 2004/18/ES.
- Za izboljšanje učinkovitosti revizijskih postopkov oddaje javnih naročil in koncesij veljata direktivi 89/665/EGS in 92/13/EGS, kakor sta bili spremenjeni z Direktivo 2007/66/ES.

6.10 Politika konkurence

Vzpostavitev sodobnega okvira za politiko konkurence in okrepitev zmogljivosti organov, pristojnih za konkurenco, za njegovo izvajanje

- Reforma zakona št.°06/99 v smislu krepitve sedanje institucionalne ureditve na področju konkurence tako, da se eni sami instituciji (Svet za konkurenco, nova ustavna institucija) podelijo vsa pooblastila za izvajanje politike konkurence, status, ki zagotavlja upravno neodvisnost in moč ukrepanja na lastno pobudo z možnostjo preiskave pod sodnim nadzorom in prisilnimi ukrepi odločanja z možnostjo odobritve mnenj, ki so zavezujoča in ne le posvetovalna.

- Krepitev upravnih zmogljivosti za izvajanje konkurenčnega prava in opredelitev možnih ukrepov za sodelovanje (tehnika analize trgov, preiskava konkurence, nadzor koncentracij, obravnavanje sporov).

- Uskladitev in sodelovanje med organom za konkurenco in sektorskimi regulatorji, pri čemer Svet za konkurenco ohrani izključno pristojnost za boj proti protikonkurenčnim praksam in nadzor združevanja podjetij.

- Zagotovitev specializiranega usposabljanja sodnikov za reševanje zadev in pritožb na področju konkurence.

- Spodbujanje postopnega izvajanja zakonodajnega okvira, veljavnega v Maroku, zlasti spoštovanja načel nediskriminacije, preglednosti in enakosti postopkov.

6.10.1 Državne pomoči

Določitev skupne opredelitve državnih pomoči, izjem in njihove vloge pri konkurenci

- Redno posodabljanje poročil.

- Poudarek na izboljšanju opredelitve in metodologije izračunavanja državnih pomoči.

- Poglobitev izmenjav informacij o državnih pomočeh in neposrednih proračunskih podporah ter določitev njihovega vpliva na konkurenco.

- Priprava skupne opredelitve vrste pomoči in njihove skladnosti z načeli konkurence.

6.11 Intelektualna in industrijska lastnina

Zagotovitev postopnega približevanja varstvu na ravni EU in krepitev učinkovitega izvajanja teh določb, pri čemer se upošteva uskladitev nacionalne zakonodaje s sporazumom STO o mednarodnih sporazumih o zaščiti intelektualnih pravic (*TRIP)*

Posebni cilji

- Približevanje maroške zakonodaje zakonodaji EU[3]:

[3] Postopno zbliževanje Direktive 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine in Uredbe 1383/2003 o carinskem ukrepanju.

– določitev obstoječih odstopanj na področju pravic intelektualne lastnine (patenti, modeli, znamke);

– priprava in uvedba zakonodaje, ki vključuje zbliževanja zakonodaje, zlasti na področju patentov, modelov in znamk (glej trenutno sodelovanje z Evropskim patentnim uradom (EPU));

– analiza obstoječih odstopanj na področju avtorskih in sorodnih pravic ter priprava in uvedba zakonodaje, ki vključuje ta potrebna zbliževanja zakonodaj.

- Krepitev upravnih in pravosodnih zmogljivosti:

  – krepitev uveljavljanja pravic intelektualne lastnine z uvajanjem učinkovitih odvračalnih in represivnih ukrepov (pravosodje, carina);

  – nadaljnje izvajanje in krepitev ciljev razvoja OMPIC za leto 2015;

  – določitev potreb in izvedba usposabljanja, analiza in izpopolnitev informacijskega in obveščevalnega sistema (OMPIC);

  – analiza potreb in krepitev upravne zmogljivosti Maroškega urada za avtorske pravice (BMDA);

  – nadaljnje sodelovanje z EPU ter Uradom za registracijo znamk in modelov EU.

- Usklajevanje, sodelovanje in ozaveščanje o boju proti ponarejanju in piratstvu:

  – krepitev prizadevanj za učinkovito uveljavljanje pravic intelektualne lastnine, zlasti s krepitvijo pravosodnega nadzora;

  – nadaljnje zagotavljanje in krepitev sredstev za boj proti ponarejanju in piratstvu na terenu s krepitvijo upravnih pristojnosti in zmogljivosti, dodeljenih carinskim organom in pravosodnemu sistemu;

  – analiza in ocena vpliva ponarejanja in piratstva na ustvarjanje in nacionalne inovacije;

  – ozaveščanje javnosti o pomenu pravic intelektualne lastnine za gospodarsko rast države;

  – sodelovanje z zasebnim sektorjem in drugimi ustreznimi institucijami ter uvedba rednih ukrepov za boj proti ponarejanju in piratstvu (akcijski načrt Nacionalnega odbora za intelektualno lastnino in preprečevanje ponarejanja/CONPIAC), dialog z združenji itd.).

- Sodelovanje in pogajanja:

  – zaključek pogajanj o sporazumu o potrditvi z EPU;

  – nadaljevanje in krepitev sodelovanja z organi držav članic, drugih držav in OMPIC;

– sodelovanje pri izvajanju trgovinskega sporazuma za boj proti ponarejanju (ACTA) ter pri usklajevanju boja proti ponarejanju;

– nadaljnje zbliževanje maroške zakonodaje z evropskimi standardi, dokončen pristop h konvencijam, predvidenim s členom 39 Pridružitvenega sporazuma, in izvajanje Evro-sredozemske listine za podjetja, kar zadeva inovacije.

Konvergenca: Maroko bo za uresničevanje ciljev upošteval obstoječi pravni red EU; glej Prilogo II.

6.12 Carina

Nadaljnja krepitev zmogljivosti carinske uprave in usklajevanja carinske zakonodaje z mednarodnimi standardi in standardi Skupnosti ter nadaljnje izvajanje carinskih ukrepov za olajševanje trgovine ob zagotavljanju varnosti mednarodne logistične verige

- Izvajanje postopka medsebojnega priznavanja pooblaščenih gospodarskih subjektov (AEO):

  – diagnostika postopka in statusa AEO v Maroku;

  – krepitev dialoga o sistemu AEO na podlagi diagnostike postopka in statusa, ki se uporablja v Maroku, za možno medsebojno priznavanje AEO.

- Nadaljevanje prizadevanja za usklajeno upravljanje z drugimi akterji na mejah (enotna kontaktna točka).

- Sprejetje regionalne konvencije o vseevropsko-sredozemskih preferencialnih pravilih o poreklu in njeno izvajanje.

- Sodelovanje in vključenost Maroka pri postopku revizije vseevropsko-sredozemskih pravil o poreklu, določenih v regionalni konvenciji.

- Reforma nadzorne verige:

  – izboljšanje preventivnega nadzora prek organizacije delavnic, načrtovanja obiskov pilotnih operativnih enot, dostopa do strokovnih informacij in vzpostavitve podatkovnih baz o pretoku prevoznih sredstev in blaga;

  – izboljšanje sistema za naknadni nadzor z uporabo najboljših praks in zagotovitev tehničnih sredstev v obliki ciljno usmerjenih računalniških aplikacij;

  – krepitev uporabe analize računalniškega tveganja s strani maroških carinskih organov in računalniška izmenjava podatkov o trgovinskih poslih (carina v mednarodnem omrežju).

- Razvoj javnega/zasebnega partnerstva, zlasti v okviru opazovalne skupine za etiko, da bi imela ta organizacija učinkovito vlogo na podlagi načel deklaracije iz Arushe Svetovne carinske organizacije (WCO).

- Izvajanje in trajna prilagoditev kombinirane nomenklature.

- Sodelovanje Maroka v programu Skupnosti „Carina 2013“ in vseh prihodnjih carinskih programih, na voljo tretjim državam.

6.13 Podjetniška politika

Maroko se zavezuje, da bo izvajal Evro-sredozemsko listino za podjetja, ki je postala skupni referenčni dokument za sredozemske države, vključno z Marokom, za izboljšanje naložbenega okolja, spodbujanje podjetniškega duha, naložb in dostopa na trg v evro-sredozemski regiji.

Izboljšanje okolja in pogojev za razvoj konkurenčnih podjetij in spodbujanje naložb

- Izboljšanje poslovnega okolja in nadaljnje izvajanje Evro-sredozemske listine za podjetja ob upoštevanju sklepov skupne ocene, opravljene leta 2008 na podlagi 77 kazalnikov v zvezi z desetimi področji Listine[4]. Zlasti prizadevanje za napredek na naslednjih področjih:

  – reforma regulativnega okvira in upravna poenostavitev;

  – dostop do financiranja;

  – inovacijska politika;

  – človeški kapital (podjetniško izobraževanje in izboljšanje sposobnosti).

- Spodbujanje medministrskega sodelovanja in sodelovanja vseh zastopnikov javnih in zasebnih sektorjev, ki so vključeni v razvoj podjetij ter spodbujanje inovacij.

- Spodbujanje dela Nacionalnega odbora za poslovno okolje (CNEA), ki je v javno-zasebnem partnerskem okviru omogočil hitrejšo opredelitev in izvajanje reform, povezanih s podjetniškim okoljem, zlasti na področju poenostavitve in krepitve preglednosti upravnih postopkov, posodobitve pravnega podjetniškega okolja in izboljšanja reševanja tržnih sporov.

- Uvedba regionalnih odborov za poslovno okolje.

- Skupna ocena napredka, doseženega v celotni državi, in njegovih koristi za podjetja, s sodelovanjem v regionalnih dejavnostih ocenjevanja in merjenjem napredka na podlagi skupnih kazalnikov.

- Revizija Evro-sredozemske listine za podjetja za boljše upoštevanje potreb malih in srednjih podjetij (MSP) na podlagi „Akta za mala podjetja“ za Evropo. Zagotavljanje posebne pozornosti enakosti spolov, socialni odgovornosti podjetij in varstvu okolja.

- Izboljšanje sprejema vlagateljev in lokalne zasidranosti naložb.

- Razvoj trgovinske, industrijske in tehnološke infrastrukture, zlasti območij inovativnosti, in spodbujanje podjetniških grozdov.

[4] Enostavni postopki za podjetja, podjetniško izobraževanje in usposabljanje, izboljšane zmogljivosti, enostavnejši dostop do financiranja ter ugodnejši davčni sistem za naložbe, boljši dostop na trg, inovacije, močna poklicna združenja, sistemi in storitve kakovostne podpore za podjetja, evro-sredozemska omrežja in partnerstva, jasne in dobro usmerjene informacije za podjetja.

- Vzpostavitev ugodnega okolja za razvoj raziskav in inovacij.
- Izboljšanje dostopa do industrijskih zemljišč z olajšanjem nepremičninskih transakcij in pridobivanja gradbenih dovoljenj.
- Sodelovanje lokalnih podjetij pri tujih naložbah za spodbujanje inovativnosti in lastnega gospodarskega razvoja.
- Uvedba Maroškega središča za inovacije (CMI) in spodbujanje njegovih dejavnosti.
- Uvedba statusa mladega inovativnega podjetja in samostojnega podjetnika.
- Krepitev podpore za zelo majhna podjetja (ZMP) v okviru nacionalne strategije, namenjene tej kategoriji podjetij.
- Izboljšanje pravnih sredstev za podjetja (vključno z MSP) z razvojem alternativnih metod reševanja sporov (mediacija in arbitraža).
- Izboljšanje kakovosti in skrajšanje časa obravnave sodnih odločb, ki jih sprejmejo gospodarska sodišča.
- Krepitev sodelovanja s sredozemskimi partnerji na področju piratstva in ponarejanja, zlasti prek izmenjave informacij in izkušenj na tem področju.
- Uvedba in razvoj – s pomočjo Nacionalne agencije za spodbujanje malih in srednje velikih podjetij (ANPME) – maroškega centra za spremljanje MSP kot orodja za analizo in spremljanje podjetniške strukture.

6.14 Industrijsko sodelovanje

Krepitev zmogljivosti za privabljanje kapitala za raziskave

- Spodbujanje prenosa tehnologij in industrijsko partnerstvo.
- Vzpostavitev območja za nastajanje novih podjetij in območja podjetniških inkubatorjev ob podpori za raziskave in razvoj v sektorjih s potencialno rastjo v Maroku.
- Spodbujanje sodelovanja in partnerstva z evropskimi podjetniškimi grozdi.
- Krepitev izmenjave izkušenj in najboljših praks na področju raziskav in razvoja ter industrijskih inovacij in zlasti vidikov, povezanih z uvedbo podjetniških grozdov, tehnoloških platform ali tehnoloških parkov, podobnih območjem inovativnosti.
- Razvoj partnerstva za spremljanje nastanka in razvoja industrijskih dejavnosti, povezanih z obnovljivo energijo in sicer v okviru nacionalne energetske strategije na tem področju.

Nadaljevanje dialoga o prihodnosti tekstilnega sektorja in sektorja oblačil

- Nadaljnja krepitev izmenjave dobrih praks med nacionalnimi upravami, industrijskimi združenji, podjetji, raziskovalnimi centri in drugimi socialnimi

partnerji, povezanimi z industrijo tekstilnih izdelkov in oblačil v evro-sredozemski regiji.

- Poglobitev razprav o izzivih tekstilnega sektorja in sektorja oblačil ter tudi o možnih prihodnjih usmeritvah in dejanskih ukrepih za prenovo sektorja in povečanje industrijske konkurenčnosti tekstilnih izdelkov in oblačil v evro-sredozemski regiji.

Spodbujanje dialoga o industrijskih sektorjih

- Krepitev izmenjave dobrih praks in razprav med različnimi nacionalnimi partnerji, povezanimi z industrijo, ne le o izzivih, s katerimi se srečujejo industrijski sektorji, ampak tudi o možnih prihodnjih usmeritvah in dejanskih ukrepih za prenovo nacionalne industrijske strukture in povečanje industrijske konkurenčnosti Maroka.

- Krepitev dialoga v več sektorjih in/ali na več področjih, povezanih z industrijsko politiko, kot so politika MSP, turizem, prostor, surovine, standardizacija in ACAA.

Spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij

- Spodbujanje prenosa tehnologij, dobrih praks upravljanja in racionalizacije ter izmenjave strokovnega znanja in izkušenj na področju trajnostnega razvoja za spremljanje maroških podjetij pri njihovih prizadevanjih za razvoj.

Izvajanje regionalnih delovnih programov za evro-sredozemsko industrijsko sodelovanje, pri čemer je njihovo spremljanje zagotovljeno s sodelovanjem Maroka

- Sodelovanje pri dejavnostih evro-sredozemskega industrijskega sodelovanja na regionalni ravni.

6.15 Varstvo potrošnikov

- Nadaljnje zbliževanje zakonodaje Maroka s pravnim redom EU ter dokončna vzpostavitev nacionalnega zakonodajnega okvira na področju varstva potrošnikov.

- Krepitev upravnih zmogljivosti za učinkovito in dejansko izvajanje politike varstva potrošnikov, zlasti vrhovnega sveta za potrošnike in maroškega potrošniškega centra.

- Nadaljnje prizadevanje Maroka za spodbujanje neodvisnih maroških združenj za varstvo potrošnikov in vzpostavitev sklada za financiranje projektov, ki jih predlagajo združenja potrošnikov v Maroku.

- Ustanovitev maroškega potrošniškega centra.

6.16 Delavci in usklajevanje socialne varnosti

Popolno izvajanje zavez, sprejetih v skladu z določbami Pridružitvenega sporazuma o delavcih in o usklajevanju socialne varnosti

- Vzpostavitev usklajevanja sistemov socialne varnosti v skladu z veljavno zakonodajo.

- Zagotavljanje polnega izvajanja določbe o enakem obravnavanju v zvezi z delovnimi pogoji, osebnimi prejemki in odpuščanjem, in sicer tako za maroške delavce kot tudi za zakonito zaposlene državljane EU.

- Zagotavljanje polnega izvajanja določbe o nediskriminaciji na področju socialne varnosti za delavce in njihove družinske člane.

6.17 Statistika

Dokončna uskladitev maroških standardov z evropskimi in mednarodnimi standardi

- Sprejetje in izvajanje osnutkov zakona o statistiki in nadaljnje izvajanje akcijskega načrta za obdobje 2013–2017.

- Nadaljnje usklajevanje podatkov in statističnih metod za zagotavljanje skladnosti statistik z dobrimi evropskimi praksami.

- Nadaljevanje izboljševanja ter kvantitativnega in kvalitativnega razvoja nacionalnega statističnega sistema.

- Uvedba centra za spremljanje tržne industrije in novih tehnologij ter centra za spremljanje inovacij.

- Sodelovanje Maroškega urada za izmenjave z evropskimi ustanovami, pristojnimi za pripravo statistik plačilne bilance.

7. PROMET, ENERGIJA, OKOLJE, INFORMACIJSKA DRUŽBA, RAZISKAVE IN RAZVOJ

7.1 Promet in infrastruktura

7.1.1 Razvoj infrastrukturnega omrežja (ceste, avtoceste, letališča, pristanišča in povezave z vseevropskimi omrežji)

Izvajanje nacionalne prometne in infrastrukturne politike z uvedbo kakovostnega, uspešnega, konkurenčnega in trajnostnega prometnega sistema, ki temelji na naslednjih oseh

- Ureditev in okrepitev politike razvoja ter vzdrževanja prometne infrastrukture in njene povezave z regionalnimi omrežji, zlasti z vseevropskim prometnim omrežjem (TEN-T), in spodbujanje sodelovanja zasebnega sektorja na tem področju.

- Razvoj logistične konkurenčnosti maroškega gospodarstva, zlasti z uvedbo logističnih con, razvoja akterjev in človeških virov ter optimizacije pretoka blaga.

- Spodbujanje mobilnosti in trajnostnega prometa z razvojem uspešnih prometnih sistemov, ki prispevajo k ohranjanju okolja, ter varstvo premoženja in oseb.

- Spodbujanje zbliževanja regulativnih in zakonodajnih okvirov z evropskimi in mednarodnimi standardi na področju prometa.

- Razvoj nacionalnega okvira za pripravo in spremljanje načrta trajnostnega urbanega razvoja za uporabnike in tovor v velikih mestih.

Regionalni element

- Nadaljnje sodelovanje pri načrtovanju prometne infrastrukture v Sredozemlju, zlasti prihodnjega vsesredozemskega prometnega omrežja in načina njegovega izvajanja, ter izboljšanje povezav z vseevropskim prometnim omrežjem.

- Nadaljnje sodelovanje pri razvoju sistemov za izboljšanje natančnosti s sateliti, globalnimi navigacijskimi sistemi, aplikacijami, ki temeljijo na tej tehnologiji v sredozemski regiji, ter na ravni novega regionalnega projekta Euromed GNSS II o satelitski navigaciji.

- Sprejetje potrebnih ukrepov za poenostavitev v skladu z regionalnim akcijskim načrtom za promet v Sredozemlju z namenom izboljšanja delovanja prometnega omrežja za zagotavljanje nemotenih prometnih tokov med Marokom, regionalnimi partnerji in EU.

7.1.2 Cestni promet in prometna varnost

Izvajanje ukrepov in izbranih reform v sektorju cestnega prometa in prometne varnosti

- Proučitev možnosti za sklenitev sporazuma „Interbus“ v Maroku s ciljem uskladitve praks in pravil, povezanih z mednarodnim cestnim potniškim prometom, z evropskimi standardi ter zagotavljanja njihovega uveljavljanja med Marokom in državami EU.

- Razvoj intermodalnega in integriranega javnega prevoza.

- Spodbujanje evropskih in mednarodnih standardov na področju prometne varnosti.

- Izvajanje sistema certificiranja za prevoz potnikov in blaga, da se zagotovi enaka obravnava v tovornem sektorju in spodbudi javni potniški promet.

- Krepitev zmogljivosti organov za izvajanje standardov na področju socialnega prava ter tehničnih zahtev v skladu s standardi mednarodnih konvencij in konvencij EU na področju prevoza nevarnega blaga, uvajanja inteligentnih prometnih sistemov ter časa vožnje in počitka.

7.1.3 Železniški promet

Izvajanje ukrepov in izbranih reform v železniškem sektorju

- Spodbujanje interoperabilnosti maroških in evropskih železniških omrežij.

- Sodelovanje pri uvedbi evropskega sistema za nadzor železniškega prometa (ERTMS) z namenom doseganja mednarodnih standardov na tem področju ter dodatnega povečanja stopnje varnosti železniškega prometa.

Regionalni element

- Preučitev koristi regionalnega sodelovanja za spodbujanje učinkovitosti, varnosti in interoperabilnosti storitev kopenskega prometa (cestnega, železniškega in mestnega).

- Spodbujanje zbliževanja regulativnih in zakonodajnih okvirov z evropskimi in mednarodnimi standardi v regionalnem smislu.

7.1.4 Zračni promet

Izvajanje ukrepov in izbranih reform v letalskem sektorju

- Nadaljnje izvajanje obstoječe nacionalne letalske politike in nadgradnja letalske zakonodaje prek sprejetja osnutka zakona o zakoniku o civilnem letalstvu.

- Zagotavljanje izvajanja Evro-sredozemskega letalskega sporazuma iz leta 2006 v vseh njegovih delih, zlasti zagotavljanje postopka zbliževanja zakonodaj, ki ga ta sporazum uvaja.

- Tesno sodelovanje na področju varnosti v letalstvu, zlasti z izvajanjem programa za razvoj varnostne opreme, kar zajema povečanje radarske pokritosti in izboljšanje učinkovitosti sistema za avtomatizacijo kontrole zračnega prometa.

- Proučitev možnosti sodelovanja Maroka pri enotnem evropskem nebu v povezavi s postopkom zbliževanja zakonodaj, ki je predviden v evro-sredozemskem sporazumu o letalstvu iz leta 2006. S tega vidika bo proučena hitra udeležba Maroka v odboru „Enotno nebo“.

- Nadaljnje sodelovanje na področju upravljanja zračnega prometa.

- Nadaljnje postopno sodelovanje Maroka v evropskem programu za nadzor nad letalskimi družbami (SAFA) po sklenitvi delovnega dogovora z Evropsko agencijo za varnost v letalstvu (EASA) 23. marca 2011.

- Začetek dialoga z EU za dogovor o poenostavitvi dostopa do opreme za odstranitev nedelujočih letal z mednarodnih letališč v Maroku.

- Začetek dialoga z EU za iskanje postopka, s katerim bo omogočeno usposabljanje osebja reševalne in gasilske službe na letališčih v skladu z mednarodnimi in/ali evropskimi standardi, zlasti na področju izbire in pridobivanja opreme za reševanje in gašenje ter tudi usposabljanja, kvalificiranja in/ali potrjevanja tega osebja.

Regionalni element

- Spodbujanje zbliževanja regulativnih in zakonodajnih okvirov z evropskimi in mednarodnimi standardi na regionalni ravni.

- Nadaljnje sodelovanje z EU in sredozemskimi partnerji v okviru sodelovanja v regionalnem evro-sredozemskem projektu na področju letalstva (Euromed Aviation).

- Nadaljnje sodelovanje in pomoč na področju varnosti prek enote za varnost v letalstvu za sredozemske države (MASC) s pomočjo EASA.

7.1.5 Pomorski promet

Izvajanje ukrepov in izbranih reform v pomorskem sektorju

- Poglobitev sodelovanja z EU za usklajevanje maroške politike na področju pomorske varnosti s politiko EU.

- Razvoj dialoga o razvoju pristaniških infrastruktur, izboljšanju pristaniških storitev, uskladitvi pristaniških postopkov, pomorskem upravljanju in pomorskem prostorskem načrtovanju, pomorski in pristaniški zaščiti in varnosti ter izboljšanju pomorskih povezav med EU in Marokom, zlasti pomorskih avtocest.

- Izvajanje učinkovitih ukrepov za pomorsko varnost, pri čemer država pristanišča in zastave izvaja sisteme nadzora, in krepitev zmogljivosti institucionalnih struktur v okviru pomorske uprave, da lahko uprava prevzema svoje odgovornosti na področju zaščite, varnosti ter preprečevanja in nadzora pomorskega onesnaževanja.

- Izvajanje mednarodnih konvencij IMO (Mednarodne pomorske organizacije) ter resolucij Odbora za varstvo morskega okolja.

- Zagotavljanje hitrih, učinkovitih in poceni upravnih postopkov (postopki in upravno usklajevanje inšpekcijskih pregledov) ter visoka stopnja kakovosti storitev (pristaniške infrastrukture, pristaniške storitve, pomorske in intermodalne storitve) za pristanišča, opredeljena kot pristanišča pomorskih avtocest.

- Ponoven začetek dialoga s Komisijo za opredelitev načrta za sodelovanje, zlasti na področju krepitve zmogljivosti, preprečevanja onesnaževanja v Sredozemlju in boja proti njemu, in sicer z vidika sodelovanja Maroka v Evropski agenciji za pomorsko varnost (EMSA).

Regionalni element

- Nadaljnja udeležba v regionalnem sodelovanju na področju pomorske politike, pristanišč in prevoza po morju na kratkih razdaljah.

- Nadaljnje sodelovanje z EU in sredozemskimi partnerji v okviru Mednarodne pomorske organizacije in nadaljnje sodelovanje v regionalnih evro-sredozemskih projektih o pomorski zaščiti in varnosti (SAFEMED) ter o pomorskih avtocestah (MEDAMOS).

7.1.6 Logistična veriga

Izvajanje ukrepov in izbranih reform v logističnem sektorju

- Nadaljnje izvajanje nove nacionalne strategije razvoja logistične konkurenčnosti Maroka.

- Vzpostavitev dialoga o logistični verigi s ciljem sodelovanja Maroka pri dejavnostih, ki jih je izvedla EU leta 2007 za izboljšanje logistične verige in njeno varnost.

7.1.7 Delavci v prometu

- Začetek dialoga z EU za vzpostavitev medsebojnega priznavanja poklicnih licenc za delavce v prometnem sektorju, zlasti za posadko v pomorskem in letalskem prometu.

Konvergenca: Maroko bo za uresničitev teh ciljev na področju zbliževanja zakonodaj ob podpori EU upošteval evropske standarde na področjih cestnega, železniškega, letalskega in pomorskega prometa ter pristaniškega sektorja.

7.2 Energija

Krepitev dialoga in zbliževanja energetskih politik ter institucionalnih in zakonodajnih okvirov za postopno povezovanje maroškega energetskega trga z energetskim trgom EU, zlasti ob upoštevanju okoljskih vprašanj

- Izvajanje energetskih strategij, ki se usklajujejo s strategijami EU ter temeljijo na ciljih varnosti oskrbe, konkurenčnosti in trajnostne energije.

- Nadaljnja priprava in izvajanje razvojnih strategij z nizkimi emisijami CO_2.

- Izvajanje maroške srednjeročne in dolgoročne energetske strategije (2020/2030) ter nacionalnega načrta za prednostne ukrepe.

- Krepitev obstoječega energetskega dialoga v okviru Pridružitvenega sporazuma.

- Priprava in izvajanje vizije za leto 2020 za krepitev institucij in zlasti ministrstva, pristojnega za energijo in rudnike, vključno v zvezi z njegovimi regionalnimi ukrepi.

- Krepitev sistema za opazovanje in strateški nadzor za boljšo energetsko napoved in načrtovanje, vključno z energetskimi statistikami, zlasti prek izmenjav informacij ter strokovnega znanja in izkušenj ter krepitve zmogljivosti za uskladitev z evropskimi standardi.

- Izmenjava strokovnega znanja in izkušenj za poglobitev in pospešitev zbliževanja politik s pravnim redom Skupnosti, zlasti na področju plina in električne energije, praks ter zakonodajnih, institucionalnih, organizacijskih, tehničnih in regulativnih okvirov, povezanih z energetskim sektorjem.

- Diverzifikacija energetskih virov:

  – sodelovanje za izvajanje pogojev, potrebnih za razvoj uporabe zemeljskega plina: pravni in regulativni okvir, tehnični in spremljevalni ukrepi;

  – sodelovanje za razvoj alternativnih virov energije: raziskave in tehnološki razvoj na področjih naftnega skrilavca in plina iz skrilavca.

- Uvedba nacionalne sheme za regulacijo energetike, zlasti za električno energijo in zemeljski plin, s postopnim usklajevanjem z direktivami o električni energiji in plinu EU. S tem namenom se sprejmejo zakoniki o elektriki in plinu ter pravila o njuni uporabi.

- Nadaljnja reforma sektorjev električne energije in plina za izboljšanje njune učinkovitosti in za njuno postopno liberalizacijo v skladu s pravnim redom EU.

Krepitev regionalnega sodelovanja na področju energetike

- Krepitev vloge Maroka v regionalnem sodelovanju na področju energetike, zlasti za uresničitev načrta za sončno energijo v Sredozemlju, v skladu z izvajanjem načrta prednostnih ukrepov za obdobje 2008–2013 v okviru evro-sredozemskega energetskega partnerstva ter ciljev Unije za Sredozemlje.

- Nadaljnje sodelovanje v okviru regionalnih pobud in projektov.

- Utrditev in krepitev medsebojnih povezav in obstoječe tranzitne infrastrukture prek Maroka za medsebojno povezovanje električnega in plinovodnega omrežja na jugu in severu Sredozemlja.

- Postopno povezovanje trgov z električno energijo Maroka, Alžirije in Tunizije.

- Krepitev maroških zmogljivosti regionalnega skladiščenja energetskih proizvodov.

- Poenostavitev financiranja energetske infrastrukture: postopno zbliževanje maroškega sistema s praksami EU, zlasti v zvezi s skladiščenjem energetskih proizvodov.

Sodelovanje na področju jedrske varnosti

- Sodelovanje za izvajanje pogojev, potrebnih za morebiten razvoj civilnega programa za proizvodnjo jedrske električne energije: izmenjava informacij in izkušenj, določbe na področju jedrske varnosti in varstva pred sevanjem.

- Izmenjava strokovnega znanja in izkušenj pri vzpostavitvi regulativnega okvira, ki se zbližuje s pravili in praksami EU, zlasti za zagotavljanje najvišje stopnje jedrske varnosti in ustrezne stopnje varstva pred ionizirajočim sevanjem.

- Sodelovanje pri ustanovitvi neodvisne nacionalne agencije za nadzor nad jedrsko varnostjo in varstvom pred sevanjem v Maroku.

Spodbujanje energetske učinkovitosti

- Nadaljevanje ukrepov za energetsko učinkovitost, ki se izvajajo v okviru nacionalnega programa prednostnih ukrepov, zlasti v zvezi z industrijo, stanovanji, javnimi zgradbami, prometom in turizmom.

- Krepitev institucionalnega in organizacijskega okvira, zlasti Agencije za razvoj obnovljive energije in energetske učinkovitosti.

- Izvajanje regulativnih ukrepov z zbliževanjem s pravili EU in zahtevanih pobud, inovativnih finančnih mehanizmov (tretji vlagatelji, CDM itd.) ter ukrepov za izobraževanje, ozaveščanje in obveščanje.

- Sodelovanje v programu inteligentne energije EU.

Razvoj rabe obnovljivih virov energije

- Uresničitev nacionalnih ciljev razvoja obnovljive energije in izvajanje maroškega načrta za sončno energijo in maroškega načrta za vetrno energijo.

- Nadaljevanje ukrepov za razvoj obnovljive energije v velikem in majhnem obsegu (ogrevanje vode s sončno energijo, fotovoltaika, povezana z omrežjem in zunaj omrežja, biomasa itd.) ter izvoz zelene električne energije, vključno z inovativnimi pobudami in finančnimi mehanizmi.

- Krepitev institucionalnega in organizacijskega okvira, priprava in izvajanje akcijskih načrtov na teh področjih v skladu s pravili EU.

- Razvoj nacionalnega potenciala biomase.

- Sodelovanje na področju raziskav, razvoja in inovacij za trajnostni razvoj.

- Vzpostavitev centrov in inštitutov za raziskave in razvoj, ki delujejo na področju razvoja trajnostnih energetskih tehnologij ter na področju energetske učinkovitosti in obnovljive energije: opredelitev raziskovalnih tem, uvedba raziskovalnih enot, krepitev zmogljivosti.

- Krepitev akademskega usposabljanja v okviru izobraževalnih inštitutov ministrstva za energijo na zgoraj navedenih področjih.

- Vzpostavitev platform odličnosti in tehnoloških središč, ki združujejo inovativna podjetja, raziskovalne centre in izobraževalne ustanove, zlasti na področju obnovljive energije, energetske učinkovitosti in razsoljevanja morske vode z uporabo sončne energije.

- Uporaba tehnologij in materialov, ki spodbujajo energetsko učinkovitost in uporabo obnovljive energije, na nacionalni ravni, zlasti z vzpostavitvijo industrijskih grozdov in izvajanjem programov za raziskave in razvoj.

Krepitev varnosti energetskih objektov in naprav ter nadzora nad njimi

- Krepitev varnosti in zaščite energetskih objektov, naprav in opreme ter sistema za tehnični nadzor in preprečevanje tveganj v zvezi s temi objekti in napravami.

- Izmenjava izkušenj in strokovnega znanja za okrepitev laboratorija za energetiko Ministrstva za energetiko, zlasti na področju nadzora kakovosti ogljikovodikov.

- Izmenjava izkušenj in strokovnega znanja v zvezi z izdajanjem dovoljenj laboratorija za energetiko Ministrstva za energetiko.

- Sodelovanje za uvedbo strategije za preprečevanje in obvladovanje tveganj v energetskem in rudarskem sektorju ter na področju eksploziva in tlačne opreme.

7.3 Rudniki

Krepitev sodelovanja in partnerstva na področju razvoja rudarstva.

- Krepitev zmogljivosti na področju rudarske zakonodaje, razvoja majhnih rudnikov, izkoriščanja in raziskovanja rudnikov, upravljanja rudarske in geološke dediščine, razvoja geološke infrastrukture in geografskih informacijskih sistemov.

- Varstvo okolja in sanacija rudnikov ter prestrukturiranje rudarskih območij po zaprtju rudnikov.

- Uvedba in razvoj informacijskega sistema o rudarski in naftni dediščini ter rudarski statistiki.

- Organizacija in vrednotenje sektorja zbirke mineralov in fosilov.

7.4 Okolje in voda

Spodbujanje dobrega okoljskega upravljanja, vključno z okrepljenim zbliževanjem z zakonodajo in politikami EU

Krepitev upravnih struktur in strateško načrtovanje

- Krepitev in dokončna vzpostavitev maroških institucij, zadolženih za varstvo okolja, nadzor onesnaževanja in gospodarjenje z vodami na centralni, regionalni in lokalni ravni, vključno s krepitvijo usklajevanja in dogovarjanja z različnimi udeleženci.

- Krepitev zmogljivosti na področju strateškega načrtovanja, vključno s finančnimi strategijami, na podlagi izkušenj EU.

- Vzpostavitev in začetek delovanja inšpekcijskih enot, zadolženih za zagotavljanje spoštovanja okoljske zakonodaje v Maroku.

- Uporaba tržnih instrumentov (kot so ekološke takse) in začetek izvajanja načela „onesnaževalec plača“, vključno z vzpostavitvijo sistema okoljske odgovornosti.

Okoljska presoja

- Krepitev sistema presoje vplivov na okolje, vključno z nacionalnimi in regionalnimi odbori za presojo vpliva ter odbori za ugotavljanje javnega mnenja, ob usklajevanju tega sistema z zakonodajo EU.

- Krepitev sistema strateške presoje vplivov načrtov in programov na okolje.

Podpiranje akterjev civilne družbe in sodelovanja javnosti

- Podpiranje akterjev civilne družbe in krepitev sodelovanja javnosti na področju okolja na podlagi izkušenj in dobre prakse v EU.

Razpoložljivost informacij in dostop do njih

- Krepitev sistema za zbiranje in obdelavo okoljskih informacij v Maroku na podlagi izkušenj in dobrih praks v EU.

- Izboljšanje dostopa javnosti do okoljskih informacij ter izvrševanje zakonodaje o pravici javnosti do dostopa do okoljskih informacij in sprejemanju odločitev na področju okolja.

Sporočanje in razširjanje informacij

- Razvoj in izvajanje komunikacijskih strategij na področju okolja.

- Priprava in objava rednih poročil o stanju okolja na nacionalni ali regionalni ravni.

Spodbujanje okoljskih sektorjev in njihovo približevanje, vključno z zbliževanjem z zakonodajo in politikami EU na tem področju

Kakovost zraka

- Spodbujanje boljšega upravljanja kakovosti zraka (mejne vrednosti, opozorilni pragovi, določanje in razvrščanje območij in aglomeracij, vzpostavitev sistema za nadzorovanje in ocenjevanje kakovosti zraka) za izboljšanje javnega zdravja in kakovosti okolja, in sicer na podlagi okvirne zakonodaje EU.

- Priprava in izvajanje akcijskih načrtov za boj proti onesnaževanju zraka, vključno s čezmejnim onesnaževanjem.

Varovanje morskega okolja

- Spodbujanje varovanja morskega okolja, vključno z ohranjanjem morskih ekosistemov.

- Sprejetje zakonodaje na področju celovitega gospodarjenja z obalnim pasom.

Ravnanje z odpadki

- Izvajanje nacionalne strategije za ravnanje z odpadki.

- Spodbujanje vzpostavitve celostnega sistema obratov za predelavo odpadkov, vključno s centri za predelavo industrijskih odpadkov.

- Vzpostavitev sistema za izdajanje dovoljenj in registracijo obratov za predelavo odpadkov ter sistema inšpekcijskih pregledov in nadzora nad temi obrati na podlagi načel zakonodaje EU ter profesionalizacija neformalnega sektorja.

Varstvo narave

- Nadaljnja vzpostavitev sistema zaščitenih območij na podlagi načel in dobre prakse EU.

- Nadaljnje izvajanje strategije o varstvu in obnovi gozdnih ekosistemov, omejevanje krčenja gozdov in nadaljnje pogozdovanje v skladu z načrtom pogozdovanja. Nadaljnje prizadevanje za uvedbo certificiranja gozdov (Forest Stewardship Council/SFC).

- Kar zadeva biotsko raznovrstnost, izboljšanje znanstvenih spoznanj v zvezi z nacionalno biotsko raznovrstnostjo (vrste, ekosistemi, težave v zvezi s taksonomijo).

- Obnavljanje propadajočih ekosistemov in sprejetje ukrepov za spodbujanje obnove ogroženih vrst v sodelovanju z lokalnim prebivalstvom.

- Izvajanje nacionalne zakonodaje na področju trgovine s prosto živečimi vrstami, da bi se izpolnile obveznosti iz Konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami.

Onesnaževanje in industrijska tveganja

- Vzpostavitev sistema za celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja iz velikih industrijskih obratov na podlagi evropskih standardov in dobre prakse.

- Vzpostavitev sistema za obvladovanje nevarnosti, povezanih z večjimi nesrečami, v katere so vključene nevarne snovi, na podlagi evropskih standardov in dobre prakse.

Kemikalije

- Sprejetje standardov v zvezi z registracijo, evalvacijo in avtorizacijo kemikalij na podlagi zakonodaje in dobre prakse EU.

- Sprejetje strategije v zvezi s postopno nadomestitvijo kemikalij, ki so najbolj nevarne za zdravje ljudi in okolje.

Širjenje puščav, vključno z ukrepi za varstvo tal

- Izvajanje ukrepov v okviru načrta za boj proti širjenju puščav in varstvo tal.

Zmogljivost izdajanja dovoljenj, spremljanja in inšpekcijskih pregledov

- Krepitev upravne zmogljivosti maroških organov, zadolženih za varstvo okolja in gospodarjenje z vodami, na področju izdajanja dovoljenj, nadzora in inšpekcijskih pregledov.

Vključevanje okoljskih vidikov

- Spodbujanje nadaljnjega vključevanja okoljskih vidikov v druge sektorje, kot so voda, gozdovi, kmetijstvo, izobraževanje, energetika, promet, ribištvo, industrija in raziskave.

Krepitev regionalnega in mednarodnega okoljskega sodelovanja

Mednarodno sodelovanje

- Krepitev izvajanja okoljskih konvencij in protokolov, katerih podpisnik je Maroko, in pospeševanje ratifikacije dodatnih okoljskih konvencij in protokolov, ki so vključeni v pravni sistem EU.

Regionalno sodelovanje

- Krepitev sodelovanja v okviru Konvencije za varstvo morskega okolja in obalnega območja Sredozemlja (Barcelonska konvencija) ter njenih protokolov.

- Nadaljnje sodelovanje v okviru pobude Obzorje 2020.

- Krepitev sodelovanja z Evropsko agencijo za okolje v okviru njenih regionalnih dejavnosti, vključno s skupnimi sistemi okoljskih informacij.

Konvergenca: Maroko bo za izvajanje teh reform na področju zbliževanja zakonodaj ob podpori EU postopno upošteval ustrezne evropske standarde na področju dobrega okoljskega upravljanja, kakovosti zraka, ravnanja z odpadki, upravljanja vodnih virov ter varstva morskega okolja, varstva narave, industrijskega onesnaževanja in kemikalij.

Podnebne spremembe

- Krepitev in dokončna vzpostavitev maroških institucij, zadolženih za podnebna vprašanja.

- Izvajanje Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja. Vzpostavitev in izvajanje strategij ter načrtov za ublažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje.

- Vzpostavitev evidenc toplogrednih plinov.

- Sodelovanje pri razvoju in izvajanju ureditve po letu 2012 na področju podnebnih sprememb.

- Sodelovanje na področju ublažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

- Sodelovanje pri izvajanju sporazumov iz Cancuna in Durbana.

- Spodbujanje strategije nizkoogljičnega razvoja (LED) kot prispevka k razvoju zelenega gospodarstva.

- Spodbujanje nacionalno ustreznih blažilnih ukrepov (NAMA), vključno s sektorskimi mehanizmi za dobropise.

- Spodbujanje upoštevanja podnebnih sprememb v procesu odločanja.

- Sprejetje prvih ukrepov za pripravo sistema za trgovanje z emisijami toplogrednih plinov.

- Vključitev prednostnih nalog, povezanih s podnebnimi spremembami, v kmetijstvo: povečanje površine sadovnjakov, uporaba izbranih semen in sort, prilagojenih podnebju, posplošitev tehnik za zbiranje deževnice in optimizacijo namakanja, dajanje na voljo rezultatov raziskav v kmetijstvu za razvoj kmetijstva.

Voda

Izvajanje nacionalne strategije za vodo za utrditev dosežkov in zagotovitev celostnega gospodarjenja z vodnimi viri

- Spodbujanje upravljanja povpraševanja po vodi in vrednotenje vode z:

  – varčevanjem z namakalno vodo z obsežno preusmeritvijo h kapljičnemu namakanju in učinkovitejšo porabo vode v kmetijstvu;

  – vzpostavitvijo sistema za čiščenje odpadnih voda, namenjenih uporabi v kmetijstvu, na podlagi načel zakonodaje EU;

  – varčevanjem z vodo v sektorjih pitne vode, industrijske vode in vode za oskrbo turističnih objektov.

- Spodbujanje ohranjanja in varovanja vodnih virov naravnega okolja in ranljivih območij z:

  – varovanjem kakovosti vodnih virov in ukrepanjem proti onesnaževanju;

  – vzpostavitvijo sistema za izboljšanje kakovosti odpadnih voda, ki jih odvajajo občine in industrijski obrati;

  – varovanjem podtalnic , povodij, oaz in mokrišč;

  – vzpostavitvijo sistema za izboljšanje kakovosti vode, vključno s kopalnimi vodami, na podlagi načel zakonodaje EU.

- Zmanjšanje izpostavljenosti naravnim nesrečam, povezanim z vodo, in prilagajanje podnebnim spremembam:

  – izboljšanje varovanja oseb in premoženja pred poplavami ter boj proti posledicam suše z načrti za obvladovanje suše za posamezna porečja;

  – dokončanje ukrepov, vključenih v državni načrt za varstvo pred poplavami;

  – izboljšanje preprečevanja, zlasti z razvojem sistemov za opozarjanje pred poplavami in načrtov ravnanja v primeru nesreč.

- Izvajanje regulativnih in institucionalnih reform z dokončanjem izvajanja določb zakona 10–95 ter pregled zakonodaje z vključitvijo nezajetih vidikov, tj. varčevanja z vodo in ponovne uporabe očiščene odpadne vode.

- Posodobitev informacijskih sistemov ter krepitev sredstev in pristojnosti:

  – s posodobitvijo upravljanja, obnovo in krepitvijo gospodarjenja z vodami ter organizacij za urejanje povodij;

  – s krepitvijo in posodobitvijo sistema za zbiranje in obdelavo informacij, povezanih z vodo, v Maroku z vzpostavitvijo nacionalnega informacijskega sistema za vodo na podlagi izkušenj in dobre prakse EU;

  – s krepitvijo upravne zmogljivosti maroških organov, zadolženih za upravljanje voda, na področju vodne politike, izdajanja dovoljenj, spremljanja in inšpekcijskih pregledov ter hkrati zbliževanje z evropsko zakonodajo na tem področju;

– z razvojem in izvajanjem komunikacijskih strategij in strategij za ozaveščanje na področju vode;

– s krepitvijo zmogljivosti na področju strateškega načrtovanja, vključno s finančnimi strategijami, na podlagi izkušenj EU.

- Upravljanje in razvoj vodnih virov:

  – spodbujanje in razvoj nekonvencionalnih vodnih virov, kot so razsoljevanje morske vode, demineralizacija somornice, ponovna uporaba očiščene odpadne vode in zbiranje deževnice.

7.5 Informacijska družba

- Analiza možnosti za boljše sodelovanje med EU in Marokom na področju informacijske družbe in zlasti razvoj sinergij med maroško digitalno strategijo (Maroc Numéric) in Evropsko digitalno agendo.

- Nadaljnji razvoj in dejanska vzpostavitev celovitega regulativnega okvira za elektronske komunikacije, kar zlasti vključuje odobritev in medsebojno povezovanje omrežij in storitev ter dostop do njih, univerzalne storitve in pravice uporabnikov, varstvo potrošnikov, obdelavo osebnih podatkov in varstvo zasebnosti na področju elektronskih komunikacij ter učinkovito upravljanje radijskega spektra.

- Nadaljnje izvajanje naslednjih glavnih področij razvoja na regulativni ravni:

  – proučitev uvedbe sistemov za izdajo dovoljenj za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev;

  – napredek v zvezi s tržnimi analizami, na primer z analizo veleprodajnega dostopa (fizičnega) do omrežne infrastrukture, vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom, na fiksni lokaciji, in veleprodajnega širokopasovnega dostopa; prav tako bi se operaterjem s pomembno tržno močjo na zadevnih trgih zagotovilo učinkovito in ustrezno izpolnjevanje obveznosti na področju dostopa (izbira in predizbira operaterja, dostop z bitnim tokom, razvezani dostop itd.);

  – omogočanje prenosljivosti številk med fiksnimi in mobilnimi omrežji z boljšim izvajanjem postopkov (rok za prenos številke med operaterjema, čas prekinitve storitve za uporabnika, najdaljše trajanje pogodbe, kazni v primeru kršitev in protikonkurenčnega ravnanja itd.);

  – zagotavljanje učinkovitega izvajanja ukrepov na področju zaupnosti elektronskih komunikacij in nezaželene e-pošte.

- Načrtovanje in vzpostavitev mehanizma za krepitev varnosti informacijskih sistemov ter varovanje infrastrukture in ključnih podatkov; spodbujanje odpornega in stabilnega delovanja omrežij in storitev v skladu z načeli odprtosti in interoperabilnosti.

- Krepitev standardov in strukture aplikacij e-uprave, da bi se vzpostavil splošni okvir interoperabilnosti javnih informacijskih sistemov na podlagi evropskega okvira interoperabilnosti (*European Interoperability Framework – EIF*).

- Oblikovanje specifikacij, predpisov in standardov za dematerializacijo trgovanja med podjetji *(B2B)* za MSP, da bi se zagotovili dematerializacija in racionalizacija trgovine po posvetovanju z neodvisnimi evropskimi organizacijami, pristojnimi za ta področja (zlasti CEN, CENELEC, ETSI).

- Spodbujanje sodelovanja in medsebojne izmenjave informacij o strategijah v zvezi z elektronskimi omrežji in komunikacijami, uporabe radiofrekvenčnega spektra, sistema dovoljenj in pravic intelektualne lastnine na digitalnem področju, razvoja elektronskih transakcij za spodbujanje razvoja trgovanja med podjetji ter prihodnjega razvoja informacijske družbe na nacionalni, regionalni in svetovni ravni.

- Natančneje, nadaljnji napredek pri izvajanju nove maroške digitalne strategije (Maroc Numéric) v dialogu in sodelovanju na področju tehnologije informacijske družbe (IKT):

  – okrepitev vzpostavitve javno dostopnih točk na občinski ravni, da se poveča število državljanov, ki imajo dostop do novih tehnologij (širokopasovni internet in javne storitve), zlasti na oddaljenih in podeželskih območjih, da bi se preprečil digitalni razkorak;

  – podpiranje nacionalnega digitalnega razvoja na področju kulture in izobraževanja, ki združuje javne ukrepe v zvezi s tem, zasebne pobude in mednarodna partnerstva;

  – razmislek o odprtih podatkih javnega sektorja in dovoljenjih za njihovo uporabo in ponovno uporabo v korist državljanov in podjetij;

  – spodbujanje sodelovanja civilne družbe pri izvajanju maroške digitalne strategije (Maroc Numéric) med državljani na področju informacijske tehnologije in telekomunikacij;

  – spodbujanje podjetniške kulture in inovacij IKT v zasebnem sektorju ter v tečajih, izobraževalnih programih in programih usposabljanja;

  – izmenjava informacij in dobrih praks na področju potrjevanja elektronskih podpisov ter na področju varnosti komunikacij in elektronskih transakcij;

  – podpiranje razvoja in uporabe nacionalnega programa migracij v Maroku s sistemom za internetno naslavljanje IPv6.

- Krepitev vseh oblik sodelovanja z EU v zvezi s predpisi in standardi informacijske in komunikacijske tehnologije, zlasti za digitalno televizijo, digitalna mobilna omrežja in internet prihodnosti, za povezljivost širokopasovnih omrežij v razvoju (naslednja faza projekta EUMEDCONNECT) ter za regulativno podporo tehnološkemu razvoju informacijske družbe.

  – Spodbujanje javnega in zasebnega sodelovanja v Maroku, tudi v obliki skupnih projektov v okviru informacijskih in komunikacijskih tehnologij evropskih

programov za raziskave in inovacije, zlasti na področjih, povezanih z velikimi družbenimi izzivi ter razvojem infrastrukture širokopasovnih omrežij in podatkov v podporo raziskavam;

– spodbujanje krepitve regionalnega sodelovanja z EU, nacionalnih raziskav z evropskimi partnerji, povezav s skupnimi raziskovalnimi omrežji ali zagotovitev njihovega delovanja ter izmenjav raziskovalcev z državami EU;

– proučitev sprejetja evro-sredozemskega raziskovalnega programa, bolj prilagojenega okolju in razvoju sredozemske regije.

- Spodbujanje prostega dostopa do interneta in sodelovanje z regulatorji južnega Sredozemlja.

- Sodelovanje s skupino regulatorjev za elektronske komunikacije (EMERG) evro-sredozemskega partnerstva in z regulativnimi organi držav članic EU o vprašanjih skupnega interesa.

7.6 Znanost in tehnologija, raziskave in inovacije

Razvoj zmogljivosti za raziskave in inovacije za gospodarski in družbeni razvoj ter vključitev Maroka v Evropski raziskovalni prostor

- Krepitev vloge nacionalnega raziskovalnega sistema pri razvoju Maroka:

  – izboljšanje upravljanja nacionalnega raziskovalnega sistema;

  – razvoj označevanja laboratorijev in spodbujanje združevanja raziskovalcev in raziskovalnih skupin;

  – vzpostavitev struktur za vrednotenje;

  – krepitev notranjega in zunanjega mehanizma za ocenjevanje raziskovalnih dejavnosti ter vzpostavitev mehanizmov za boljše usklajevanje med različnimi udeleženci nacionalnega raziskovalnega sistema;

  – spodbujanje sodelovanja in partnerstva med univerzami in raziskovalnimi organi ter končnimi uporabniki rezultatov raziskav;

  – nadaljnje izvajanje Evro-sredozemske listine za podjetja v zvezi z vidiki, povezanimi z inovacijami, in skupna ocena doseženega napredka na podlagi kazalnikov, določenih na regionalni ravni;

  – spodbujanje znanstvenih in tehnoloških partnerstev v okviru evro-sredozemskega prostora;

  – uporaba strokovnega znanja Maročanov, ki prebivajo v Evropi, za utrditev izmenjav in odnosov med Marokom in EU na področjih znanosti, tehnologije, raziskav in inovacij;

  – ponovna proučitev pogojev za pridružitev Maroka mreži EUREKA.

- Sodelovanje Maroka v Evropskem raziskovalnem prostoru:

  – preučitev možnosti za znanstveno sodelovanje, ki na primer temelji na dejavnostih „*project twinning*“ (upravljanje na ravni programa) na skupnih prednostnih tematskih področjih evropskih programov za raziskave in inovacije;

  – izboljšanje pogojev sodelovanja Maroka pri evropskih programih za raziskave in inovacije;

  – krepitev raziskovalnih zmogljivosti maroških univerz in raziskovalnih središč za prihodnje sodelovanje Maroka v evropskih programih za raziskave in inovacije ter okrepljeno sodelovanje pri Evropskem sodelovanju na področju znanosti in tehnologije (COST)*;*

  – utrditev mreže nacionalnih tematskih kontaktnih točk v Maroku za evropske programe za raziskave in inovacije ter spodbujanje izmenjav z ustreznimi evropskimi organi;

  – povečanje izmenjav osebja v zvezi z raziskovalnimi projekti in spodbujanje sodelovanja maroških znanstvenikov pri mednarodnih znanstvenih razpravah;

  – določitev pogojev, na podlagi katerih se lahko Maroko vključi v programe Evropskega inštituta za tehnologijo (EIT) in sodeluje pri njih.

Konvergenca: Za dosego teh ciljev bo Maroko na področju regulativnega zbliževanja ob podpori EU upošteval ustrezne evropske standarde na področju znanosti in tehnologije, raziskav in inovacij ter zlasti določbe evropskih programov za raziskave in inovacije, katerih cilj je izboljšati konkurenčnost industrije in kakovost življenja ter spodbujati trajnostni razvoj.

7.7 Avdiovizualni sektor

- Spodbujanje izmenjave mnenj, informacij in izkušenj v zvezi z avdiovizualno politiko, vključno z regulativnimi vidiki.

- Spodbujanje tega sektorja s ciljem izboljšanja standardov upravljanja, kakovosti storitev in konkurenčnosti ter izpopolnitev strokovnega znanja na področju tega sektorja z usposabljanjem in tehnično pomočjo.

- Podpiranje razvoja preglednega, učinkovitega in predvidljivega regulativnega sistema, vključno s spremembo zakonodajnega okvira in vzpostavitvijo novih ustavnih pravic Visoke oblasti za avdiovizualno komunikacijo.

7.8 CELOSTNA POMORSKA POLITIKA

Razvoj okvira odnosov, na podlagi katerega lahko Maroko sodeluje pri celostni pomorski politiki EU

- Razvoj celostnega pristopa do vseh dejavnosti, ki so povezane z morjem in obalnimi območji ali vplivajo nanje, in sicer na nacionalni in regionalni ravni.

- Nadaljnje izboljšanje upravljanja različnih pomorskih dejavnosti, zlasti z razvojem orodij, kot so pomorsko prostorsko načrtovanje, celovito gospodarjenje z obalnim pasom ter prizadevanja na področju morskih in pomorskih raziskav.

7.9 Turizem

- Izvajanje vizije turistične strategije za leto 2020.

- Izmenjava informacij o politikah, ukrepih in projektih na področju trajnostnega, visokokakovostnega in odgovornega turizma.

8. IZOBRAŽEVANJE, POKLICNO USPOSABLJANJE IN ZDRAVJE

8.1 Izobraževanje

Utrditev načela enakih možnosti

- Zmanjšanje stopnje osipa, zlasti deklic na podeželju.

- Izboljšanje stopnje ponovne vključitve v šolo.

- Izboljšanje sistema štipendiranja.

- Preprečevanje nasilja v šoli.

Zagotavljanje splošnega dostopa do osnovnega izobraževanja in boj proti nepismenosti

- Zmanjšanje stopnje nepismenosti, zlasti pri mladih in ženskah na podeželju.

- Uvedba splošnega obveznega izobraževanja (do sekundarnega izobraževanja).

- Zvišanje odstotka sekundarne poklicne izobrazbe, predvsem pri deklicah.

Izboljšanje kakovosti šolskega izobraževanja

- Uvedba splošne vključenosti otrok v predšolsko vzgojo.

- Zmanjšanje stopnje ponavljanja razredov.

- Posplošitev znanja jezika poučevanja in učenja tujih jezikov.

- Izboljšanje izobraževanja učiteljev.

- Izpopolnitev smernic za svetovanje učencem s težavami in njihovo spremljanje.

Nadaljnje izvajanje Evro-sredozemske listine za podjetja v zvezi z vidiki, povezanimi z izobraževanjem

- Razvoj podjetniškega izobraževanja kot ključne kompetence pri osnovnem in sekundarnem izobraževanju.

- Skupna ocena doseženega napredka na podlagi kazalnikov, določenih na regionalni ravni.

8.2 Izobraževanje in poklicno usposabljanje

- Podpiranje reforme poklicnega izobraževanja.

- Nadaljevanje dialoga in izmenjav v zvezi z instrumenti, kot je evropski sistem kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET) ter zagotavljanje kakovosti na področju poklicnega izobraževanja (EQARF VET).

- Priprava institucionalnih in operativnih pogojev za vzpostavitev nacionalnega okvira kvalifikacij.

- Reforma sistema in upravljanja poklicnega usposabljanja (v sodelovanju s socialnimi partnerji) ter zmanjšanje nesorazmerij med ponudbo in povpraševanjem glede znanj in spretnosti za boljšo prilagoditev potrebam na trgu dela.

- Okrepitev analiz trga dela in konceptov javnih politik, ki temeljijo na dokazih (*evidence-based*).

- Prispevanje h krepitvi stalnega usposabljanja, zlasti k izboljšanju upravljanja sredstev za stalno usposabljanje (reforma posebnih pogodb), da bi se povečala dostop do usposabljanja in njegova kakovost.

- Nadaljnje izvajanje Evro-sredozemske listine za podjetja v zvezi z vidiki, povezanimi z usposabljanjem, pri čemer je posebna pozornost namenjena podjetniškemu izobraževanju. Izboljšanje zbiranja informacij o usposabljanju v podjetjih. Skupna ocena doseženega napredka na podlagi kazalnikov, določenih na regionalni ravni.

8.3 Visokošolsko izobraževanje

Podpiranje reforme maroškega sistema visokošolskega izobraževanja in njegovo zbliževanje z načeli bolonjskega procesa

- Vzpostavitev dialoga in izmenjav o načelih in priporočilih bolonjskega procesa, s katerim je bil ustanovljen evropski visokošolski prostor.

- Maroško zbliževanje zakonov in drugih predpisov s cilji bolonjskega procesa.

- Uvedba orodij za omogočanje preglednosti, primerljivosti in priznavanja študijskih programov, kot sta sistem zbiranja in prenašanja kreditnih točk (ECTS) ter priloga k

diplomi (sprejetje in učinkovito izvajanje sistema kreditnih točk, disciplinskih ukrepov in zadevnih ustanov).

- Nadaljnje izvajanje nacionalnega okvira kvalifikacij.

- Krepitev razvoja poklicnega usposabljanja za izboljšanje zaposljivosti diplomantov in razvoj dejavnih partnerstev s strokovnjaki.

- Vzpostavitev spremljanja diplomantov in izboljšanje stopnje vključevanja na trg dela.

- Krepitev postopka prenosa pristojnosti in decentralizacije izobraževalnih storitev ter decentralizacije visokošolskega izobraževanja z vizijo podpiranja projekta „razširjene regionalizacije“.

Izboljšanje dostopa do sistema visokošolskega izobraževanja

- Izboljšanje socialnih storitev za študente (socialne štipendije, štipendije za nadarjene, sprejemne zmogljivosti študentskih domov, študentske menze, obvezno osnovno zdravstveno zavarovanje).

- Izvajanje spremljevalnih ukrepov za študente, zlasti v okviru prosto dostopnih univerzitetnih središč.

- Izvajanje ukrepov za preprečevanje ponavljanja razredov in predčasnega opuščanja šolanja (celovit mehanizem za poučevanje jezikov, metodološki moduli akademskega dela, jezikovni in komunikacijski moduli, računalniški moduli, sistem mentorstva, usmerjanja diplomantov in študentov ter razvoj skupnih temeljev in odpravljanje vrzeli med različnimi področji, da se omogoči preusmeritev …).

- Vzpostavitev učinkovitega sistema za informiranje in usmerjanje.

Izboljšanje kakovosti sistema visokošolskega izobraževanja v Maroku

- Izboljšanje sposobnosti in kvalifikacij osebja na univerzah.

- Spodbujanje izobraževanja na daljavo.

- Razvoj novih informacijskih in komunikacijskih tehnologij v maroškem sistemu visokošolskega izobraževanja.

- Krepitev postopka izdajanja dovoljenj na področju visokošolskega izobraževanja.

- Krepitev upravljanja in neodvisnosti visokošolskih ustanov.

- Razvoj zmogljivosti na področju ocenjevanja programov, projektov in ustanov za usposabljanje (pedagoško, upravno in finančno ocenjevanje).

- Vzpostavitev sistema institucionalnega ocenjevanja maroškega visokošolskega izobraževanja.

- Utrditev neodvisnega zagotavljanja kakovosti.

- Usposabljanje na podlagi raziskav, zlasti na ravni doktorskega študija.

Krepitev sodelovanja na področju izobraževanja in usposabljanja z okrepitvijo in/ali izboljšanjem sodelovanja Maroka pri evropskih programih na področju visokošolskega izobraževanja

- Nadaljnje podpiranje reforme in posodobitve visokošolskega izobraževanja v okviru programa Tempus in njegovega naslednika.

- Spodbujanje sodelovanja Maroka pri evropskih programih za mobilnost in partnerstvo na področju obstoječega visokošolskega izobraževanja.

- Nadaljnje izvajanje kampanj za obveščanje o programih, namenjenih morebitnim bodočim študentom in akademikom.

- Spodbujanje usklajevanja postopkov v Maroku s postopki, ki se v okviru Evropske unije izvajajo na področju priznavanja diplom.

- Spodbujanje izmenjav med maroškim centrom MERIC in mrežo ENIC-NARIC.

- Spodbujanje sodelovanja med evro-sredozemsko univerzo Portorož in ustanovami za usposabljanje v Maroku.

8.4 Podpora za usposabljanje na področju politik Skupnosti

- Krepitev sodelovanja Maroka pri ukrepih programa Jean Monnet v podporo univerzitetnemu izobraževanju in raziskovalnim projektom na področju študijev evropskega združevanja.

- Krepitev vključevanja Maroka v posebne programe, namenjene odgovornim iz tretjih držav, s čimer se povečuje njihova ozaveščenost glede politik Skupnosti.

8.5 Zdravje

Izboljšanje ravni javnega zdravja v Maroku ter krepitev dialoga o zdravju med Marokom in EU

- Nadaljnje sodelovanje pri reformi zdravstva, zlasti na podlagi maroške nacionalne strategije „Vizija zdravstva 2020“, akcijskega načrta za obdobje 2008–2012 in po potrebi na podlagi prihodnjih instrumentov, vključno s sprejetjem okvirnega zakona o zdravstvenem sistemu za izboljšanje kakovosti oskrbe in dostopa do nje, zlasti za najrevnejše, regionalizacijo in krepitev preventivnih ukrepov.

- Krepitev institucij in laboratorijev za izboljšanje nadzorovanja javnega zdravja in zdravstvene varnosti (ustanovitev nacionalne agencije za javno zdravje).

- Sodelovanje na področju zdravstvenih kazalnikov, zlasti kazalnikov, povezanih z razvojnima ciljema tisočletja 4 in 5.

- Preprečevanje in nadzor nalezljivih in nenalezljivih bolezni, zlasti dolgotrajnih in kroničnih bolezni, ki povzročajo visoke stroške, med drugim z ratifikacijo in izvajanjem mednarodnih instrumentov na področju zdravja, kot sta Okvirna

konvencija Svetovne zdravstvene organizacije za nadzor nad tobakom in Mednarodni zdravstveni pravilnik Svetovne zdravstvene organizacije.

- Sodelovanje pri postopnem in dolgoročnem zbliževanju nekaterih predpisov in praks, ki se izvajajo na področju zdravja v EU.

- Razmislek o možnosti poglobitve regionalnega sodelovanja na področju zdravja, zlasti v okviru evro-sredozemskega sodelovanja.

Konvergenca: Za dosego teh ciljev bodo v Maroku sprejeti zakoni in drugi predpisi v zvezi z zdravstvenim sistemom, pri čemer se bodo na področju zbliževanja zakonodaj ob podpori EU upoštevale ustrezne evropske direktive in priporočila Svetovne zdravstvene organizacije na področjih nadzorovanja javnega zdravja in zdravstvene varnosti.

8.6 Mladi in šport

- Okrepitev sodelovanja na področju neformalnega izobraževanja mladih in mladinskih delavcev s ciljem spodbujanja izmenjav, medkulturnega dialoga in razvoja civilne družbe, vključno s programi, namenjenimi mladim, kot so Mladi v akciji (2007–2013), Euromed Youth IV in prihodnji programi na tem področju.

- Spodbujanje izmenjav informacij in dobrih praks o temah skupnega interesa, kot so družbeno vključevanje na področju športa in prek njega, šport in izobraževanje, fizična dejavnost ter boj proti uporabi nedovoljenih poživil in nasilju v športu (zlasti proti nasilju na stadionih).

- Omogočanje maroškim vodilnim delavcem, da sodelujejo na delavnicah, seminarjih in konferencah na temo športa.

- Sodelovanje pri organizaciji dogodkov v Maroku na temo športa v okviru obstoječih struktur.

C. SODELOVANJE MAROKA V PROGRAMIH IN AGENCIJAH EU

- Okrepitev sodelovanja z naslednjimi evropskimi agencijami v okviru njihovih regionalnih dejavnosti: Evropsko agencijo za varnost hrane (EFSA), Evropsko fundacijo za usposabljanje (ETF), Evropsko agencijo za varnost v letalstvu (EASA), Evropskim centrom za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA), Evropsko agencijo za upravljanje in operativno sodelovanje na zunanjih mejah držav članic Evropske unije (FRONTEX), Europolom, Eurojustom, Evropsko agencijo za okolje (EEA) in Evropsko agencijo za pomorsko varnost (EMSA).

- Sodelovanje Maroka v programih Skupnosti, v katerih lahko sodelujejo tretje države, zlasti v naslednjih programih: programu za konkurenčnost in inovacije (CIP), programu Carina 2013 (2008–2013), programu SESAR in programu Marco Polo.

- Sodelovanje v Evropski podjetniški mreži.

- EU bo prispevala k praktičnemu izvajanju sodelovanja Maroka v teh programih in agencijah.

D. FINANČNA RAZSEŽNOST

- Kar zadeva izvajanje finančne razsežnosti partnerstva med EU in Marokom, upoštevanje potreb, ki izhajajo iz:

  – prednostnega statusa;

  – notranje dinamike Maroka, ki temelji na političnih, gospodarskih in socialnih reformah, ki so povezane s pomembnimi potrebami na področju gospodarske in socialne infrastrukture;

  – potrebe po spodbujanju vključujoče rasti za zmanjšanje revščine;

  – potrebe po okrepitvi odpiranja in vključevanja Maroka v svetovno gospodarstvo, zlasti v gospodarstvo EU, ter

  – nove strategije EU v zvezi s sosednjimi državami.

- Proučitev načinov za novo fazo v postopku pridobivanja ustreznih finančnih sredstev Skupnosti od leta 2013 dalje, da bi se Maroku zagotovila podpora pri izvajanju regionalne politike in zbliževanju s politikami EU ter sprejemanju novih postopkov izvajanja.

- Izboljšanje delovanja obstoječih finančnih instrumentov zaradi boljše ciljne usmerjenosti programov za sodelovanje in boljšega sodelovanja med Marokom in EU, da bi se čim bolj izboljšala sposobnost Maroka za črpanje sredstev.

- Dostop do vseh ustreznih in nujnih novih instrumentov in tematskih programov, ki jih je sprejela EU v okviru svojega zunanjega delovanja, pri čemer je treba upoštevati potrebe, napredek na področju načrtovanih reform in sposobnost Maroka za črpanje sredstev.

III SPREMLJANJE IN POROČILA O SPREMLJANJU

Spremljanje akcijskega načrta

- Ta akcijski načrt tako kot njegov predhodnik določa smernice za sodelovanje med EU in Marokom.

- Ta akcijski načrt bo predložen pridružitvenemu svetu EU-Maroko, ki ga bo uradno sprejel.

- Skupni organi, ustanovljeni s pridružitvenim sporazumom, zlasti pododbori in delovne skupine, ustanovljene za ta namen, bodo pospešili in zagotovili spremljanje izvajanja akcijskega načrta.

- Pododbori bodo natančno spremljali približevanje zakonodaje pravnemu redu EU v preteklem letu na podlagi tega akcijskega načrta in nacionalnega programa zbliževanja zakonodaj. V zvezi s tem bodo predložili poročilo pridružitvenemu odboru. V ta namen bodo zagotovili, da bodo zadevna ministrstva pripravila ustrezne

prošnje za uporabo instrumenta za ocenjevanje *TAIEX* ter vseh drugih instrumentov za ocenjevanje odstopanja od pravnega reda EU.

Poročila o spremljanju

- EU in Maroko lahko enostransko izvedeta pregled napredka v zvezi z izvajanjem akcijskega načrta, in sicer ločeno od revizije, opravljene v okviru pridružitvenega odbora.

- EU in Maroko bosta imela priložnost, da bosta lahko nevladne in druge zainteresirane organizacije, ki so v Maroku in EU dejavne na področjih, zajetih v akcijski načrt, pozvala, da predložijo svoje prispevke za pregled napredka pri izvajanju.

IV KONČNE DOLOČBE

- Ta akcijski načrt bo trajal pet let (2013–2017).

- Naloga pridružitvenega odbora bo pregledati stanje izvajanja akcijskega načrta na podlagi poročil in poročanja pododborov. Poleg tega bo lahko predlagal nove prednostne naloge in prilagoditve akcijskega načrta glede na dosežen napredek in/ali nove potrebe, pri čemer bo svoje predloge predložil v potrditev pridružitvenemu svetu.

- Pri tem bo pridružitveni odbor upošteval prispevke nevladnih in drugih zainteresiranih organizacij, dejavnih v Maroku in EU na področjih, zajetih v akcijski načrt.

- Stranki se zavežeta, da bosta po treh letih izvajanja akcijskega načrta določili nadaljnje ukrepe za vzpostavitev novega okvira odnosov glede na razprave ad hoc delovne skupine iz skupnega dokumenta o prednostnem statusu.

PRILOGA I:

Seznam evropskih konvencij in/ali konvencij Sveta Evrope

- Evropska konvencija o človekovih pravicah (člen 6 – Pravica do poštenega sojenja); Listina EU o temeljnih pravicah (naslov VI – Sodno varstvo).
- Evropska konvencija o človekovih pravicah (člen 3 – Prepoved mučenja); Protokol št. 13 (odprava smrtne kazni); Listina EU o temeljnih pravicah (člena 2 in 4).
- Evropska konvencija o človekovih pravicah (člen 10 – Svoboda govora; člen 11 – Svoboda zbiranja in združevanja); Listina EU o temeljnih pravicah (člena 11 in 12).
- Okvirna strategija Skupnosti za enakost spolov.
- Evropska konvencija o človekovih pravicah (člen 14 – Prepoved diskriminacije); Listina EU o temeljnih pravicah (naslov III).
- Spremenjena socialna listina Sveta Evrope (člen 4(3) ter členi 7, 8, 11, 15, 16, 17, 20 in 27).
- Evropska konvencija o človekovih pravicah (člen 14 – Prepoved diskriminacije); Listina EU o temeljnih pravicah (naslov III).
- Konvencija Sveta Evrope o transferju obsojenih oseb in njen dodatni protokol.
- Konvencija Sveta Evrope o kibernetski kriminaliteti in njen dodatni protokol.
- Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi.
- Konvencija Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, ter o financiranju terorizma.

PRILOGA II:

Glavna sklicevanja na pravni red Skupnosti na področju notranjega trga EU

Finančne storitve

Ključna direktiva v **bančnem sektorju** je direktiva o kapitalski ustreznosti, ki zajema naslednji direktivi:

- Direktivo 2006/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti kreditnih institucij (preoblikovano);

- Direktivo 2006/49/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o kapitalski ustreznosti investicijskih podjetij in kreditnih institucij (preoblikovano).

Druge pomembne direktive na tem področju so:

- Direktiva 2000/46/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. septembra 2000 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti ter nadzoru skrbnega in varnega poslovanja institucij za izdajo elektronskega denarja;

- Direktiva 2002/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2002 o dopolnilnem nadzoru kreditnih institucij, zavarovalnic in investicijskih družb v finančnem konglomeratu;

- Direktiva 94/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 1994 o sistemih zajamčenih vlog.

Direktive, ključne za Maroko na področju **zavarovanja**, so:

- Direktiva 2009/138/ES z dne 25. novembra 2009 (UL 17.12.2009), ki se imenuje Solventnost II in zajema večino nekdanjih direktiv o zavarovanju (kodificiranih) ter se uporablja od konca leta 2012;

- vsakih 5/6 let: sprejetje zakonodaje o sistemu solventnosti in nadziranja zavarovalnic, ki je podoben sistemu iz direktive Solventnost II, in sicer tudi na področju avtomobilskega zavarovanja na podlagi ustrezne direktive;

- Direktiva 2009/103/ES (direktiva o kodifikaciji avtomobilskega zavarovanja) z dne 16. septembra 2009 (UL 9.10.2009).

Direktive, ki so ključne za Maroko na področju **vrednostnih papirjev**, so:

- Direktiva 2003/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2003 o trgovanju z notranjimi informacijami in tržni manipulaciji (zloraba trga) ter izvajanje direktiv, ki jih je sprejela Komisija;

- Direktiva 2003/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o prospektu, ki se objavi ob javni ponudbi ali sprejemu vrednostnih papirjev v

trgovanje in o spremembi Direktive 2001/34/ES, ter priporočila Komisije v zvezi z navedeno direktivo;

- Direktiva 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov in o spremembah direktiv Sveta 85/611/EGS, 93/6/EGS in Direktive 2000/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/22/EGS;

- Direktiva 2006/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2006 o spremembi Direktive 2004/39/ES o trgih finančnih instrumentov glede nekaterih rokov;

- Direktiva 2006/73/ES Komisije z dne 10. avgusta 2006 o izvajanju Direktive 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s finančnimi instrumenti;

- Uredba Komisije (ES) št. 1287/2006 z dne 10. avgusta 2006 o izvajanju Direktive 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z obveznostmi vodenja evidenc za investicijske družbe, poročanjem o transakcijah, tržno preglednostjo, sprejemanjem finančnih instrumentov v trgovanje in pojmi, opredeljenimi v navedeni direktivi;

- Direktiva 97/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. marca 1997 o odškodninskih shemah za vlagatelje;

- Uredba (ES) št. 1060/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o bonitetnih agencijah.

- Uredba (EU) št. 236/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2012 o prodaji na kratko in določenih vidikih poslov kreditnih zamenjav.

Najpomembnejše direktive na področju **investicijskih skladov** so:

- Direktiva 2009/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o kolektivnih naložbenih podjemih za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP) (Besedilo velja za EGP);

- Direktiva Komisije 2007/16/ES z dne 19. marca 2007 o izvajanju Direktive Sveta 85/611/EGS o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o kolektivnih naložbenih podjemih za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP) glede razjasnitve nekaterih opredelitev;

- Direktiva Komisije št. 2010/43/EU z dne 1. julija 2010 o izvajanju Direktive 2009/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta o organizacijskih zahtevah, navzkrižjih interesov, poslovanju, obvladovanju tveganja ter vsebini sporazuma med depozitarjem in družbo za upravljanje;

- Popravek Direktive Komisije 2010/42/EU z dne 1. julija 2010 o izvajanju Direktive 2009/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede nekaterih določb o združitvah skladov, centralno-napajalnih strukturah in postopku priglasitve;

- Uredba Komisije (EU) št. 583/2010 z dne 1. julija 2010 o izvajanju Direktive 2009/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s ključnimi podatki za vlagatelje in pogoji, ki jih je treba izpolniti pri posredovanju ključnih podatkov za vlagatelje ali prospekta na trajnem nosilcu podatkov, ki ni papir, ali na spletni strani (Besedilo velja za EGP);

- Uredba Komisije (EU) št. 584/2010 z dne 1. julija 2010 o izvajanju Direktive 2009/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z obliko in vsebino standardnega uradnega obvestila in potrdila KNPVP, uporabo elektronske komunikacije med pristojnimi organi za namene obveščanja in postopki za preverjanje na kraju samem ali preiskavo ter izmenjavo informacij med pristojnimi organi (Besedilo velja za EGP);

- Direktiva 2011/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2011 o upraviteljih alternativnih investicijskih skladov.

Ključni direktivi na področju **infrastrukture** sta:

- Direktiva 2009/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o spremembi Direktive 98/26/ES o dokončnosti poravnave pri plačilih in sistemih poravnave vrednostnih papirjev;

- Direktiva 2002/47/ES o dogovorih o finančnem zavarovanju glede povezanih sistemov in bančnih posojil.

Poštne storitve

Direktiva, ključna za Maroko na področju **poštnih storitev**, je:

- Direktiva 97/67/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 1997 o skupnih pravilih za razvoj notranjega trga poštnih storitev v Skupnosti in za izboljšanje kakovosti storitve, kakor je bila spremenjena z direktivama 2002/39/ES in 2008/06/ES.

Intelektualna in industrijska lastnina

Najpomembnejše direktive so:

- Direktiva 2004/48/ES (spoštovanje pravic intelektualne lastnine);

- Direktiva 2001/29/ES (avtorske in sorodne pravice v informacijski družbi);

- Direktiva 2001/84/ES (sledna pravica);

- Direktiva 2006/116/ES (razširitev varstva);

- Uredba 1383/2003 o carinskem ukrepanju;

- Direktiva 91/250/EGS, ki jo je nadomestila Direktiva 2009/24/ES o pravnem varstvu računalniških programov;

- Direktiva 92/100/EGS, ki jo je nadomestila Direktiva 2006/115/ES o pravici dajanja v najem in pravici posojanja;

- Direktiva 93/83/EGS o satelitskem radiodifuznem oddajanju in kabelski retransmisiji;

- Direktiva 96/9/EGS o pravnem varstvu baz podatkov.

V zvezi z **blagovnimi znamkami:**

- Direktiva 2008/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z blagovnimi znamkami (kodificirana različica);

- Uredba Sveta (ES) št. 207/2009 z dne 26. februarja 2009 o blagovni znamki Skupnosti (kodificirana različica).

V zvezi s **patenti**:

- Uredba (ES) št. 469/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o dodatnem varstvenem certifikatu za zdravila (kodificirana različica);

- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1610/96 z dne 23. julija 1996 o uvedbi dodatnega varstvenega certifikata za fitofarmacevtska sredstva;

- Uredba (ES) št. 1901/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o zdravilih za pediatrično uporabo in spremembah Uredbe (EGS) št. 1768/92, Direktive 2001/20/ES, Direktive 2001/83/ES in Uredbe (ES) št. 726/2004;

- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 98/44/ES z dne 6. julija 1998 o pravnem varstvu biotehnoloških izumov;

- Uredba (ES) št. 816/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2006 o prisilnih licencah za patente, ki so povezani s proizvodnjo farmacevtskih izdelkov za izvoz v države s težavami v javnem zdravju.

V zvezi z **modeli**:

- Direktiva 98/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 1998 o pravnem varstvu modelov;

- Uredba Sveta (ES) št. 6/2002 z dne 12. decembra 2001 o modelih Skupnosti.

PRILOGA III: Prednostni ukrepi v okviru akcijskega načrta EU-Maroko o uveljavitvi prednostnega statusa (2013–2017)

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
Politični in strateški dialog	1) Krepitev dvostranskega političnega dialoga in okrepljeno posvetovanje v okviru večstranskih forumov	a) Organizacija ad hoc srečanj na ravni ministrov in/ali visokih uradnikov o temah skupnega interesa	Kratkoročno	
		b) Sprejetje skupnih pobud, vzpostavitev neformalnih mehanizmov za posvetovanje v okviru forumov Združenih narodov, zlasti na področju preprečevanja ogrožanja mednarodne varnosti, človekovih pravic in regionalnih vprašanj	Kratkoročno	
	2) Krepitev sodelovanja na področju preprečevanja sporov, kriznega upravljanja, neširjenja orožja za množično uničenje ter nadzora nad izvažanjem orožja in blaga z dvojno rabo ter na področju civilne zaščite in preprečevanja kemičnih, bioloških, radiacijskih in jedrskih tveganj	a) Sklenitev okvirnega sporazuma o sodelovanju Maroka v (civilnih in vojaških) operacijah EU za krizno upravljanje	Kratkoročno	
		b) Priprava delovnih dogovorov med maroškimi organi in organi Evropske komisije o sodelovanju s Centrom za spremljanje in informiranje	Kratkoročno	
		c) Vzpostavitev učinkovitega nacionalnega sistema za nadzor nad izvozom orožja in blaga z dvojno rabo	Srednjeročno Dejavno sodelovanje v postopku pogajanj o pogodbi o trgovini z orožjem	

(*) V tem stolpcu je zajeta podpora med izvajanjem ali oblikovanjem/morebitnim načrtovanjem programov. Poleg tega je prednostni ukrep tudi sodelovanje Maroka v programih in agencijah Skupnosti.

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
Pravna država, demokracija in upravljanje	3) Okrepitev organov za zagotavljanje demokracije in pravne države	a) Okrepitev vloge in krepitev zmogljivosti delovanja parlamenta, vlade in političnih strank, Narodnega sveta za človekove pravice (CNDH) in varuha človekovih pravic	Srednjeročno Okrepljene zmogljivosti zadevnih organov	*Program pomoči za CNDH in Medministrsko delegacijo za človekove pravice ter krepitev zmogljivosti teh dveh institucij (SPRING)* *Podpora generalnemu sekretariatu vlade (program P3A III)* *Podpora parlamentu (programa P3A III in „Vzpostavitev prednostnega statusa“)*
		b) Sprejetje ustreznih zakonodajnih standardov	Srednjeročno Povečane zmogljivosti na področju kakovosti ter ustavne skladnosti zakonov in drugih predpisov Okrepljene upravne zmogljivosti parlamenta Ustanovitev upravnega sodišča	
		c) Krepitev sodelovanja s Svetom Evrope	Srednjeročno Postopen pristop k ustreznim konvencijam, navedenim v oddelku 2.8 akcijskega načrta Izvajanje statusa „partnerja za demokracijo“	*Programa „Vzpostavitev prednostnega statusa“ in „Krepitev demokratičnih reform v južnem sosedstvu“*
		d) Posodobitev javne uprave, vključno z zagotavljanjem dostopnosti javnih storitev na podlagi enakopravnosti, enakomerne pokritosti ozemlja in neprekinjenosti storitev,	Srednjeročno Izvajanje listine o javni upravi in listine o prenosu pristojnosti;	*Program HAKAMA*

		ter izboljšanje kakovosti zagotovljenih storitev	poenostavitev upravnih postopkov; uvedba e-uprave	
		e) Sprejetje sistemskega zakona o financah	Kratkoročno	

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
Pravna država, demokracija in upravljanje		f) Izvajanje postopka razširjene regionalizacije	Srednjeročno Sprejetje in izvajanje sistemskega zakona, ki določa pogoje, solidarnostne mehanizme med ozemeljskimi skupnostmi in njihovimi pristojnimi organi ter njihove postopke delovanja Sprejetje in izvajanje sistemskega zakona, ki določa okvir in način delovanja ozemeljskih skupnosti	
	4) Zagotavljanje neodvisnosti pravosodja in izboljšanje njegove učinkovitosti	a) Sprejetje strategije za reformo pravosodja	Kratkoročno	*Morebitni program podpore za reformo pravosodja; krepitev zmogljivosti* *Program „Krepitev demokratičnih reform v južnem sosedstvu“*
		b) Krepitev neodvisnosti sodnikov	Srednjeročno Ustanovitev Vrhovnega sodnega sveta	
		c) Sprejetje ustreznih zakonodajnih standardov	Srednjeročno Sprejetje novega kazenskega zakonika; upoštevanje časovnega razporeda in prednostnih nalog, določenih v strategiji reforme zadevnega sektorja	

		d) Posodobitev pravosodja, zlasti s poenostavitvijo in izboljšanjem pravnih postopkov	Srednjeročno Skrajšanje postopkov; izboljšanje dostopa do sodnega varstva; razvoj alternativnega reševanja sporov	
		e) Izpopolnitev usposabljanja sodnikov in pravnikov		

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
Pravna država, demokracija in upravljanje	5) Okrepitev vloge civilne družbe	a) Krepitev posvetovalnih organov, da se spodbudi vključenost civilne družbe v pripravo, izvajanje in ocenjevanje javnih politik	Srednjeročno Vpliv postopka posvetovanja v sodelovanju med zadevnimi maroškimi službami in akterji civilne družbe	*Krepitev zmogljivosti organizacij civilne družbe prek tematskih programov EIDHR, tematskih programov za nedržavne akterje, organe lokalnih skupnosti, migracije in azil ter prek dvostranskih programov*
		b) Krepitev vodstvenih in organizacijskih zmogljivosti maroških akterjev civilne družbe za sodelovanje z nacionalnimi in mednarodnimi javnimi organi	Srednjeročno Sklenitev partnerstev	*Projekt podpore dinamiki celovitega razvoja podeželja na severu države (DRIN), programa „Podpora za spodbujanje enakosti spolov“ in „Podpora gozdarski politiki“, podpora civilni družbi prek sklada za civilno družbo*
	6) Utrditev varstva pravic žensk in mladoletnikov	a) Izvajanje Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW) in njenega izbirnega protokola	Kratkoročno	*Program podpore za spodbujanje enakosti spolov; krepitev zmogljivosti; podpora civilni družbi prek sklada za civilno družbo; program „Vzpostavitev prednostnega statusa“*
		b) Ustanovitev organa za enakost in boj proti vsem oblikam diskriminacije	Kratkoročno	
		c) Dokončanje zakonodajnega okvira na področju boja proti nasilju nad ženskami, vključno z nasiljem med zakoncema	Kratkoročno Sprejetje zakona o preprečevanju nasilja nad ženskami	

		d) Izvajanje mehanizmov za varstvo in spodbujanje pravic žensk, otrok in invalidov	Srednjeročno Napredek, dosežen v skladu z vladnim načrtom za enakost; reforma kazenskega zakonika Sprejetje in izvajanje zakona o pogojih zaposlovanja in dela delavec v gospodinjstvih; ustanovitev Svetovalnega sveta za družino in otroke	

Področje	**Cilji**	**Ukrepi Maroka**	**Časovni razpored/kazalniki**	***Podpora EU (*)***
Pravna država, demokracija in upravljanje		e) Krepitev mehanizmov za nadzor učinkovitega izvajanja zakonika o delovnih razmerjih, ki prepoveduje delo otrok, mlajših od 15 let	Srednjeročno Poročila MOD	
	7) Krepitev pravice do združevanja, izražanja in zbiranja	a) Sprejetje in izvajanje novega zakonika o medijih, ki zajema tiskane in spletne medije ter vključuje organizacijo etičnih vidikov tega poklica	Kratkoročno Vključujoče posvetovanje z vsemi zadevnimi partnerji v okviru priprave novega zakonika o medijih; ustanovitev Nacionalnega tiskovnega sveta Skladnost z mednarodnimi standardi	
		b) Izvajanje reform za pluralnost in neodvisnost medijev	Srednjeročno	

			Nadaljnja liberalizacija trga za avdiovizualne medije Krepitev neodvisnosti Visoke oblasti za avdiovizualno komunikacijo	
		c) Učinkovito izvajanje zakonodaje o pravici do združevanja in spremembe zakona o protestih na javnih površinah	Kratkoročno Takojšnja izdaja potrdil za ustanovitev združenj; skladnost z določbami Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, predvsem s členom 21 Pakta	

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
Pravna država, demokracija in upravljanje		d) Nadaljnja pogajanja s socialnimi partnerji glede dokončnega oblikovanja sistemskega zakona, ki določa pogoje in postopke za uveljavljanje pravice do stavke v skladu z rezultati pogajanj s socialnimi partnerji	Srednjeročno Postopek pogajanj s socialnimi partnerji Skladnost pravnega okvira in prakse z načeli, ki jih določijo nadzorni organi MOD	
	8) Izboljšanje boja proti korupciji	a) Izvajanje zakona o zaščiti žrtev in prijaviteljev korupcije v institucijah	Kratkoročno	*Podpora nacionalni komisiji za integriteto in boj proti korupciji (tehnična pomoč v okviru programa P3A III) ter krepitev njene vloge*
		b) Ustanovitev nacionalne komisije za integriteto in boj proti korupciji ter krepitev njene vloge, neodvisnosti in pristojnosti	Kratkoročno Sprejetje in izvajanje sistemskega zakona o ustanovitvi nacionalne komisije za integriteto in boj proti korupciji; letno poročilo organa ICPC	
		c) Izvajanje akcijskih načrtov ter sprejetje nacionalne strategije za preprečevanje korupcije in boj proti njej	Srednjeročno Kazalniki organizacije Transparency International ter drugih ustreznih nacionalnih in mednarodnih virov	*Program „Krepitev demokratičnih reform v južnem sosedstvu“; program P3AIII Sigma*

Mobilnost, migracije in varnost	9) Izboljšanje upravljanja meja, ponovni sprejem, mobilnost oseb in migracijska politika ter mednarodna zaščita in azil	Sklenitev partnerstva za mobilnost, ki vsebuje več področij:	Kratkoročno	*V prilogi k partnerstvu za mobilnost bodo opredeljeni ukrepi v podporo EU in njenim državam članicam, ki vključujejo:* *spremljanje reform, krepitev zmogljivosti, podporo civilni družbi, usposabljanje, izmenjavo izkušenj ter*
		a) zakonito priseljevanje: poenostavitev vizumskih postopkov, vključno z vizumskim zakonikom EU;		
		b) nezakonito priseljevanje: boj proti nezakonitemu priseljevanju/upravljanje meja/sporazum o ponovnem sprejemu;		

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
		c) povezavo med migracijo in razvojem;		*strokovnega znanja, kampanje za ozaveščanje, tematski program „migracije in azil“ ter sodelovanje z ustreznimi agencijami EU* *Podpora za razvoj območij z visoko stopnjo odseljevanja (projekt DRIN v regiji gorovja Rif).*
		d) spodbujanje mednarodne zaščite in krepitev azilne politike.		
Gospodarska in socialna reforma	10) Nadaljevanje strukturnih gospodarskih in finančnih reform	a) Izvajanje načrta celostnih industrijskih platform in komercialnih območij	Srednjeročno Zaključek izvajanja nacionalnega pakta za industrijski razvoj v rastočih gospodarskih sektorjih (predvsem na področju avtomobilizma, letalstva, elektronike, delokalizacije, tekstilne in obutvene industrije ter agroživilskega sektorja) ter strategije Rawaj za trgovino in distribucijo	*Programa Hakama in SPRING (spremljanje reform in krepitev zmogljivosti)*
		b) Nadaljnje izvajanje ukrepov za povečanje produktivnosti in usposabljanje delovne sile v rastočih gospodarskih sektorjih		
		c) Izboljšanje poslovnega okolja, spodbujanje podjetništva, MSP in mikropodjetij ter nadaljnje izvajanje Evro-sredozemske listine	Srednjeročno Kazalniki spremljanja Evro-	

		za podjetja	sredozemske listine za podjetja; izvajanje akcijskega načrta državnega odbora za poslovno okolje (CNEA); ustanovitev centra za spremljanje MSP; sprejetje strategije za mikropodjetja Reforma regulativnega okvira in upravna poenostavitev „Akt o malih podjetjih“ za MSP	

Področje	**Cilji**	**Ukrepi Maroka**	**Časovni razpored/kazalniki**	***Podpora EU (*)***
Gospodarska in socialna reforma		d) Izvajanje reforme davčne politike in upravljanja javnih financ	Srednjeročno Izboljšanje preglednosti in učinkovitosti davčne uprave; poenostavitev davčnega sistema (vključno z DDV); izvajanje sistemskega zakona o financah	
	11) Razvoj celostne strategije za zaposlovanje ter spodbujanje socialne politike in javnega zdravja	a) Razvoj politike zaposlovanja, zaposljivosti in dostojnega dela ob upoštevanju smernic evropske strategije za zaposlovanje in okvira za ukrepanje, določenega na evro-sredozemski ministrski konferenci o zaposlovanju v Marakešu novembra 2008	Kratkoročno	*Programa „Vzpostavitev prednostnega statusa“ in SPRING (spremljanje reform in krepitev zmogljivosti)*
		b) Sprejetje in izvajanje sistema nadomestil za primer brezposelnosti	Kratkoročno	

		c) Razširitev obveznega zdravstvenega zavarovanja in programa zdravstvenega varstva (RAMED)	Kratkoročno	*Programi osnovnega zdravstvenega zavarovanja; program podpore zdravstvenemu sektorju*
		d) Izboljšanje ravni javnega zdravja, zlasti s krepitvijo institucij	Srednjeročno Izvajanje maroške nacionalne strategije „Vizija zdravstva 2020“ Postopna prilagoditev ustreznim standardom SZO in/ali EU	
		e) Reforma sistema javnih subvencij („izravnalni sklad“)	Kratkoročno Nadomestitev sistema splošnih subvencij s sistemom subvencioniranja cen energije in nekaterih živil za osebe z nizkimi prihodki	*Program „Osnovno zdravstveno zavarovanje“;* *program „Podpora za spodbujanje enakosti spolov“*

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
Gospodarska in socialna reforma		f) Boj proti revščini in socialnim nesorazmerjem	Srednjeročno Krepitev boja proti revščini na podeželju Razširitev osnovnega zdravstvenega zavarovanja Povečanje učinkovitosti projektov v okviru Nacionalne pobude za človeški razvoj (INDH)	*Program INDH II, podpiranje zdravstvene politike na podeželju (SPRING); program boja proti nepismenosti* *(SPRING)* *Projekt podpore dinamiki celovitega razvoja podeželja na severu države (DRIN)*
Trgovina, trg in zakonodajna reforma	12) Zbliževanje s pravnim redom EU	a) Zbliževanje zakonov in drugih predpisov v prvih opredeljenih prednostnih sektorjih: (1) finančne storitve (zavarovanja), (2) javna naročila ter (3) standardi in tehnični predpisi (kakovost in varnost) *[v zvezi s tem glej ukrep 13(a)]*	Kratkoročno	*Program „Vzpostavitev prednostnega statusa“ ter institucionalna partnerstva z ministrstvom za industrijo*
		b) Sprejetje nacionalnega programa za konvergenco o določitvi drugih prednostnih sektorjev	Do leta 2015 (2 leti po sprejetju akcijskega načrta)	
		c) Sprejetje ustreznih zakonodajnih in regulativnih reform v skladu z nacionalnim programom za konvergenco	Srednjeročno Upoštevanje časovnega razporeda in prednostnih nalog, določenih v nacionalnem programu za konvergenco, ko bo ta sprejet	

	13) Poglabljanje trgovinskih odnosov	Vzpostavitev gospodarskega povezovanja z: a) lažjim dostopom do trga za industrijske proizvode z uskladitvijo maroške zakonodaje z zakonodajo EU ter zvišanjem ravni kakovostne infrastrukture na prednostnih področjih;	 Kratkoročno Podpis sporazumov ACAA (električni izdelki in igrače) Srednjeročno Podpis sporazumov ACAA (gradbeni material, plinski aparati in naprave)	*Obveščanje*

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
Trgovina, trg in zakonodajna reforma		b) krepitvijo sodelovanja pri instrumentih trgovinske zaščite in pri arbitraži;	Kratkoročno Razvoj strokovnega znanja na področju trgovinske zaščite in arbitraže	
		c) nadaljevanjem pogajanj o sporazumu o liberalizaciji trgovine s storitvami in liberalizaciji ustanavljanja s ciljem začetka pogajanj o poglobljenem in celovitem sporazumu o prosti trgovini;	Kratkoročno	
		d) začetkom pogajanj o poglobljenem in celovitem sporazumu o prosti trgovini.	Kratkoročno Rezultati naloge določanja okvira	
	14) Napredek na drugih področjih, povezanih s trgovino	a) Intelektualna in industrijska lastnina: postopno približevanje varstvu na ravni EU ter krepitev upravnih in sodnih zmogljivosti	Kratkoročno Približevanje maroške zakonodaje zakonodaji EU Uvedba učinkovitih odvračalnih in represivnih ukrepov (pravosodje, carina) Ocena vpliva ponarejanja in piratstva na ustvarjanje in nacionalne inovacije Izboljšanje sistema patentov	*Institucionalno partnerstvo v okviru maroškega Urada za industrijsko in poslovno lastnino (OMPIC)*

		b) Nadgradnja sanitarnih in fitosanitarnih standardov ter krepitev zmogljivosti Nacionalnega urada za varnost hrane (ONSSA), zlasti v zvezi z registracijo pesticidov, umetnih gnojil in rastnih substratov	Srednjeročno Sprejetje in izvajanje izvedbenih aktov zakona št. 28-07 o zdravstvenem varstvu živil ter osnutkov besedil, pripravljenih in potrjenih v okviru projekta sodelovanja, ki ga je EU financirala med letoma 2007–2009	*Program „Vzpostavitev prednostnega statusa“*

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
Trgovina, trg in zakonodajna reforma			Vzpostavitev laboratorijev za akreditacijo Vzpostavitev sistema regionalizacije na področju zdravstvenega varstva živali	
		c) Izboljšanje ravni varstva potrošnikov	Srednjeročno Nadaljnje zbliževanje zakonodaje; krepitev upravnih zmogljivosti Vrhovnega potrošniškega sveta; Ustanovitev maroškega potrošniškega centra	
	15) Posodobitev in okrepitev zmogljivosti kmetijskega in ribiškega sektorja	a) Spodbujanje kakovostne proizvodnje;	Srednjeročno Sklenitev sporazuma o zaščiti geografskih označb	
		b) Razvoj solidarnega kmetijstva (steber II maroškega zelenega načrta), zlasti kmetovanja manjšega obsega v občutljivih regijah in regijah, ki se soočajo s težavami, ter razvoj podeželja	Srednjeročno Razvoj kakovostnih in regionalnih proizvodov, vključno z ekološkimi proizvodi Spodbujanje upravičenih sektorjev na ciljnih območjih	*Programi podpore za steber 2 maroškega zelenega načrta* *Pobuda ENPARD* *Podpora strategiji kmetijskega sveta (SPRING)*

			Pilotni programi ENPARD	
		c) Nadgradnja na področju poslovnega obveščanja o proizvodih in trgih	Srednjeročno	
		d) Izvajanje okvira za upravljanje ribištva, zlasti s posodobitvijo poklica trgovca na debelo z ribami (v skladu s strategijo Halieutis in evropsko ribiško politiko na področju ohranjanja in trajnostnega izkoriščanja ribolovnih virov)	Srednjeročno Strukturiranje in oživitev notranjega trga z ribiškimi proizvodi Izboljšanje dodajanja vrednosti ribiškim proizvodom in pogojev njihovega trženja	*Program „Vzpostavitev prednostnega statusa“*

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
Infrastruktura	16) Povečanje učinkovitosti prevoza	a) Posodobitev upravljanja zračnega prometa ter izboljšanje varnosti in varovanja v letalstvu	Srednjeročno Izvajanje programa za razvoj varnostne opreme, kar zajema povečanje radarske pokritosti in povečanje učinkovitosti sistema za avtomatizacijo kontrole zračnega prometa	
		b) Izvajanje pomorske strategije za okrepljeno varnost, zaščito in pomorski nadzor	Srednjeročno Okrepitev nadzornih sistemov s strani države pristanišča, države zastave in obalne države	*Program „Vzpostavitev prednostnega statusa“* *(krepitev zmogljivosti in spremljanje reform)* *Programa SafeMed in MEDAMOS*
	17) Okrepitev oskrbe z energijo in energetske varnosti	a) Nadaljnje zbliževanje zakonov in drugih predpisov v celotnem energetskem sektorju, vključno z obnovljivo energijo in zemeljskim plinom, za izvajanje maroške energetske strategije na podlagi ciljev zanesljivosti oskrbe, konkurenčnosti in posodobitve sektorja	Srednjeročno Priprava in izvajanje vizije za leto 2020	*Program „Vzpostavitev prednostnega statusa“*
		b) Krepitev infrastrukture energetskih povezav in povezovanje energetskih trgov	Srednjeročno Izvajanje preferencialnih pogojev za dostop maroških operaterjev do	

			energetskih trgov v EU in pogojev za povezovanje energetskih trgov	
		c) Izvajanje ustreznih pogojev za razvoj uporabe zemeljskega plina, vključno z regulativnim organom	Srednjeročno Doseganje 20-odstotnega deleža zemeljskega plina v nacionalni energetski bilanci za leto 2020	

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
Infrastruktura		d) Razvoj obnovljive energije v velikem in majhnem obsegu; izvoz zelene električne energije in spodbujanje energetske učinkovitosti	Srednjeročno Krepitev učinkovitosti strategije za varstvo gozdnih virov in trajnostno upravljanje z njimi Doseganje cilja 42-odstotnega deleža proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov do leta 2020 Uresničitev ciljev, določenih v maroškem načrtu za sončno energijo in maroškem načrtu za vetrno energijo	
Okolje in trajnostni razvoj	18) Izboljšanje varstva okolja, upravljanja vodnih virov in boja proti podnebnim spremembam	a) Razvoj in izvajanje nacionalnih strategij in programov na področju okolja in vodnih virov, vključno z uvedbo nacionalne strategije za zeleno gospodarstvo	Srednjeročno Postopno zbliževanje z zakonodajo EU	*– Program podpore gozdarski politiki* *– Podpora za uvedbo nacionalne strategije za zeleno gospodarstvo in strategije o podnebnih spremembah; program „Vzpostavitev prednostnega statusa“ v vodnem sektorju* *– Podpora za uveljavitev nacionalne listine za okolje in trajnostni razvoj*
		b) Izboljšanje sodelovanja civilne družbe in ozemeljskih skupnosti, ki jih okoljski ukrepi zadevajo;	Kratkoročno Ukrepi usposabljanja za izpopolnitev strokovnega znanja okoljskih združenj Prispevek civilne družbe v postopku priprave strateških in programskih dokumentov; Ocena z vzpostavljeno platformo	

			NVO (delovna skupina ESP)	

Področje	Cilji	Ukrepi Maroka	Časovni razpored/kazalniki	*Podpora EU (*)*
Okolje in trajnostni razvoj		c) Stalna zavezanost k boju proti podnebnim spremembam	Srednjeročno Izvajanje sporazumov iz Cancuna in Durbana Izvajanje nacionalne strategije za podnebne spremembe in ozemeljskih načrtov za boj proti globalnemu segrevanju	
		d) Spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij	Srednjeročno Vzpostavitev dobrih praks upravljanja in racionalizacije	
Izobraževanje, visokošolsko izobraževanje in poklicno usposabljanje	19) Izboljšanje izobraževalnega sistema in prilagoditev visokošolskega izobraževanja in usposabljanja potrebam na trgu dela	a) Izvajanje strategije za boj proti nepismenosti	Kratkoročno	*Program podpore za izvajanje izobraževalne strategije; podpiranje strategije za odpravo nepismenosti (SPRING); INDH II; Erasmus Mundus, Tempus in nov program Erasmus za vse, medinstitucionalno sodelovanje in podpiranje mobilnosti v okviru programa „Vzpostavitev prednostnega statusa“*
		b) Izboljšanje kakovosti in upravljanja šolskega in visokošolskega izobraževanja ter dostopa do njega	Srednjeročno Reforma sistema visokošolskega	

			izobraževanja ter približevanje zakonov in drugih predpisov ciljem bolonjskega procesa Povečanje možnosti za mobilnost študentov in visokošolskih učiteljev v partnerstvu z univerzami; utrditev sistema za zagotavljanje kakovosti (zlasti z ustanovitvijo agencije za zagotavljanje kakovosti visokošolskega izobraževanja)	

Področje	**Cilji**	**Ukrepi Maroka**	**Časovni razpored/kazalniki**	***Podpora EU (*)***
Izobraževanje, visokošolsko izobraževanje in poklicno usposabljanje		c) Izvajanje reforme visokošolskega izobraževanja in poklicnega usposabljanja za boljšo prilagoditev potrebam na trgu dela	Srednjeročno Izboljšanje usposabljanja delovne sile v rastočih gospodarskih sektorjih, predvidenih v nacionalnem paktu za razvoj (na področju letalstva, avtomobilizma, elektronike, delokalizacije, agroživilskega sektorja in tekstilne industrije) Povečanje števila profesorjev in prostorov, ki so na voljo študentom, ter izboljšanje kakovosti usposabljanja v teh sektorjih	*Spremljevalni program strategije na področju poklicnega usposabljanja (SPRING)*

Raziskave in razvoj, informacijska družba	20) Krepitev zmogljivosti na področju informacijske družbe, raziskav in inovacij	a) Izvajanje nove maroške digitalne strategije za leto 2013 (Maroc Numérique 2013) ter razvoj sinergije z Evropsko digitalno agendo in evropsko politiko v zvezi z informacijsko družbo	Kratkoročno	
		b) Krepitev raziskovalnih zmogljivosti univerz in raziskovalnih središč v Maroku	Srednjeročno Krepitev mreže nacionalnih tematskih kontaktnih točk; približevanje zakonodaje evropskim standardom na področju znanosti in tehnologije	

Kratkoročno = do konca leta 2014

Srednjeročno = do konca leta 2017